

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

12.12.2024

м. Ужгород

№ 1144

*Про Програму соціально-економічного розвитку
Закарпатської області на 2025 рік*

Відповідно до статей 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статей 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, законів України „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, „Про засади державної регіональної політики” (зі змінами), указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, враховуючи цілі та завдання актуалізованої Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року, затвердженої рішенням обласної ради від 20.12.2020 № 1630:

1. Затвердити Програму соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2025 рік, що додається.

2. Структурним підрозділам облдержадміністрації – обласної військової адміністрації, райдержадміністраціям – районним військовим адміністраціям, виконавчим комітетам сільських, селищних, міських рад подавати щопівроку до 10 числа місяця, наступного за звітним періодом, аналітичну довідку про хід виконання Програми за відповідний квартал департаменту економічного та регіонального розвитку облдержадміністрації – обласної військової адміністрації.

3. Департаменту економічного та регіонального розвитку облдержадміністрації – обласної військової адміністрації щопівроку до 25 числа місяця, наступного за звітним періодом, подавати облдержадміністрації – обласній військовій адміністрації узагальнену інформацію про хід виконання Програми.

4. Контроль за виконанням розпорядження покласти на першого заступника, заступників голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації та керівника апарату облдержадміністрації – обласної військової адміністрації відповідно до розподілу функціональних повноважень.

**Голова обласної державної
адміністрації – начальник
обласної військової адміністрації**

Мирослав БІЛЕЦЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження начальника
військової адміністрації
12.12.2024 № 1144

ПРОГРАМА
соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2025 рік

ВСТУП

Програму соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2025 рік (далі – Програма) розроблено департаментом економічного та регіонального розвитку Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації спільно зі структурними підрозділами облдержадміністрації – обласної військової адміністрації та за участі органів місцевого самоврядування, територіальних підрозділів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади області в умовах продовження дії правового режиму воєнного стану в Україні, введеного 24 лютого 2022 року у зв'язку із військовою агресією російської федерації. Передбачається, що основна робота органів влади регіону, враховуючи виклики сьогодення, буде і надалі спрямовуватися на максимальну мобілізацію ресурсів з метою забезпечення стабільної роботи економіки в умовах воєнного (післявоєнного) періоду, у тому числі за рахунок реалізації комплексу заходів зі створення нових робочих місць шляхом підтримки бізнесу, стимулювання залучення інвестицій; оборони регіону від можливої ескалації воєнних дій та безпеки для жителів області і внутрішньо переміщених осіб; продовження робіт із відновлення/реконструкції соціальної інфраструктури; підвищення рівня соціального захисту населення, у тому числі осіб, постраждалих внаслідок військової агресії російської федерації, ветеранів та учасників бойових дій і їх сімей; надання якісних освітніх, медичних, житлово-комунальних послуг; максимальне спрямування допомоги Збройним Силам України.

Враховуючи відсутність більшості статистичних показників внаслідок призупинення оприлюднення статистичної інформації відповідно до Закону України „Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни”, Програма базується на останніх офіційних звітних даних (терміни яких різні), аналізі наявних показників соціально-економічного розвитку області за 2022 – 2023 роки та поточної ситуації у 2024 році з урахуванням наслідків впливу збройної агресії російської федерації, визначенні основних зовнішніх і внутрішніх чинників, які стримують розвиток регіону, а також передбачає забезпечення узгоджених спільних дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з метою втілення єдиної державної політики розвитку України на рівні області. Основні завдання Програми та пріоритетні напрями діяльності області трансформовані у перелік

конкретних завдань та заходів з її реалізації, згруповані у розділи, які відповідають стратегічним та оперативним цілям розвитку Закарпаття або є актуальними за обставин, викликаних воєнним станом. Виконання заходів Програми дозволить створити умови для безпечного життя мешканців регіону та задоволення їх нагальних потреб, у тому числі внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та учасників бойових дій і їх сімей, а також забезпечення стабільного та збалансованого функціонування економіки.

Законодавчою основою для розроблення Програми є стаття 143 Конституції України, закони України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про правовий режим воєнного стану”, „Про засади державної регіональної політики”, „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, „Про стратегічну екологічну оцінку”, постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 „Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету” (зі змінами). Під час підготовки Програми враховані завдання інших документів державного планування, а саме: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 „Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”; Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням Закарпатської обласної ради від 20.12.2019 № 1630.

Програма містить такі додатки:

1. „Основні показники соціально-економічного розвитку Закарпатської області”.
2. „Перелік регіональних цільових програм, які передбачається реалізовувати у 2025 році”.
3. „Пропозиції до переліку інвестиційних проектів (об’єктів будівництва), які планується реалізувати у 2025 році”.

Основним інструментом реалізації завдань Програми є виконання заходів обласних комплексних та цільових програм, розроблення, затвердження та внесення змін до яких проводитиметься виключно із дотриманням вимог Бюджетного кодексу України та чинних законодавчих і нормативно-правових актів.

Фінансування пріоритетних напрямів, у тому числі через місцеві цільові програми, здійснюватиметься з урахуванням необхідності проведення робіт із відновлення/реконструкції інфраструктури, здійснення заходів із підготовки і ведення національного спротиву, створення безпечних умов для життєдіяльності мешканців області, реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також виділених фінансових ресурсів державного бюджету, приватних інвестицій, кредитних ресурсів та технічної допомоги міжнародних організацій. Забезпечення

виконання завдань та заходів Програми передбачається здійснювати шляхом мобілізації зусиль та проведення спільної роботи облдержадміністрації – обласної військової адміністрації та обласної ради разом з органами виконавчої влади області, територіальними органами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у співпраці з громадськими організаціями, юридичними особами та їх об'єднаннями, що забезпечить ефективне використання усіх наявних і залучених в область ресурсів.

У процесі виконання Програма може уточнюватися. Зміни і доповнення до Програми затверджуються розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації.

Обласна державна адміністрація – обласна військова адміністрація здійснює управління та оперативний контроль за ходом реалізації заходів Програми та щокварталу звітує перед обласною радою про її виконання.

Здійснення моніторингу реалізації завдань та досягнення показників Програми проводитиметься облдержадміністрацією – обласною військовою адміністрацією та установою „Агенція регіонального розвитку Закарпатської області” шляхом аналізу вжитих заходів, оцінки ефективності результатів роботи у відповідній галузі (сфері діяльності) та оприлюднення щокварталу інформації на офіційному вебсайті облдержадміністрації – обласної військової адміністрації в установленому порядку.

РОЗДІЛ 1.

Аналіз економічного і соціального розвитку області у 2024 році в умовах воєнного стану

Зовнішньоекономічна діяльність та інвестиційна політика

Згідно з оперативними даними Національного банку України на 30.06.2024, у Закарпатську область залучено 372,6 млн дол. США прямих іноземних інвестицій (дані станом на 30.06.2024 розраховані на основі даних статистичної та фінансової звітності підприємств, які надали звітність, та будуть уточнені після отримання повної інформації).

За обсягами залучення прямих іноземних інвестицій Закарпатська область займає 13 місце серед регіонів України. Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу становив 299,4 доларів США.

В області працюють інвестори із 49 країн світу, на 10 з них припадає майже 92,0 відсотки загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

Із країн Європейського Союзу надійшло 355,0 млн дол. США інвестицій (95,3 відсотка загального обсягу), 17,6 млн дол. США (4,7 відсотка) – з інших країн.

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли з: Кіпру – 185,5 млн доларів США (49,8 відсотка загального обсягу); Австрії – 48,6 млн доларів США (13,0 відсотків); Нідерландів – 36,0 млн доларів США (9,7

відсотка); Німеччини – 23,9 млн доларів США (6,4 відсотка); Угорщини – 16,5 млн доларів США (4,4 відсотка); Естонії – 9,0 млн доларів США (2,4 відсотки); Люксембургу – 8,5 млн доларів США (2,3 відсотка); Чехії – 6,3 млн доларів США (1,7 відсотка); Словаччини – 4,6 млн доларів США (1,2 відсотка); Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 4,4 млн доларів США (1,2 відсотка); Сполучених Штатів Америки – 3,9 млн доларів США (1,0 відсоток).

Прямі іноземні інвестиції за видами економічної діяльності розміщені таким чином:

- промисловість – 84,1 відсотка загального обсягу;
- оптова та роздрібна торгівля, ремонт транспортних засобів і мотоциклів – 5,4 відсотка;
- операції з нерухомим майном – 4,5 відсотка;
- професійна, наукова та технічна діяльність – 1,7 відсотка;
- транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 1,5 відсотка;
- тимчасове розміщування й організація харчування – 1,1 відсотка;
- діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 0,6 відсотка;
- сільське господарство, лісове та рибне господарство – 0,6 відсотка;
- охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 0,5 відсотка.

Найбільш успішними підприємствами Закарпатської області з іноземними інвестиціями є: ТОВ „Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед”, ТОВ „Джентерм Україна”, завод „Флекстронікс ТзОВ”, ТОВ „Форшнер Україна”, ТОВ „Берег – Кабель ГмБХ”, ТОВ „Ядзакі Україна”, УАП ТОВ „Фішер – Мукачево”.

У січні – вересні 2024 року зовнішньоторговельний оборот у зовнішній торгівлі товарами Закарпатської області становив 2 218,8 млн доларів США, експорт товарів – 1 073,0 млн доларів США, або 94,6 відсотка, порівнянного із показником січня – вересня 2023 року, а імпорт – 1 145,8 млн доларів США, або 109,7 відсотка, порівнянного із показником січня – вересня 2023 року. Зовнішньоторговельні операції проводилися із партнерами 118 країн світу. Негативне сальдо становить 72,7 млн доларів США.

Основними країнами – партнерами Закарпатської області у сфері зовнішньої торгівлі товарами протягом січня – вересня 2024 року були: Угорщина, питома вага якої становить 25,0 відсотків від загального обсягу зовнішньої торгівлі товарами області; Німеччина – 14,5 відсотка; Китай – 11,4 відсотка; Чехія – 9,5 відсотка; Італія – 6,0 відсотка; Польща – 4,4 відсотка; Австрія – 4,0 відсотка; Словаччина – 3,5 відсотка; Румунія – 2,8 відсотка; Нідерланди – 1,6 відсотка; Швейцарія – 1,5 відсотка; Франція – 1,5 відсотка; Тайвань, Провінція Китаю – 1,3 відсотка.

Значну частку у структурі експорту становили такі групи товарів: машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 48,7 відсотка; продукти рослинного походження – 15,8 відсотка; різні промислові товари – 8,8 відсотка;

деревина і вироби з деревини – 8,5 відсотка; текстильні матеріали та текстильні вироби – 6,1 відсотка; недорогоцінні метали та вироби з них – 2,9 відсотки; взуття, головні убори, парасольки – 2,6 відсотка; готові харчові продукти – 2,4 відсотка; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 1,4 відсотка; шкури необроблені, шкіра вичищена – 0,7 відсотка; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 0,6 відсотка; засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 0,5 відсотка; прилади та апарати оптичні, фотографічні – 0,2 відсотка; живі тварини; продукти тваринного походження – 0,1 відсотка.

Частка обсягу зовнішньої торгівлі товарами Закарпатської області з сусідніми країнами загалом, а саме з Угорщиною, Словаччиною, Румунією та Польщею протягом січня – вересня 2024 року становила 35,6 відсотка від загального обсягу зовнішньої торгівлі товарами області, а їх загальний зовнішньоторговельний оборот становив 791,0 млн доларів США.

Сальдо зовнішньоторговельного балансу країн-сусідів, кордони яких межують із Закарпаттям, було позитивним і становило 340,0 млн доларів США.

Індустріальні парки Закарпаття

Індустріальні парки є одним з інструментів регіонального розвитку, завдання яких – розвинути економічну спроможність території з метою поліпшення її економічних перспектив, створення нових робочих місць та підвищення якості життя населення.

Станом на 01.11.2024 в області функціонують дев'ять індустріальних парків: „Соломоново” (село Соломоново, Ужгородський район), „Марамуреш” (селище Солотвино, Тячівський район), „Ужгород” (місто Ужгород, Ужгородський район), „Вестерн Індастріал” (селище Буштино, Тячівський район), „Френдлі Вінтехнолоджі” (місто Перечин, Ужгородський район), „БФ ТЕРМІНАЛ” (селище Батьово, Берегівський район), „Тячів” (місто Тячів, Тячівський район), „ЕНЕРДЖІ ГРУП” (місто Свалява, Мукачівський район) та „ЕКО Мукачево” (місто Мукачево, Мукачівський район).

Протягом 2024 року в Закарпатській області було створено і внесено до Реєстру індустріальних (промислових) парків України чотири нові індустріальні парки: „БФ ТЕРМІНАЛ”, „Тячів”, „ЕНЕРДЖІ ГРУП” та „ЕКО Мукачево”.

Загальна чисельність запланованих нових робочих місць на території усіх індустріальних парків області – 17 845.

Індустріальний парк „Соломоново”

Місцезнаходження – с. Соломоново, Ужгородський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 66,2 га, вільними залишаються 41,0 гектар. Очікуване залучення працівників до 6000 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва галузей середнього та точного машинобудування (автомобілебудування, приладобудування, електронна промисловість).

Індустріальний парк „Марамуреш”

Місцезнаходження – селище Солотвино, Тячівський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 33,2063 гектара. Очікуване залучення працівників до 3000 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва промислових підприємств деревообробної, меблевої, машинобудівної та іншої промисловості.

Індустріальний парк „Ужгород”

Місцезнаходження – м. Ужгород, Ужгородський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 10,1907 гектара. Очікуване залучення працівників до 500 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва промислових підприємств з виробництва різноманітних будівельних матеріалів та іншої промисловості.

Індустріальний парк „Вестерн Індастріал”

Місцезнаходження – селище Буштино, Тячівський район, Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 21,6866 гектара. Очікуване залучення працівників до 1100 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення виробництва промислових підприємств із виробництва переробки деревини, виробництво будівельних матеріалів та виробництво готових будинків модульного типу.

Індустріальний парк „Френдлі Вінтехнолоджі”

Місцезнаходження – м. Перечин, Ужгородський район Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 16,56 гектара. Очікуване залучення працівників до 745 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення підприємств із виробництва будівельних металевих конструкцій та їх частин, виробництво електричного устаткування, їх ремонт і технічне обслуговування, установлення та монтаж.

Індустріальний парк „БФ ТЕРМІНАЛ”

Місцезнаходження – селище Батьово, Берегівський район Закарпатська область. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 69,67 гектара. Очікуване залучення працівників до 2000 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є розміщення підприємств з лісопильного та стругального виробництва, виготовлення виробів з деревини, корка, соломи та рослинних матеріалів для плетіння, виробництво меблів, виробництво плит МДФ, плит CLT. На території парку працюватиме перевантажувальний комплекс.

Індустріальний парк „Тячів”

Місцезнаходження – м. Тячів, Тячівський району, Закарпатської області. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 61,4661 гектара. Чисельність працівників до 3100 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є виробництво скла та виробів зі скла, деревообробна промисловість, оздоблення та різка декоративного та будівельного каменю, переробка промислових та\або побутових відходів (крім захоронення відходів).

Індустріальний парк „Енерджі Груп”

Місцезнаходження – місто Свалява Мукачівського району Закарпатської області. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 10,0278 га. Чисельність працівників до 500 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є виробництво скла та виробів зі скла, формування й оброблення листового скла, виробництво будівельних металевих конструкцій і їх частин, виробництво металевих дверей і вікон, виробництво інших будівельних матеріалів.

Індустріальний парк „ЕКО Мукачево”

Місцезнаходження – місто Мукачево Мукачівського району Закарпатської області. Загальна площа суміжних земельних ділянок – 23,0915 га. Чисельність працівників до 900 осіб.

Функціональним призначенням індустріального парку є деревообробка, виробництво паперу та паперових виробів, виготовлення поліграфічної продукції, виробництво текстилю та електричного устаткування, а також діяльність компаній, які спеціалізуються у галузях електронної промисловості, металообробки, харчових технологій, науково-технічній сфері, у сфері інформації й телекомунікацій, альтернативній енергетиці та інших сферах, сумісних із зазначеними.

Промисловість

Промисловий розвиток області в умовах повномасштабної війни у країні був спрямований на зменшення руйнівних наслідків втрати частини свого потенціалу, а також кадрового дефіциту в цій галузі, на полегшення умов ведення господарської діяльності в умовах воєнних ризиків, забезпечення енергетичної стійкості промисловості, стимулювання умов для розвитку та діяльності релокованих підприємств, ініціатив щодо залучення коштів для ведення та розширення діяльності галузі.

Структура промислового виробництва області, сформована у довоєнний період, розподілялась так: переробна промисловість області займала лівову частку усієї галузі – 64,8 відсотка, добувна – 1,2 відсотка, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 32,3 відсотка, водопостачання, каналізація – 1,7 відсотка. У переробній промисловості найвищі частки підгалузей у загальному обсязі становили: у машинобудуванні – 32,4 відсотка, виробництві харчових

продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 5,9 відсотка, виробництво гумових і пластмасових виробів – 5,7 відсотка, текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 5,3 відсотка, виготовленні виробів з деревини – 5,1 відсотка, виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 4,3 відсотка.

У галузі промисловості області за підсумками 2022 року спостерігалось падіння обсягів виробництва. Індекс виробництва промислової продукції становив 94,0 відсотки, відповідний показник попереднього року – 106,5 відсотка.

За підсумками січня – вересня 2024 року (останніми наявними статистичними даними) індекс промислового виробництва області зріс порівняно з попереднім роком та становив 107,6 відсотка. Обсяг реалізованої промислової продукції за цей період становив 30,0 млрд гривень.

Ріст зафіксовано у переробній промисловості на 12,2 відсотка, добувній промисловості і розробленні кар'єрів – на 30,0 відсотків.

Приріст у переробній промисловості забезпечено за рахунок росту виробництва харчових продуктів, напоїв – на 4,0 відсотки, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції на – 67,3 відсотка, виробів іншої неметалевої мінеральної продукції – на 15,5 відсотка, машинобудування – на 22,0 відсотки.

Серед найпотужніших підприємств області – ТОВ „Джентерм Україна”, ТОВ „Флекстронікс”, ТОВ „Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед”, ПрАТ „Закарпаттяобленерго”, ТОВ „Форшнер Україна”, ТОВ „Берег-Кабель ГмБХ”, ТОВ „Ядзакі Україна”, Закарпатська філія ТОВ „Газорозподільні мережі України”, УАП ТОВ „Фішер – Мукачево”.

Втрати промислового потенціалу східних та південних областей країни, постійна загроза нових руйнувань актуалізували проблему релокації виробничих потужностей в область. За інформацією Міністерства економіки України до Закарпатської області переміщено 14 відсотків від загальної кількості релокованого бізнесу з інших областей України.

За наявними адміністративними даними в області перебуває 288 підприємств різних форм власності, які перемістили свій бізнес до Закарпаття. Питома вага підприємств переробної промисловості у загальній кількості релокованих до області підприємств становить 27,8 відсотка. У розрізі видів економічної діяльності переважають підприємства, які займаються виробництвом: готових металевих виробів, крім машин і устаткування (20,0 відсотків), машини і устаткування, не віднесені до інших угруповань (11,3 відсотка), одягу та взуття (10,0 відсотків).

До найбільших виробничих підприємств (компаній), які релокували бізнес до Закарпаття, належать: виробнича корпорація Шуфані, до складу якої входять 11 компаній різних за профілем діяльності, але об'єднаних кількома спільними рисами – обробкою металу і виготовленням обладнання для його обробки (ТОВ „Варіант Вест”; ТОВ „Ескаль Цинк”; ТОВ „Леда Вест”; ТОВ „Варіант Агро Буд”; ТОВ „ТСС Україна”, ТОВ „Стік Компані” та інші); машинобудівні підприємства

групи компаній „Френдлі”, до складу якої входять 14 підприємств (ТОВ „Вітряні парки України” (виробник вітроенергетичних установок (ВЕУ) мультимегаватного класу та надавач послуг з їхнього монтажу та введення в експлуатацію); ТОВ „Фурлендер Вінд Технолоджі”; ТОВ „ФВТ Сервіс”; ПрАТ „Краматорський завод важкого верстатобудування”; ТОВ „Стройуком”; ТОВ „Френдлі Вінд Технолоджі”; ТОВ „Перечинський машинобудівний завод” та інші); AJAX SYSTEMS (розробник і виробник бездротових систем безпеки) серед яких компанія ТОВ „Аджакс Системс Манюфекчурінг”; CentraVis Ltd (розробник і виробник безшовних алюмінієвих труб) – ПрАТ „Сентравіс Продакшн Юкрейн”; SOTON” (виробник полікарбонатних листів) – ТОВ „Сотон”; ZENTEX (ТОВ „Зентекс” – виробник протиопікових гелевих серветок та пов'язок „ОпiкУн”, дезінфікуючих засобів для шкіри „ДезУн”); SheMax Ukraine” (ПП „Шемакс Компанія” – виробник електрообладнання в салони краси); APEX PLANT (ТОВ „НВО Апекс Планта” виробник полімерної продукції); ТОВ „МОНІ” (підприємство з виробництва парфумних і косметичних засобів бренду Sane).

ТОВ „Біофарма Плазма” буде новий завод з виробництва лікарських препаратів з плазми крові людини. Інвестиції в цей завод сягають близько 80 млн євро. Його відкриття дозволить створити не тільки важливий біофармацевтичний хаб, але й працевлаштувати понад 200 осіб в регіоні.

Станом на 01.12.2024 релокованими суб'єктами господарювання сплачено до державного бюджету 2 964 395,8 тис грн, до місцевого бюджету – 468 377,5 тис грн, зокрема ПДФО – 320 389,2 тис грн, ЄСВ – 333 258,9 тис гривень. Питома вага підприємств переробної промисловості у зведеному бюджеті сплачених податків і зборів від діяльності релокованих суб'єктів господарювання становить 81,9 відсотка.

Завдяки релокації таких великих компаній, область отримала поштовх до розвитку високотехнологічних виробництв. Загалом релокація зберігає інтелектуальний та промисловий потенціал, а також створює підґрунтя для нової конфігурації економіки області та розвитку нових спеціальностей виробничих кадрів.

З метою підтримки бізнесу та забезпечення його безперебійної діяльності з 2023 року запроваджено проєкт „Енерджи Хелп”, який передбачає можливість компенсації витрат за придбані альтернативні джерела електроенергії. Суб'єктам господарювання компенсується третина вартості придбаного альтернативного джерела (сонячні батареї, інвертори, генератори, акумулятори, зарядні станції тощо) за рахунок повернення з місцевих бюджетів сплачених ними податків за рік.

Для підтримки місцевого виробника, зокрема суб'єктів господарювання у галузі переробної промисловості, які здійснюють виробництво кінцевої продукції, та сільськогосподарських товаровиробників, за рахунок обласного бюджету та бюджетів місцевих громад, на території яких зареєстровані такі суб'єкти господарювання, виплачуються компенсації відсотків за кредитами в межах Державної програми „Доступні кредити 5-7-9%”.

Крім того, за рахунок коштів обласного бюджету забезпечується фінансова підтримка стартапів та інновацій в секторі малого та середнього підприємництва, у тому числі для підприємців – ветеранів, учасників бойових дій та членів їх сімей, внутрішньо переміщених осіб, соціально спрямованого бізнесу.

У 2024 році на виконання розпорядження голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 06.03.2024 № 260 „Про запровадження формату онлайн-зустрічей „Діалог влади та бізнесу” запроваджено щотижневі онлайн-зустрічі „Діалог влади та бізнесу”, в рамках яких обговорюються шляхи поліпшення взаємодії органів місцевої влади та бізнесу. Під час зустрічей розглядалися питання галузевого розвитку та підтримки стабільної діяльності підприємств і підприємців з боку держави, зокрема: вищої, дуальної та профтехосвіти для потреб бізнесу; бронювання працівників; грантові програми для бізнесу під час війни; державні програми та банківські кейси щодо фінансування бізнесу для придбання альтернативних джерел електроенергії та забезпечення електроенергією в умовах енергетичної кризи; інвестиційні пропозиції для бізнесу; діяльність туристичної галузі у регіоні та адміністрування туристичного збору; про програму підтримки громадян „Національний кешбек: Зроблено в Україні”; зовнішньоекономічна діяльність та процедури митного оформлення експорту та імпорту товарів і послуг тощо.

Закарпатською обласною державною адміністрацією – обласною військовою адміністрацією створено цифровий інформаційно-довідковий портал „Допомога Закарпаття”. Цей Портал призначений для надання можливості мешканцям області отримати довідкову інформацію (про житло, матеріальну та гуманітарну допомогу, медичну та психологічну допомогу, пошук роботи тощо) та звернутись за допомогою в рамках єдиного посилання: <https://dopomoha.carpathia.gov.ua/>. Крім того, на цьому Порталі у розділі „Бізнес” публікується анонс запланованої теми та інформаційно-довідкові матеріали попередніх онлайн-зустрічей „Діалог влади та бізнесу”.

Розвиток малого і середнього підприємництва

Останні роки змусили підприємництво пристосовуватися до нових, більш складних реалій: запровадження карантинних заходів та оголошення на території України воєнного стану, початок активної фази бойових дій. Це призвело до значних негативних наслідків для розвитку та діяльності підприємництва через часткове або повне зупинення функціонування частини підприємств, ускладнення логістики, зниження попиту та руйнування ланцюгів постачання тощо.

За даними Державної служби статистики України (далі – Держкомстат) (станом на 01.01.2024) кількість діючих суб’єктів господарювання (юридичних та фізичних осіб – підприємців) у Закарпатській області становила 48,8 тис. одиниць проти 45,4 тис. одиниць у попередньому році. Загальна кількість підприємств:

малих – 5418; середніх – 264; великих – п'ять. Частка мікропідприємств із числа малих підприємств становить 83,6 відсотка.

Станом на 1 грудня 2024 року в області зареєстровано 52 287 фізичних осіб – підприємців та 28 745 юридичних осіб, що більше до початку 2024 року відповідно на 3,2 та 2,1 відсотки.

Європейська інтеграція та транскордонне співробітництво

Завдяки своєму геополітичному розташуванню Закарпатська область межує з чотирма країнами Європейського Союзу (Республіка Польща, Румунія, Словацька Республіка, Угорщина) та має можливість брати участь в трьох Програмах транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства Interreg NEXТ, які сприяють економічному та соціальному розвитку прикордонних територій, вирішенню спільних викликів у різноманітних сферах: навколишнє середовище, охорона здоров'я, безпека, співробітництво, а також створюють кращі умови для життя на прикордонних територіях: „Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна”, „Румунія – Україна”, „Польща – Україна”.

Активними реципієнтами виступають територіальні громади, обласні установи, громадські організації. Завдяки ряду можливостей вищезазначених програм, учасниками виступають велике коло зацікавлених, в тому числі, і представники національних спільнот.

Програмні періоди 2014 – 2020 років та 2021 – 2027 років.

У період із 2014 до 2020 року в рамках програм транскордонного співробітництва було реалізовано низку проєктів:

у рамках Програми транскордонного співробітництва „Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2014 – 2020” здійснювалося впровадження 65 проєктів;

у рамках Програми транскордонного співробітництва „Румунія – Україна 2014 – 2020” здійснювалося впровадження 15 проєктів;

у рамках Програми транскордонного співробітництва „Польща – Білорусь – Україна 2014 – 2020” здійснювалося впровадження 16 проєктів.

Загалом протягом програмного періоду 2014 – 2020 років Закарпатська область отримала фінансування у розмірі до 31 млн євро.

У 2023 році стартували перші конкурси проєктних ініціатив у рамках програм транскордонного співробітництва за різноманітними пріоритетами: навколишнє середовище, охорона здоров'я, культура, співпраця.

Протягом 2024 року відбулися засідання Моніторингових комітетів Програм „Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2021 – 2027” та „Польща – Україна 2021 – 2027”, у рамках яких було обрано перші проєкти до реалізації.

Станом на 15 листопада 2024 року в рамках Програми транскордонного співробітництва Interreg VI-A NEXТ „Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2021 – 2027” було відібрано 39 проєктів у сумі для Закарпатської області понад 16 млн євро за пріоритетами: „Стойкий та зелений прикордонний

регіон”, який націлений на адаптацію до зміни клімату, запобігання ризикам, біорізноманіття, зменшення забруднення; „Здоровий та привабливий прикордонний регіон”, націлений на рівний доступ до охорони здоров’я; „Прикордонний регіон, що співпрацює”. Територіальне розташування і наближеність адміністративних одиниць до країн вищезазначеної програми, наявність меморандумів та угод про співпрацю між місцевими органами державної влади створюють максимально комфортні умови для співпраці між партнерами та реалізації проєктів на території Закарпатської області.

У рамках Програми транскордонного співробітництва Interreg VI-A NEXT „Польща – Україна 2021 – 2027” – 10 проєктів за пріоритетами „Охорона здоров’я” та „Довкілля”, загальна сума для Закарпатської області – близько до 8,5 млн євро.

Очікуються результати відбору проєктів Програми транскордонного співробітництва транскордонного співробітництва Interreg VI-A NEXT „Румунія – Україна 2021 – 2027”.

Наразі більшість проєктів знаходяться на стадії підписання контрактів, модифікації бюджетів та реєстрації проєктів у Секретаріаті Кабінету Міністрів України.

Протягом 2025 року заплановані нові конкурси проєктних пропозицій в рамках вищезазначених Програм за низкою пріоритетів.

Крім того, на території Закарпатської області здійснюється впровадження Програми Дунайського регіону 2021 – 2027 шляхом участі закарпатських реципієнтів в програмі, а також реалізації заходів на території Закарпатської області. Наразі реципієнти із Закарпатської області є учасниками 2 проєктів Програми Дунайського регіону 2021 – 2027.

Укладені міжрегіональні угоди у 2024 році:

13 лютого 2024 року в місті Люблін було підписано першу в історії Закарпатської області угоду про міжрегіональне співробітництво з Люблінським воєводством. Ця угода стала важливим кроком на шляху до зміцнення зв’язків між двома регіонами, особливо в контексті гуманітарної допомоги та взаємодії у сфері безпеки. Напередодні підписання угоди, 22 січня 2024 року, Закарпатська область отримала важливу гуманітарну допомогу від Польщі. У рамках цієї допомоги Закарпаття було оснащено трьома пожежними мотопомпами, які були передані Головному управлінню Державної служби з надзвичайних ситуацій у Закарпатській області. Також область отримала нові автомобілі швидкої медичної допомоги, що значно підвищило спроможність місцевих служб реагувати на надзвичайні ситуації;

12 березня 2024 року було підписано угоду про співробітництво між Закарпатською областю України та Федеральною землею Тіроль Республіки Австрія. Також представники уряду Федеральної землі Тіроль виявили бажання долучитись до підготовки українських фахівців-реабілітологів у рамках реалізації

обласного проекту реабілітаційного центру для ветеранів в Ужгороді „4.5.0. Recovery Center”;

12 вересня 2024 року укладено Меморандум про наміри встановлення взаємного співробітництва у торговельно-економічній, науково-технічній і культурній сферах між Закарпатською обласною державною адміністрацією – обласною військовою адміністрацією (Україна) та Задарською жупанією (Республіка Хорватія).

Протягом осені 2024 року велася активна співпраця щодо встановлення партнерств з регіонами США, Німеччини, Італії, Франції та Великої Британії.

У рамках Українсько-австрійської співпраці Закарпаттю було передано 110 молодих овець та баранів тірольської гірської породи. Овець і баранів спеціальним транспортом було доставлено на карантин в одне з господарств Хустщини.

Також Закарпаття приєдналося до засідання проукраїнської коаліції в межах групи підтримки України в уряді Тіролю „Task force Ukraine” на чолі з Гюнтером Платтером.

За період січня – листопада 2024 року відбулося 71 міжнародна зустріч, зокрема високого рівня:

24 січня 2024 року – зустріч Прем’єр-міністра України Д. Шмигала з Прем’єр-міністром Словацької Республіки Р. Фіцо в м. Ужгород, Закарпатська область. За підсумками зустрічі з Прем’єр-міністром Словаччини Робертом Фіцо підписали спільну заяву, яка посилить наші двосторонні відносини на основі взаємної довіри та поваги;

29 січня 2024 – зустріч Міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби, керівника Офісу Президента України Андрія Єрмака та Міністра закордонних справ Угорщини Петера Сійярто в Ужгороді;

21 березня 2024 року – зустріч керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації зі словацькою делегацією на чолі з Віцепрем’єр-міністром з Плану відновлення, стійкості та використання європейських фондів Словацької Республіки Петером Кмецем;

16 квітня 2024 року – зустріч керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Австрія в Україні Арадом Бенкьо;

9 травня 2024 року – зустріч керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації з Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Нідерландів в Україні Йоганнесом Германном Адріанусом Корнелісом де Мол;

18 липня 2024 року – зустріч керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації з державним секретарем Яношем Надем, керівником Офісу Кабінету Прем’єр-міністра Угорщини. Під час зустрічі сторони домовились про зміцнення двосторонніх стосунків між країнами, зокрема налагодження економічного співробітництва прикордонних регіонів Угорщини та Закарпатської області;

6 серпня 2024 року – зустріч Віктора Микити, голови Закарпатської обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації, та

Бріджит Брінк, Надзвичайного і Повноважного Посла США в Україні. Сторони провели двосторонню зустріч та обговорили економічний потенціал Закарпатської області, зокрема роботу підприємств в умовах війни, у тому числі тих, де є інвестиції приватних інвесторів із США, проекти регіонального розвитку та безпекові питання області. Під час зустрічі відвідали пасажирський термінал пункту пропуску „Ужгород – Вишне Немецьке” на українсько-словацькому кордоні та оглянули результати реалізації проекту USAID, за сприяння якого здійснено швидку модернізацію пункту пропуску для збільшення пропускної спроможності та зручності перевезень;

30 серпня 2024 року – зустріч керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації з Іштваном Надем, Міністром сільського господарства Угорщини;

7 жовтня 2024 року – робочий візит в Україну Прем'єр-міністра Словацької Республіки Роберта Фіцо та зустріч з Прем'єр-міністром України Денисом Шмигалем. Секторальні зустрічі за напрямами двосторонньої співпраці між представниками словацької та української урядових делегацій (с. Кам'яниця, Ужгородський район, Закарпатська область). Обговорення ключових та актуальних питань міждержавних відносин та розвиток співпраці між країнами, зокрема підтримка євроінтеграційного шляху України до ЄС. Підписали низку двосторонніх документів та обговорили практичні кроки з реалізації Формули миру Президента України;

8 листопада 2024 року – зустріч керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації з Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Нідерландів в Україні Аллом Таммо Сітсе Дорхаутом. Під час зустрічі сторони обговорили актуальні питання співпраці, перспективні напрями розвитку регіону та налагодження взаємодії між Закарпаттям і Нідерландами в різних сферах. Було наголошено на важливості співпраці для розвитку двосторонніх відносин, зокрема в контексті регіонального співробітництва.

Закарпатська область за правом вважається західними воротами України, завдяки наявності у зоні її діяльності розгалуженої транспортної мережі, прикордонної інфраструктури і потужних залізничного та автомобільного транспортного вузлів. Ваги додає і розташування – на перетині кордонів індустріально розвинених регіонів Східної та Центральної Європи.

Закарпаття межує з чотирма країнами ЄС і НАТО, а відтак – представляє собою потенційний плацдарм для євроатлантичної інтеграції України, а в умовах російської агресії є надійними тиловим регіоном з відносно вищим рівнем безпеки. Завдяки географічному розташуванню Закарпаття у центрі Європи на кордоні з країнами ЄС і НАТО, а також наявністю багатих природних ресурсів Карпатських гір створює сприятливі умови для поглиблення транскордонного та міжрегіонального співробітництва і розвитку транскордонної транспортної інфраструктури навіть в умовах воєнного стану, що стане базою для повоєнної відбудови всієї України.

Митно-прикордонна інфраструктура на території Закарпатської області включає 19 пунктів пропуску, 18 з яких розташовані на державному кордоні з суміжними державами (Угорщиною, Словаччиною, Румунією) та один пункт пропуску для повітряного сполучення, розташований у міжнародному аеропорту „Ужгород”.

Протяжність державного кордону у зоні діяльності Закарпатської області становить 467 км, зокрема:

із Словацькою Республікою – 97,6 км, відкрито 5 пунктів пропуску (2 автомобільних пункти пропуску: „Ужгород” – „Вишне-Немецьке”, „Малий Березний” – „Убля”; 2 залізничних пункти пропуску: „Павлове” – „Матьовце”, „Чоп (Страж)” – „Чіерна над Тисою”; 1 пішохідний пункт пропуску: „Малі Селменці” – „Вельке Слеменце”; а також 1 пункт контролю „Ужгород”);

із Угорщиною – 133,1 км, відкрито 7 пунктів пропуску (5 автомобільних пунктів пропуску: „Чоп (Тиса)” – „Захонь”, „Дзвінкове” – „Лонья”, „Косино” – „Барабаш”, „Вилок” – „Тісабеч”, „Лужанка” – „Берегшурань”; 2 залізничних пункти пропуску: „Чоп (Дружба)” – „Захонь”, „Саловка” – „Еперешке”; 1 пункт контролю: „Батеве”);

із Румунією – 203,9 км, відкрито 5 пунктів пропуску (2 автомобільних пункти пропуску: „Дякове” – „Халмеу”, „Солотвино” – „Сігету Мармаціей”; 3 залізничних пункти пропуску: „Дякове” – „Халмеу”, „Тересва” – „Кимпулунг ла Тиса” (необлаштований), „Ділове” – „Валя Вишеулуй” (необлаштований));

із Польською Республікою – 32,6 км, пункти пропуску на сьогодні відсутні.

Розбудова пунктів пропуску необхідна для поліпшення експортної логістики, перевезення вантажів військового та гуманітарного призначення. Це пришвидшить час доставок і очікування на КПП, а також забезпечить якісні транспортні коридори. Після того як українські порти майже втратили свою функціональність, увесь експорт та імпорт припав на автомобільні перевезення.

Розвиток прикордонної і транспортної інфраструктури позитивно позначиться як на сфері економіки, так і на сфері національної політики. Транскордонне співробітництво та регіональний розвиток можливе через розвиток прикордонної інфраструктури в межах Закарпатської області. Пріоритетним і найбільш реалістичним вбачається будівництво стратегічних пунктів пропуску для всіх видів руху без обмеження ваги транспортних засобів у вже визначених точках перетину кордону автомагістралями в рамках п'ятого пан'європейського транспортного коридору.

Відкриття міжнародного автомобільного пункту пропуску „Біла Церква – Сігету Мармаціей” на українсько-румунській ділянці державного кордону з будівництвом мостового переходу через р. Тиса на українсько-румунському кордоні дасть можливість розвантажити пункти пропуску для всіх видів прикордонного руху, зокрема міжнародний автомобільний пункт пропуску „Дякове”, – наразі єдиного для вантажного сполучення без обмеження ваги з Румунією у Закарпатській області.

Надзвичайно важливим транскордонним проектом для розвитку області стане відновлення руху залізничною колією через пункти пропуску „Тересва – Кимпулунг-ла-Тіса” та „Ділове – Валя Вишеулуй” через українсько-румунський кордон, що дасть можливість з’єднати регіональні центри Закарпаття, Франківщини і Буковини через регіональний центр румунської Мараморощини – повітовий центр Сігет-Мараморошський.

Для збільшення пропускної можливості на українсько-угорському кордоні, розвантаження діючих пунктів пропуску Уряд затвердив угоду з Угорщиною про відкриття пункту пропуску „Велика Паладь – Надьгодош” для легкового транспорту. Угода також розширює рух транспорту в пункті пропуску „Лужанка – Берегшурань”, зокрема для пасажирських перевезень, вантажних перевезень і порожніх фур.

Крім того, розглядається можливість будівництва нового вантажного пункту „Дийда – Берегдароц”, аби збільшити пропускну здатність українсько-угорського кордону.

На кордоні із Словаччиною наразі завершили модернізацію пункту пропуску „Ужгород – Вишне Немецьке”. Реконструкцію вдалося провести завдяки співпраці з іноземними партнерами у межах проекту „Економічна підтримка України”, який фінансується Агентством Сполучених Штатів з міжнародного розвитку (USAID). Модернізація збільшила пропускну спроможність з 630 до 900 автомобілів на добу. Це важливий проект для Закарпаття, адже трафік зростає і вкрай потрібно забезпечити оперативну та швидку роботу митниці.

Перспективним є відкриття пішохідного та велосипедного пункту пропуску тимчасового перетину кордону у весняно-літній період із подальшою можливістю його розширення для руху кліматично нейтральних видів транспорту „Лубня – Волосате” на кордоні з Республікою Польща, що насамперед важливо з точки зору розвитку туризму та дотримання сучасного курсу Європейського Союзу у напрямі „Зеленої Європи”.

Це сприятиме збільшенню потоку туристів та поживавить співпрацю між прикордонними регіонами, зокрема мобільності в межах суміжних регіонів. Відсутність пункту пропуску створює необхідність перетину кордону через найближчі пункти пропуску із Словацькою Республікою, що створює додаткове навантаження на наявні пункти пропуску та додаткові перешкоди під час подорожі.

Агропромисловий комплекс

Агропромисловий комплекс є одним з найбільших і важливих секторів економіки області, в якому формується основна частина продовольчих ресурсів, та має значні перспективи розвитку.

Сільське господарство нашої області формує до 15 відсотків валової доданої вартості регіону, забезпечує виробництво основних видів сільськогосподарської продукції та створює умови для розвитку області.

Закарпаття є одним із регіонів України, в якому переважає сільське населення (постійне) 63,0 відсотки, при 31,9 відсотка в Україні.

Для виробництва сільськогосподарської продукції основним ресурсом є землі сільськогосподарського призначення.

У всіх категоріях господарств обліковується 451,46 тис. га сільгоспугідь, у тому числі 200,22 тис. га ріллі.

Область є найменш забезпеченою в державі землями сільськогосподарського призначення, з розрахунку на одного жителя, на якого припадає зокрема 0,36 га сільськогосподарських угідь, у тому числі 0,16 га ріллі.

Сільськогосподарським виробництвом в області займається понад 900 сільськогосподарських підприємств, 221 тис. особистих селянських господарств та 12 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. У складі аграрного сектору Закарпаття успішно працює релокований аграрний бізнес.

Індекс сільськогосподарської продукції у господарствах усіх категорій області за 2023 рік становив 103,2 відсотка, у тому числі рослинництва – 104,3 відсотка, тваринництва – 101,9 відсотка. Відповідний індекс за 2022 рік становив 100,5 відсотка, зокрема рослинництва – 102,3 відсотка, тваринництва – 98,4 відсотка. Варто зазначити, що очікується позитивне значення цього показника і за 2024 рік, який буде визначений за підсумками збору культур та завершення господарського року.

Цьому зокрема сприяла виважена державна та регіональна політика розвитку галузі в умовах воєнного стану, підтримка з державного та обласного бюджетів, міжнародних проектів технічної та фінансової допомоги.

Рослинництво

У поточному році вся посівна площа сільськогосподарських культур за всіма категоріями господарств становить 166,7 тис га (99,4 відсотка до 2023 року), із них 71,8 тис га зернових культур (99,8 відсотка до 2023 року).

Згідно з оперативною інформацією за всіма категоріями господарств станом на 07.11.2024 обмолочено зернових та зернобобових культур на площі 64,2 тис га (89,4 відсотка до прогнозу), валовий збір – 304,3 тис. тонн за урожайності 47,4 ц/га.

Зокрема, ранніх зернових зібрано на площі 26,7 тис. га (100 відсотків до прогнозу) валовий збір становить 113,4 тис. тонн за урожайності 42,5 ц/га.

Прогнозований валовий збір зернових культур в області очікується в межах 328,0 тис тонн.

Завершено збір пізніх технічних культур та овочів:

сої зібрано на площі 14,6 тис га (100 відсотків до прогнозу), валовий збір складає 32,6 тис. тонн за урожайності 22,5 ц/га;

соняшника зібрано на площі 1,6 тис. га (100 відсотків до прогнозу), валовий збір – 3,4 тис тонн за урожайності 21,0 ц/га;

овочів зібрано на площі 11,6 тис. га (100 відсотків до прогнозу), валовий збір – 268,0 тис. тонн за урожайності 231,0 ц/га.

Завершено посів озимих зернових культур на площі 25,9 тис. га (100 відсотків до прогнозу).

Із метою виконання у 2024 році заходів, передбачених Програмою розвитку та підтримки галузі рослинництва в області на 2021 – 2025 роки, затвердженої рішенням сесії обласної ради від 17.12.2020 № 65 (зі змінами), розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 18.04.2024 № 440 затверджено Порядок використання коштів обласного бюджету у 2024 році, яким передбачено кошти в сумі 17,5 млн гривень.

Відповідно до реєстру суб'єктів господарювання, які подали заявки на отримання фінансової підтримки з обласного бюджету за напрямами Програми, 25 суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сфері вирощування сільськогосподарських культур на землях, на які право власності та/або користування підтверджено належним чином правовстановлюючими документами, подали пакети документів у загальній сумі витрат 44,6 млн гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2022 року № 738 „Деякі питання надання грантів бізнесу” (зі змінами) в рамках програми «Робота здійснюється, зокрема грантове фінансування проєктів за напрямами „Свій сад”, „Своя теплиця”.

Слід відзначити, що Закарпатська область практично впродовж всього терміну дії цих напрямів є беззаперечним лідером як за обсягами погоджених грантів, так і за площами багаторічних насаджень, що закладаються за грантові кошти.

Зокрема, станом на 08 листопада 2024 року за цими напрямами в Закарпатській області було погоджено 42 гранти із 294 в Україні (14,3 відсотка).

Сума погоджених грантів 214 672,0 тис. грн із 1 266 562,0 тис. грн в Україні (16,9 відсотка). Загальна сума виплачених грантів в області становить 184 365,0 тис. гривень. Площі насаджень що закладаються за грантові кошти в Закарпатті становлять 561,5 га, в Україні 3 187,35 га (17,6 відсотка від площ в Україні).

За станом на 04.11.2024 64 суб'єкти господарювання агропромислового комплексу Закарпаття залучили кредит/кредитну лінію за всіма програмами кредитування у сумі 395 503,93 тис. грн, зокрема 44 суб'єкти за програмою „Доступні кредити 5-7-9” на суму 227 000,25 тис. гривень.

Процентна ставка за укладеними кредитами/кредитними лініями становила: мінімальна – 0,01 відсотка та максимальна – 32,15 відсотка.

Станом на 01.10.2024 у всіх категоріях господарств утримується 111,2 тис. голів ВРХ, зокрема: 60,8 тис. голів корів, 272,3 тис. голів свиней, 130,3 тис. голів овець та кіз та 4112,2 тис. голів птиці.

За січень – вересень 2024 року всіма категоріями господарств вироблено – 41,3 тис тонн м'яса, 171,9 тис. тонн молока та 255,6 млн штук яєць.

Відзначається позитивна тенденція розвитку тваринництва у сільськогосподарських підприємствах. Зокрема, порівняно з відповідним періодом минулого року, збільшено чисельність поголів'я свиней на 7,3 відсотка та обсяги виробництва м'яса на 46,7 відсотка. Збережено на рівні минулого року обсяги виробництва молока та яєць.

В області функціонує 28 суб'єктів племінної справи у тваринництві, із них: 17 з бджільництва, 4 – вівчарства, 3 – конярства, 1 – скотарства, 1 – свинарства, 1 – птахівництва.

Із метою створення сприятливого середовища та стимулювання розвитку тваринництва та товарного виробництва продукції тваринництва, інфраструктури тваринницької продукції, розроблена та діє Програма розвитку і підтримки тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції в області на 2021 – 2025 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17.12.2020 № 64 (зі змінами). На реалізацію заходів Програми в обласному бюджеті на 2024 рік передбачено кошти в сумі 18,7 млн гривень.

Станом на 15.10.2024 20 суб'єктів господарювання подали відповідні пакети документів на отримання фінансової підтримки за Програмою.

У вересні 2024 року відбулося засідання обласної комісії із надання фінансової підтримки за Програмою, відповідно до протокольного рішення 109,45 тис. грн фінансової підтримки спрямовано суб'єкту господарювання за утримання на карантині поголів'я овець після ввезення на митну територію України.

Завдяки реалізації обласних програм вдалось вже в перший рік підтримати аграрний бізнес релокованих підприємств (ТОВ „Віан-2021”, „Дніпро-99” – вирощування ягідних та овочевих культур, переробка) та посприяти їм стати успішними та прикладними кейсами.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 року № 918 „Про затвердження порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції” (зі змінами), на підставі поданих через Державний аграрний реєстр заявок за спеціальною бюджетною дотацією, власники тварин області, згідно оперативною інформацією, претендують на отримання фінансової підтримки у сумі 92,2 млн грн, а саме:

26,8 млн грн за напрямом спеціальної бюджетної дотації для утримання великої рогатої худоби (корів) усіх напрямів продуктивності (574 отримувачі, за утримання 3834 голів);

65,4 млн грн за напрямом спеціальної бюджетної дотації для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець (724 отримувачі, за утримання 32 708 голів).

У 2023 році в області розпочато реалізацію проекту Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) „Комплексне, конкурентоспроможне та економічно раціональне створення ланцюжків доданої вартості у сільському, рибному та лісовому господарствах”, основною метою якого є допомога сільським домогосподарствам, малим та середнім агровиробникам.

Термін дії проекту – до 31 січня 2025 року, донором є Європейський Союз. Бюджет проекту становить 15,5 млн доларів.

За результатами першого грантового циклу у 2024 році для виробників гуцульської овечої бриндзи, Закарпатського меду, Закарпатського вина, що відповідали встановленим вимогам, погоджено 79 грантових заявок у сумі 29,7 млн гривень: для виробництва меду – 16,4 млн грн, виробників вина – 10,6 млн грн, гуцульської овечої бриндзи – 2,7 млн гривень.

За результатами другого грантового циклу у 2024 році загальна сума грантової підтримки 44 погоджених заявок становить 16,7 млн грн., а саме: аквакультура – 7 отримувачів (2,4 млн грн), гуцульська овеча бриндзя – 4 отримувачі (3,0 млн грн), мед Закарпаття – 27 отримувачів (6,5 млн грн), виноробство – 6 отримувачів (4,8 млн гривень).

Найпопулярніші інвестиції включають придбання обладнання для виробництва меду, різного роду сільськогосподарського обладнання (трактори, косарки, навантажувачі, причепа), встановлення сонячних електростанцій, обладнання для виробництва вина та аквакультури. Також погоджено один грант на придбання лабораторного обладнання для контролю якості вина.

Туристично-рекреаційна сфера

Туризм набуває масового характеру і вже став однією з провідних, високоприбуткових та найбільш динамічних галузей світового господарства. Туристична сфера сьогодні об'єднує понад 50 дотичних галузей, зокрема культуру, мистецтво, спорт, освіту, науку, фінанси, зв'язок, народні промисли, гастрономію тощо.

Мережа оздоровчих, рекреаційних та туристичних об'єктів на території Закарпатської області у період військового стану нараховує 788 об'єктів, у тому числі: 24 – санаторно-оздоровчого спрямування, до 600 сільських садиб, які готові надавати туристичні послуги, та 20 туристично-інформаційних центрів. У області, в закладах розміщення, одночасно можна розмістити понад 30 000 осіб.

Крім того, на території нашої області готові надавати послуги з розміщення, харчування та організації дозвілля більше 500 сільських садиб, власники яких об'єднуються у спілки та асоціації, що дає можливість більш активно, зі знанням справи, розвивати сільський туризм, залучаючи нових його представників, а також спільними зусиллями пропагувати свій туристичний продукт, створювати нові послуги та атракції для відпочиваючих.

За час війни відбувається відчутний ріст внутрішніх туристичних потоків для оздоровчого та лікувального туризму. Санаторії та інші заклади розміщення регіону активно співпрацюють з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, займаючись відновленням й лікуванням захисників України. Крім того, вони постійно розширюють лікувальну та рекреаційну базу, стаючи основним центром відновлення населення країни.

Зважаючи на це, управлінням туризму та курортів Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації проводиться моніторинг результатів програми лояльності закладів розміщення щодо реабілітації та відновлення захисників та захисниць України.

Згідно з наданою 12 закладами інформацією, за час воєнного стану було безкоштовно оздоровлено 8 065 військовослужбовців та членів їх родин, а також зі знижкою 27 731 військовослужбовців та членів їх родин.

Україна продовжує захищатися від російської агресії і тому можемо визначати тактичні плани перед туризмом у регіоні. Насамперед – акцент на оздоровлення і відновлення наших захисників та всіх українців. З метою популяризації оздоровчого туризму у Закарпатті проводяться промотури для українських та міжнародних туроператорів, видання онлайн-довідників тощо.

Протягом 2024 року представники Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації взяли участь у низці національних та міжнародних заходів та конференцій, зокрема:

представлено туристичний потенціал на міжнародній туристичній виставці ITB Berlin, яка проходила у столиці Німеччини. На Закарпатському стенді була представлена друкована промоційна та відеопродукція, перекладена мовами Європейського Союзу;

презентовано друковані матеріали та відеопродукція Закарпаття на туристичній виставці BTL Bolsa de Turismo de Lisboa у Португалії;

проведено інформаційно-пізнавальний тур санаторно-лікувальними закладами області для представників всеукраїнських туристичних компаній та медіа, у рамках якого протягом п'яти днів представники туркомпаній відвідали 15 санаторіїв та рекреаційних закладів Закарпаття;

у Любліні на виставці місцевого самоврядування та економічному форумі „3 SEAS” представлено Закарпатський стенд, на якому було презентовано промоційну друковану продукцію англійською мовою та крафтове виробництво Закарпаття.

Крім того, фахівці управління туризму та курортів Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації беруть участь у різних заходах з питань розвитку галузі туризму:

під час II Міжнародної наукової конференції на тему „Актуальні проблеми розвитку сфери гостинності: перспективи та виклики”, яка проходила на базі Ужгородського національного університету, було обговорено шляхи та перспективи розвитку сфери гостинності;

у рамках форуму Hotel Forum UA, який зібрав представників сфери гостинності з усієї країни, обговорювались шляхи реформування системи класифікації готелів та інших засобів розміщення, стратегії успішного розвитку бізнесу в епоху нестабільності, принципи маркетингу в готельній сфері та інші питання сфери гостинності;

у II Міжнародному музейному форумі „Сучасний музейний простір і виклики сьогодення”, який приурочений до 54-річниці з дня відкриття Закарпатського музею народної архітектури та побуту.

Управлінням туризму та курортів за участі Асоціації фахівців туристичного супроводу Закарпаття у прес-центрі Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації організовано навчання для представників нацпарків, закладів культури і туристичних об’єктів на тему інклюзії і безбар’єрності „Доступність туристичних об’єктів, безбар’єрне спілкування та простір в туристичній сфері”. Також в Ужгороді було проведено екскурсію для дітей військовослужбовців. Черговий екскурсійно-анімаційний одноденний тур для 25 діток з Ужгородського району провели волонтери організації „Щасливі діти” за підтримки управління туризму та курортів Закарпатської облдержадміністрації – обласної військової адміністрації. З ініціативи управління в Ужанському національному природному парку пройшло навчання з фахівцями ДСНС з безпеки туристів на гірських територіях. Також представники управління взяли участь у туристичних змаганнях „Мандруємо Закарпаттям” у Хустській спеціальній школі I – III ступенів Закарпатської обласної ради. З нагоди Дня захисту дітей управління туризму та курортів влаштувало інформаційно-пізнавальний тур для тридцяти учнів Хустської спеціальної школи I – III ступенів Закарпатської обласної ради.

Інформація про туристичні можливості області постійно висвітлювалась на сторінках „Управління туризму та курортів” та „Туристичний бренд Закарпаття” у соціальній мережі фейсбук та на офіційному туристично-інформаційному порталі „Вітаємо на Закарпатті”.

Щомісяця проводиться моніторинг сплати туристичного збору до місцевих бюджетів області. Протягом 10 місяців 2024 року до місцевих бюджетів Закарпатської області сплачено 18 млн 118 тис 300 грн туристичного збору, що на 5,5 відсотка більше аналогічного періоду минулого року.

Інфраструктура та дорожнє господарство

Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування області становить 3360,736 км, у тому числі: державного значення – 981,5 км, із них 6 міжнародних доріг – 363,6 км, 2 національні дороги – 295,2 км, 2 регіональні дороги – 86,9 км, 10 територіальних доріг – 235,8 км та місцевого значення протяжністю 2379,736 км, у тому числі: 54 обласних доріг – 970,769 км та

292 районні дороги – 1408,967 кілометра. Протяжність вулиць і доріг комунальної власності області становить 5883,6 кілометра.

Законом України „Про Державний бюджет України на 2024 рік” передбачено, що всі кошти Дорожнього фонду, за рахунок яких виконувалися дорожні роботи, буде спрямовано на посилення обороноздатності держави. У проекті Закону про Державний бюджет України на 2025 рік кошти Дорожнього фонду не передбачено.

Фінансовий ресурс обласного бюджету першочергово спрямовується на матеріально-технічне забезпечення підрозділів Збройних Сил України, підтримку внутрішньо переміщених осіб та інші нагальні видатки правового режиму воєнного часу.

Враховуючи вищенаведене, зважаючи на певний досвід співпраці підприємства з територіальними громадами, перспектива утримання та розвитку дорожньої місцевої мережі у 2024 році була можливою лише за рахунок обласного та місцевого бюджетів.

Відповідно до Регіональної програми розвитку автомобільних доріг загального користування місцевого значення на 2023 – 2026 роки з обласного бюджету на 2024 рік передбачено фінансування у розмірі 58,381 млн гривень, які частково спрямовано на капітальний ремонт ділянки автомобільної дороги загального користування місцевого значення О 070501 Іршава – Ільниця – Білки – Великий Раковець – Вільхівка км 3+700 – 4+300 та на аварійні, відновні роботи і експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, з метою забезпечення часткового належного експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, у тому числі на зимове утримання та безпеку дорожнього руху на них. Станом на 01.10.2024 освоєння становило 32 430,684 тис. гривень.

Залишки коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, що утворилися станом на 1 січня 2024 року у сумі 2 590,688 тис гривень відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації – обласної військової адміністрації від 04.03.2024 № 242 спрямовано на оплату робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення. Станом на 01.10.2024 освоєно 2 584,578 тис. гривень.

За основними показниками роботи транспорту щодо перевезення пасажирів та вантажів статистичну інформацію формує Головне управління статистики у Закарпатській області. У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України з лютого 2022 року відповідно до Закону України „Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період воєнного стану або стану війни” органами статистики призупинено оприлюднення статистичної інформації.

Пільгові перевезення пасажирів, які відповідно до законодавства користуються такими правами, забезпечують автомобільні перевізники, які здійснюють перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування. Відповідно до статті 91 Бюджетного кодексу України компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів.

Компенсаційні виплати, передбачені у місцевих бюджетах, за 9 місяців 2024 року на автомобільному транспорті становлять 65279,1 тис. грн, із яких: 63 відсотки від загальної кількості передбачено у бюджеті м. Ужгород, 16,4 відсотка – м. Мукачево, 13,1 відсотка – м. Хуст.

Маршрутна мережа внутрішньообласного автобусного сполучення загального користування складається із 436 маршрутів, із яких: 77 міжміських та 276 приміських маршрутів, 44 міських та 39 територіальних громад. Автобусні маршрути загального користування обслуговують 136 перевізників різної форми власності. Для забезпечення перевезення пасажирів щодня на маршрутах області використовується понад 600 транспортних засобів.

Житлово-комунальне господарство та енергозбереження

Суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність у сфері житлово-комунального господарства та перебувають у віданні та підпорядкуванні органів місцевого самоврядування відповідних територіальних громад, у поточному періоді 2024 року забезпечено стабільну роботу та надання комунальних послуг споживачам.

За 9 місяців 2024 року населенню надано послуг з централізованого постачання питної води, централізованого водовідведення, тепlopостачання, управління побутовими відходами, управління багатоквартирними житловими будинками у сумі 544,2 млн грн, оплату проведено у сумі 521,9 млн грн, що становить 95,9 відсотка. За станом на звітну дату заборгованість населення з урахуванням боргів за попередній період становить 253,1 млн гривень, Ріст боргу за поточний період становить 10,1 млн грн, або 104,17 відсотка. Найнижчий рівень оплати населенням послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення – 94,2 відсотка, приріст боргу – 6,64 млн гривень. Таким чином, продовжується накопичення населенням боргів за спожиті житлово-комунальні послуги, що незадовільно впливає та економічний та технічний стан підприємств галузі.

Обласною військовою адміністрацією неодноразово було проведено аналітику з питання про стан розрахунків за спожиті житлово-комунальні послуги та надіслано шість листів підприємствам, що надають такі послуги, і виконавчим комітетам місцевих рад територіальних громад, у віданні та підпорядкуванні яких перебувають підприємства галузі, про підвищення платіжної дисципліни.

Рівень розрахунків за електричну енергію, спожиту підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства області за 9 місяців 2024 року, становить 96,8 відсотка, станом на 01.10.2024 заборгованість становить 34,23 млн грн, за послуги з розподілу електричної енергії рівень розрахунків – 104,4 відсотка, заборгованість становить 5,45 млн гривень. Загальний борг водопостачальних підприємств за енергоносії становить 39,68 млн грн, порівняно до початку поточного року борг зменшився на 1,17 млн грн або 2,85 відсотка. Зазначене зумовлено наданням органами місцевого самоврядування фінансової підтримки підприємствам критичної інфраструктури з метою забезпечення їх стабільної роботи та надання послуг споживачам.

Діючі тарифи на послуги з централізованого постачання питної води, централізованого водовідведення не забезпечують відшкодування фактичних економічно обґрунтованих витрат підприємств на виробництво та надання цих послуг, оскільки вартість енергоносіїв постійно зростає а їх частка у собівартості виробництва і постачання питної води становить 33,5 відсотка, збору та відведення стічних вод – 28,3 відсотка.

Рівень відшкодування діючими тарифами на послуги із централізованого водопостачання і водовідведення мінімальних витрат підприємств на надання послуг становить 76,6 відсотка та 82,2 відсотка відповідно, що негативно впливає на стан розрахунків за використану електричну енергію та придбання матеріально-технічних ресурсів.

Теплопостачальні підприємства, які працюють із використанням природного газу, не мають заборгованості за спожитий природний газ та його транспортування.

У поточному році оперативним штабом із питань забезпечення підготовки та стабільного проходження опалювального періоду 2024/25 року здійснювалася координація виконання заходів з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства, паливно-енергетичного комплексу та закладів соціальної сфери до роботи в осінньо-зимовий період 2024 – 2025 років.

Відповідно до повідомлень виконавчих комітетів місцевих рад (ТГ) та районних військових адміністрацій заплановані заходи з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та установ бюджетної сфери області до роботи в осінньо-зимовий період 2024 – 2025 років виконані.

Проведено інвентаризацію котелень установ соціальної сфери та аналіз споживання енергоресурсів. Теплопостачання споживачів області забезпечують 1306 котелень, із них: 1 котельня місцевих рад (м. Рахів) та 1305 котелень – відомчі.

Двічі на місяць здійснювався моніторинг стану виконання органами місцевого самоврядування запланованих заходів з підготовки до опалювального періоду 2024 – 2025 років та подавалася відповідна звітність Міністерству розвитку громад та територій України.

Станом на 1 листопада 2024 року рішення органів місцевого самоврядування про початок опалювального періоду 2024 – 2025 років прийняті у всіх територіальних громадах області.

З метою вжиття дієвих заходів до підготовки та реалізації планів ощадного споживання енергоносіїв установами та організаціями, що фінансуються з державного та/або місцевого бюджетів під час проходження осінньо-зимового періоду 2024 – 2025 року, здійснюється збір та опрацювання даних від органів місцевого самоврядування та інших установ щодо планів ощадного споживання, та з початком опалювального періоду щодо фактичних показників скорочення споживання енергоносіїв.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2022 року № 812 „Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов’язків на суб’єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам” (зі змінами), управлінням здійснюється оперативний супровід та контроль стану укладання нових договорів на період з вересня 2024 року по 31.04.2025 року бюджетними установами області із ТОВ „Газопостачальна компанія „Нафтогаз Трейдинг”.

Визначено ряд дієвих заходів щодо підготовки та реалізації планів ощадного споживання енергоносіїв під час проходження осінньо-зимового періоду 2024/25 року, зокрема: проведення режимно-налагоджувальних робіт системи газ-повітря в котлах; оптимізація роботи гідравлічної системи котлів та водно-хімічна підготовка; регулювання подачі теплоносія залежно від часу доби, зовнішньої температури, тощо; реконструкція котелень шляхом встановлення додаткових твердопаливних котлів, які працюють на паливних пелетах, встановлення додаткових електричних котлів тощо.

На підприємствах житлово-комунального господарства області для ліквідації аварійних ситуацій створено аварійно-відновлювальні бригади чисельний штат, яких становить 96 чоловік.

Для забезпечення безперебійної роботи в частині надання послуг споживачам, у разі виникнення аварійних та інших відключень електроенергії на об’єктах централізованого водопостачання та водовідведення встановлено 101 одиницю автономних джерел живлення, незабезпечена потреба – 53 одиниці.

Проводиться робота щодо аналізу стану оснащення житлових (багатоквартирні будинки, приватний сектор) та нежитлових будівель, які розташовані на території області, вузлами комерційного обліку теплової енергії та питної води. За результатами здійснюється щомісячне інформування Держенергоефективності.

Стратегічною метою виконання завдань з енергозбереження є визначення напрямів скорочення обсягів енергоспоживання в усіх сферах господарювання, підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів, забезпечення

реалізації загальнодержавної стратегії скорочення споживання природного газу та зменшення енергетичної залежності держави від його імпорту.

Проблема енергоемності інфраструктури виглядає особливо актуальною через залежність України від імпортних енергоносіїв (зокрема, природного газу). Таким чином, впровадження заходів з економії енергоресурсів збільшує енергонезалежність як кожної громади, так і країни загалом. З цією метою розроблено цільову програму „Тепла оселя” з підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків в Закарпатській області, які беруть участь у програмі „ЕНЕРГОДІМ” державної установи „Фонд енергоефективності” на 2022 – 2025 роки.

Оскільки ситуація в енергетиці держави залишається складною через збройну агресію російської федерації проти України, а також щомісяця ріст ціни на електричну енергію у зв'язку з виробничою необхідністю у забезпеченні безперебійної роботи об'єктів водопостачання та водовідведення, на підприємствах галузі вживаються заходи зі встановлення сонячних панелей на водозабірних спорудах.

З цією метою на водозаборі „Ключарки” комунального підприємства „Міськводоканал” Мукачівської міської ради встановлено сонячну станцію — двадцять дві панелі загальною потужністю 10 кВт. Завдяки цьому, у сонячні дні водозабір зможе повністю забезпечити себе живленням та продовжувати працювати навіть під час планових чи аварійних відключень, також це суттєва економія електроенергії.

Враховуючи, що екологічний стан поверхневих водних об'єктів і якість води в них суттєво впливає на санітарне та епідемічне благополуччя населення, з метою забезпечення споживачів якісною питною водою здійснюється щоквартальний моніторинг дотримання підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства вимог законодавства щодо якості питної води, яка подається споживачам, та стічної води централізованих систем водовідведення, що скидається у водні об'єкти області.

Щоквартальний моніторинг проведення підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства, що перебувають у віданні та підпорядкуванні виконавчих комітетів місцевих рад, виробничого лабораторного контролю за якістю питної води централізованих систем водопостачання та якості стічної води централізованих систем водовідведення свідчить, що мають місце випадки невідповідності відібраних проб вимогам санітарних норм і правил.

У поточному році суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність у сфері централізованого водопостачання, відібрано 5719 проб та проведено дослідження за епідемічними показниками, фізико-хімічними, санітарно-токсикологічними та органолептичними показниками, із яких 14 проб мають відхилення від стандарту.

Найпоширеніші відхилення показників – це перевищення заліза, марганцю, магнію, а також наявна каламутність, ЗМЧ, ентерококи, загальні колі-форми.

Відповідно до отриманої від підприємств водопровідно-каналізаційного господарства інформації щодо проведення виробничого лабораторного контролю якості очистки стічної води централізованої системи водовідведення, було відібрано на дослідження 553 проби стічної води після очистки на КОС. Невідповідність гранично допустимим показникам дозволів на спеціальне водокористування виявлено у 58 пробах, що свідчить про неефективний технічний стан каналізаційних очисних споруд. Найпоширеніші характерні відхилення від показників дозволів на викиди забруднюючих речовин до водних об'єктів – це наявність азоту амонійного, завислих речовин, сухого залишку, сульфатів, фосфатів, хлоридів, БСК5, аміаку, заліза.

Зазначене обумовлено тим, що біологічна очистка побутових стічних вод через застарілу технологію та знос технологічного обладнання здійснюється лише на очисних спорудах у містах Берегове, Іршава, Мукачево, Свалява та Ужгород. Крім того, діючі каналізаційні очисні споруди вичерпали свій експлуатаційний та технологічний ресурс, застосовується застаріла технологія очистки стічних вод, об'єкт у місті Ужгород працює понад встановлену проєкту потужність.

Війна, яка вплинула на всі без виключення сфери життя, суттєво ускладнила роботу водопостачальних підприємств в містах і селищах, де збільшився потік осіб, які вимушено покинули свої домівки. Це призводить до значного збільшення навантаження на системи підготовки води та системи водовідведення – збільшення витрат на непередбачувані протиаварійні роботи, придбання альтернативних джерел живлення для роботи насосного обладнання, додаткових обсягів реагентів, електричної енергії тощо.

Для забезпечення стабільної безперебійної роботи підприємств комунального господарства, надання якісних послуг споживачам, запобігання банкрутства та відновлення платоспроможності, поліпшення технічного стану об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства за рішеннями виконавчих комітетів місцевих рад територіальних громад схвалено програми фінансової підтримки підприємств водопровідно-каналізаційного господарства.

За попередньою інформацією, з місцевих бюджетів територіальних громад області для забезпечення надання споживачам якісних послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у звітному періоді спрямовано видатки у сумі понад 32,2 млн гривень.

Кошти спрямовуються на оплату спожитої електроенергії, придбання хімічних реагентів для очищення та підготовки питної води та знезараження стічних вод, проведення аварійно-відновлювальних робіт та робіт з технічного обслуговування обладнання на об'єктах критичної інфраструктури.

З метою залучення інвестицій у галузь опрацьовано з виконавчими комітетами місцевих рад питання про участь інфраструктурних проєктів у сфері водопостачання та водовідведення у новій кредитній програмі „Відновлення інфраструктури централізованого водопостачання та водовідведення України” та

надано Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України відповідні проектні пропозиції.

Також для формування переліку потенційних інвестиційних проектів розвитку сфери централізованого водопостачання та водовідведення, сфери управління побутовими відходами, які можуть бути профінансовані міжнародними та донорськими організаціями, підготовлено на подано Міністерству розвитку громад та територій України відповідний перелік пріоритетних проектів.

Для завершення робіт на соціально важливому об'єкті „Будівництво ділянки міського водопроводу по вул. Ластовча в м. Хуст. Коригування” розпорядженням голови облдержадміністрації – обласної військової адміністрації від 23.09.2024 № 892 з обласного бюджету надано субвенцію бюджету Хустської міської територіальної громади у сумі 500,0 тис. гривень.

Природоохоронні заходи

З метою вирішення екологічних проблем, забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку територій, ефективного використання природних ресурсів області в 2024 році реалізується Програма охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2024 – 2027 роки. Фінансування природоохоронних заходів проводиться за рахунок коштів спецфонду обласного бюджету за Програмою охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2024 – 2027 роки.

У частині розвитку природно-заповідної справи та екологічної мережі проведено заходи, що спрямовані на збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу. Станом на 01.01.2024 питома вага природно-заповідного фонду області становить 16,18 відсотка від загальної площі області.

Для дотримання встановленого режиму охорони та збереження цінних природних комплексів оформлено 30 охоронних зобов'язань на об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення, також затверджено 28 положень про об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення.

На виконання вимог Закону України „Про природно-заповідний фонд України” видано 3 дозволи на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

У галузі охорони атмосферного повітря за 10 місяців 2024 року видано 49 дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та анульовано 5 дозволів. У виданому дозволі встановлюються умови до викидів забруднюючих речовин, у тому числі до технологічного процесу, обладнання та споруд, очистки газопилового потоку, виробничого контролю, до адміністративних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та

терміни виконання заходів щодо скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин, здійснення контролю за дотриманням встановлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди.

Крім того, надано дані про величини фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі для розробки проектів ОВД, ОВНС та документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин, одному суб'єкту господарювання.

Протягом звітнього періоду департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації розглянуто 30 повідомлень про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, внесених суб'єктами господарювання до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, із яких 4 відхилено у зв'язку з неврахуванням вимог нормативно-правових актів, що регулюють питання оцінки впливу на довкілля планової діяльності. Надано 26 висновків з оцінки впливу на довкілля щодо планованої діяльності, якими визначено допустимість їх провадження. Оприлюднюються документи з оцінки впливу на довкілля планової діяльності на вебсайті департаменту з висвітленням інформації щодо ОВД: назва суб'єкта господарювання – реєстраційний номер справи про ОВД (повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає ОВД, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття).

З метою ознайомлення громадськості та органів влади з екологічним станом поверхневих вод, природно-заповідних об'єктів та оселищ (біотопів) Закарпатської області діє онлайн версія геоінформаційної системи екологічного моніторингу, яку можна знайти на вебсайті ecozakarpat.net.ua.

Департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації опрацьовано 24 звернення громадян, інформаційних запитів – 28. Аналізуючи звернення громадян за порушеними питаннями, можна дійти висновку, що тематика порушених звернень загалом, стосується охорони навколишнього природного середовища, збереження лісових та зелених насаджень, забруднення земельних ресурсів, водних об'єктів, ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ тощо.

Згідно із даними реєстру місць видалення відходів (далі – МВВ), станом на 01.01.2024 на території Закарпатської області обліковано 62 паспортизованих МВВ, з яких 59 місць видалення твердих побутових відходів (далі – ТПВ), 2 – відходів тирси деревинної та 1 – відходів штучного хутра.

Більшість діючих МВВ вичерпали свої потужності, заповнені на 80-85 відсотка, а термін експлуатації сміттєзвалищ м. Виноградів закінчився.

Через гірський характер, високу щільність населення, сусідство з 4 країнами Євросоюзу, єдиний водний басейн р. Тиса, заповідність території, деякі населені пункти області позбавлені можливості вибору земельних ділянок під

сміттєзвалища, зокрема міст Рахів, Тячів, Виноградів, Берегову, Перечин, смт Великий Березний, сільські населені пункти гірських районів.

Централізований збір та видалення ТПВ на території Закарпатської області здійснюється 36 спеціалізованими підприємствами, найбільші з яких: ТОВ „АВЕ Ужгород”, ТОВ „АВЕ Виноградів”, ТОВ „АВЕ Мукачево” та ТОВ „Берег Вертикал”. Цими суб’єктами господарювання здійснюється вивезення твердих побутових відходів із 199 населених пунктів області.

Всього в регіоні централізований збір ТПВ організовано у 491 населеному пункті, що становить 80,75 відсотка від загальної кількості (608) населених пунктів області. Збирання побутових відходів від населення та суб’єктів господарської діяльності здійснюється також самостійно підприємствами та організаціями, окремими приватними структурами і спеціалізованими комунальними службами при сільських радах. Потужності з утилізації побутових відходів відсутні.

Роздільний збір ТПВ (скла, пластику, макулатури та металобрухту) впроваджено у містах Ужгород, Перечин, Іршава, Рахів, селищі Великий Бичків та такими територіальними громадами: Баранинською, Дубівською, Ясінянською, Середнянською, Вилоцькою, Вільховецькою, Виноградівською, Королівською, Пийтерфолвівською, Жденіївською, Нижньоворітською, Вишківською, Керецьківською, Горінчівською, Драгівською, Колочавською, Синевирською, Хустською, частково – Тур’є-Реметівською та Оноківською (всього в 187 населених пунктах області).

Ресурсоцінні складові ТПВ передаються спеціалізованим підприємствам (всього 52 суб’єкти господарювання в області). Зібрані відходи переважно передаються на утилізацію за межі області.

Розв’язання проблеми поводження з твердими побутовими відходами можна досягти завданнями організації централізованого збору сміття в усіх населених пунктах області, поступового зменшення кількості сміттєзвалищ, їх модернізації, рекультивациі сміттєзвалищ, які не функціонують.

З метою впровадження інноваційних проектів та залучення інвесторів (для будівництва заводів із сортування та переробки ТПВ) необхідно на законодавчому рівні врегулювати питання щодо внесення змін до статті 208 Земельного кодексу України та розширити перелік об’єктів, які звільняються від відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва. Підготовлено звернення депутатів Закарпатської обласної ради до Верховної Ради України.

Кардинальним шляхом розв’язання проблеми є роздільний збір ТПВ, сортування та переробка відходів, створення в гірських районах „пунктів” збору ТПВ та будівництво сміттєпереробних заводів у низинних частинах області.

Територія області внаслідок географічного положення і кліматичних умов зазнає впливу багатьох видів небезпечних природних явищ, взаємодії низки природних та антропогенних факторів і процесів геологічного, гідрологічного та метеорологічного походження. Тут можливі землетруси силою 7 – 8 балів, сильні вітри із швидкістю до 35 – 40 м/с, паводки від сильних до катастрофічних, багаточисленні зсуви та снігові лавини на схилах гір.

Найважливішими серед них є гідрометеорологічні, які в поєднанні з особливостями поверхні водозаборів (крутизна та величина схилів гір, незначна глибина залягання материнських порід, розчленованість рельєфу) відіграють домінуючу роль у створенні умов для катастрофічних природних явищ, у тому числі паводків, зсувів та селей. Ці процеси набирають загрозливого характеру під час інтенсивних тривалих опадів та бурхливого сніготанення. Дощові та талодощові паводки відзначаються частотою, інтенсивністю перебігу та одночасним охопленням великих площ.

Крім того, слід зазначити, що з особливо небезпечних метеорологічних явищ, за кількістю руйнувань будівель та споруд, упродовж 2018 – 01 листопада 2024 року для області стали характерні шквали, що спостерігаються під час злив і гроз, та супроводжуються градом.

Також зростає частота високих паводків внаслідок збільшення водності, посилення антропогенного навантаження, порушення водоохоронного режиму у процесі господарювання. Населення, що проживає в прибережних містах і селах, зазнає значних матеріальних та моральних втрат від паводків і перебуває в постійному напруженні.

Для захисту населення та населених пунктів, народногосподарських об'єктів і земель від шкідливої дії вод, мінімізації збитків від руйнівної дії паводків і повеней в області реалізується ряд заходів щодо інженерного протипаводкового захисту території, упорядкування інфраструктури та розміщення населених пунктів і промислових об'єктів, а також створення нормативно-правової бази для регулювання забудови і поліпшення умов проживання у паводконебезпечних місцевостях.

Небезпека техносфери для населення та навколишнього середовища області обумовлена наявністю на території районів з високою густотою проживання населення розгалуженої мережі газо-, нафто-, продукто- та етиленопроводів, наявністю у промисловості, сільському господарстві, енергетиці і комунальному господарстві хімічно-, пожежо- та вибухонебезпечних об'єктів, у тому числі об'єктів підвищеної небезпеки.

Слід зазначити, що територія області не відноситься до зони спостереження об'єктів I – II категорії радіаційної небезпеки. На території області відсутні об'єкти, для яких встановлюються санітарно-захисна зона та зона спостереження.

На сьогодні в області, відповідно до нового Порядку ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та ведення їх обліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2022 року № 1030 (зі змінами), вже

ідентифіковано 104 суб'єкти господарювання, у власності або користуванні яких перебувають об'єкти підвищеної небезпеки.

Підприємства, які виробляють хімічні речовини першого та другого класу небезпеки на території області відсутні. Використовуються хімічні речовини II класу небезпеки (формаліни та карбамідно-формальдегідні концентрати, а також гідроокис натрію) на Перечинському лісохімкомбінаті. Хімічні речовини першого та другого класу небезпеки, зокрема такі, що містять фосфіди, метанол, сполуки берилію, талію, сірковуглецю, на території області не виробляються і не використовуються. Відходи, що містять такі речовини, також відсутні. Хлор використовується тільки для знезаражування води на підприємствах сфери житлово-комунального господарства, які займаються водопостачанням та водовідведенням.

Згідно з проведеною класифікацією в області функціонує 4 хімічно-небезпечних об'єкти I ступеня хімічної небезпеки: 1 у своїй діяльності використовує аміак (проектна потужність 8,5 т) та 3 – хлор (проектна потужність 10,4 т). Сумарний запас цих речовин на підприємствах сягає 18,9 тонн. Персонал хімічно небезпечних об'єктів забезпечений засобами індивідуального захисту на 100 відсотків.

На виконання заходів, передбачених Комплексною програмою розвитку цивільного захисту Закарпатської області на 2020 – 2024 роки, управлінню цивільного захисту Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації і комунальній установі „Закарпатський обласний центр цивільного захисту, матеріальних резервів та централізованого оповіщення” Закарпатської обласної ради” на 2024 рік передбачалося виділення коштів з обласного бюджету обсягом 401 845,0 тис. грн, затверджені обсяги видатків у поточному році становлять 21 467,3 тис. грн (або 5,3 відсотка до обсягу, передбаченого Програмою).

Станом на 01.11.2024 касові видатки становили 12 854,3 тис. грн, із них управлінню цивільного захисту Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації – 414,2 тис. грн та комунальній установі „Закарпатський обласний центр цивільного захисту, матеріальних резервів та централізованого оповіщення” Закарпатської обласної ради – 12 440,1 тис. гривень. Упродовж звітнього періоду за рахунок наявного фінансового ресурсу обласного бюджету забезпечено виконання таких заходів Програми:

забезпечення належного функціонування комунальної установи „Закарпатський обласний центр цивільного захисту, матеріальних резервів та централізованого оповіщення” Закарпатської обласної ради, утримання майна спільної власності територіальних громад, Об'єктів зберігання майна №1 та №2, забезпечення належної роботи регіональної оперативно-чергової служби централізованого оповіщення;

фінансування експлуатаційно-технічного обслуговування діючої територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

забезпечення безперебійного функціонування наявних систем зв'язку, оповіщення та інформатизації, здійснення цілодобового чергування;

фінансування послуг зв'язку для здійснення централізованого оповіщення керівного складу державних органів влади та населення;

закупівля запасних частин до електронних сирен;

закупівля матеріальних цінностей до регіонального матеріального резерву.

виготовлення відповідної проектно-кошторисної документації на капітальні ремонти приміщень, споруд Об'єктів зберігання майна № 1 та №2, проведення їх експертиз, здійснення авторського та технічного нагляду;

проведення капітального ремонту огорожі Об'єкта зберігання майна № 1;

проведення капітального ремонту приміщень будівлі та огорожі Об'єкта зберігання майна № 2.

Крім того, територією області проходить розвинута транспортна мережа (автомобільна, залізнична), яка з'єднує Україну з південною та західною Європою. В області відносно розгалужена сітка залізниці. Щороку територією області перевозиться значна кількість радіоактивних матеріалів та хімічно небезпечних речовин.

Просторове планування, містобудування та архітектура

Головною тенденцією змін у галузі містобудування та архітектури за визначений період є впровадження нового адміністративно-територіального устрою. Сформовано новий районний рівень області, утворено 6 районів та 64 територіальні громади. У громадах проводиться відповідна робота щодо зміни структури уповноважених органів з питань містобудування та архітектури на місцях та перерозподіл їхніх повноважень.

Схема планування території Закарпатської області, затверджена рішенням обласної ради від 17.05.2013 № 731, після завершення процесу адмінреформи (адміністративно-територіального устрою) потребує коригування та оновлення.

Зокрема, у частині містобудівної документації регіонального рівня, із 14 документів тільки Схема планування території області може бути узгодженою з дотриманням приведена нових вимог, 13 Схем планування територій колишніх районів актуалізовані та чинні до розроблення Схем планування територій новостворених районів.

На підставі Аналітичного звіту, сформованого за результатами проведеного щорічного містобудівного моніторингу за 2022 рік, прийнято рішення обласної ради від 21.03.2024 № 1028 „Про внесення змін до Схеми планування території Закарпатської області”.

Забезпеченість населених пунктів оновленою містобудівною документацією належить до стратегічних соціально-економічних проблем як області, так і держави загалом. Наявність оновленої містобудівної документації визначає чітке планування території населеного пункту, забезпечення території необхідною

житловою, адміністративною, виробничою, соціально-побутовою інфраструктурою, що впливає на якість життя людини і має суттєве соціальне значення.

24 липня 2021 року набрав чинності Закон України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель”, який вносить зміни до Земельного кодексу України й інших законодавчих актів щодо планування використання земель. Закон містить певну новелу для українського законодавства, яка пов’язана зі стрімкими змінами й поліпшеннями для розвитку територіальних громад, а саме – запровадженням комплексного планування розвитку територій населених пунктів.

Комплексний план одночасно є як містобудівною документацією на місцевому рівні так і документацією із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Комплексний план передбачає узгоджене прийняття рішень щодо цілісного (комплексного) просторового розвитку населених пунктів як єдиної системи розселення і територій за їх межами.

Від початку дії вищезазначеного Закону в області прийняли рішення про розроблення Комплексного плану 34 громади, а саме: Берегівська, Виноградівська, Іршавська, Мукачівська, Перечинська, Свалявська, Тячівська, Чопська міські ради; Великоберезька, Великобичківська, Воловецька, Королівська, Міжгірська, Солотвинська, Тересвянська, Чинадіївська, Ясінянська селищні ради; Баранинська, Бедевлянська, Великодобронська, Верхньокоропецька, Вільховецька, Горінчівська, Зарічанська, Керецьківська, Кам'янська, Неліпинська, Оноківська, Полянська, Середнянська, Синевирська, Сюртівська, Ставненська, Холмківська сільські ради. Станом на сьогодні комплексні плани розробляються у 12 територіальних громадах.

Топографічними планами масштабу М 1:10000 уже забезпечено 18 територіальних громад для розроблення Комплексних просторових планів розвитку територій, для 2 територіальних громад – у процесі розробки.

Наразі 5 територіальних громад розробляють топографічну основу масштабу М 1:2000 для розроблення генеральних планів населених пунктів.

Існує необхідність встановлення вимоги щодо розроблення містобудівної документації із застосуванням геоінформаційних технологій. Це пришвидшить роботу з наповнення систем містобудівного кадастру та підвищить якість

виконання містобудівної документації, оскільки у розробника з'являться додаткові інструменти геопросторового аналізу.

З метою забезпечення реалізації основних положень законодавства у сфері містобудівної діяльності виконуються роботи щодо формування геоінформаційного порталу містобудівного кадастру Закарпатської області.

Створення системи містобудівного кадастру забезпечить вирішення широкого кола завдань управління та планування розвитку території області.

За результатами реалізації заходів обласних програм з питань створення та впровадження містобудівного кадастру з 2018 року облаштовано окремий обласний сервер та встановлено програмно-апаратний комплекс на базі програмного забезпечення платформи ArcGIS.

На ресурсі завантажено картографічні матеріали Схеми планування території Закарпатської області за такими напрямками: сучасне використання території, проектний план, комплексна оцінка території, інженерна підготовка та захист території, транспорт, електропостачання, розташування нерухомих пам'яток культурної спадщини, комплексна оцінка території, природно-ресурсний потенціал.

Сформовано та опубліковано на геопорталі бази геопросторових даних містобудівної документації населених пунктів: Берегівський район – м. Виноградів: генеральний план, план зонування території, історико-архітектурний опорний план та топографо-геодезична основа; топографо-геодезичне знімання: с. Боржава, с. Притисянське, с. Тросник та с. Фанчиково.

Топографо-геодезичне знімання: Тячівський район – м. Тячів, с. Лази, с. Тячівка та с. Руське Поле; Ужгородський район – селищ. Середнє, с. Анталовці, с. Верхнє Солотвино, с. Дубрівка, с. Ляхівці, с. Малі Селменці, с. Нижнє Солотвино, с. Оріховиця, с. Худльово, с. Чертеж та с. Ратівці.

Опрацьовано та завантажено до баз даних топографічні плани М 1:10000 територій Тячівської, Чопської та Зарічанської територіальних громад, М 1:2000 території с. Кам'янське, у роботі знаходяться топографічні плани М 1:10000 територій Кам'янської, Солотвинської та Вільховецької ТГ.

Перебувають у процесі формування матеріали багатокористувацької бази геоданих адресного реєстру та геопросторової прив'язки і первинного заповнення бази даних адресного реєстру системи містобудівного кадастру.

Станом на сьогодні система геопорталу містобудівного кадастру Закарпатської області знаходиться у дослідній експлуатації.

У зв'язку із введенням військового стану у країні доступ до системи тимчасово обмежений.

Відповідно до статей 22, 221, 222, 223, 224 Закону України „Про регулювання містобудівної діяльності складовою частиною містобудівного кадастру є Єдина державна електронна система у сфері будівництва.

Електронна система складається з:

Реєстру будівельної діяльності (Реєстр будівельної діяльності є компонентом електронної системи, який забезпечує створення, збирання, накопичення, обробку, захист, облік такої інформації: містобудівних умов та обмежень; завдання на проєктування та технічні умови; будівельні паспорти забудови земельної ділянки; проєктну документацію – на будівництво об'єктів; відомості про присвоєння, зміну, коригування, анулювання адреси об'єктам будівництва та закінченим будівництвом об'єктам; результати експертизи проєктної документації на будівництво об'єктів; документи, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт; документи, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів тощо);

електронного кабінету користувача електронної системи (електронний кабінет є компонентом електронної системи, який забезпечує електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг. Електронний кабінет призначений для: подання та отримання документів у електронній формі, пов'язаних з: отриманням будівельного паспорта; вихідних даних (містобудівних умов та обмежень і технічних умов); отриманням витягу з містобудівної документації тощо. Користувачами електронного кабінету є замовники, експертні організації, уповноважені органи містобудування та архітектури, органи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органи охорони культурної спадщини та інші державні органи, фізичні та юридичні особи, визначені Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 681), та користувачі, які пройшли процедуру ідентифікації та автентифікації). Станом на сьогодні в області верифіковано повноваження виконавчих органів для роботи в ЄДЕССБ у 26 територіальних громадах, 8 громад очікують погодження Міністерством розвитку громад та територій України;

порталу електронної системи (портал електронної системи є компонентом електронної системи, який забезпечує: доступ користувачів до електронного кабінету; перегляд заявником стану розгляду поданих документів у режимі реального часу; доступ заявника до результатів адміністративних та інших послуг, що надаються за допомогою електронної системи, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи. Для відображення геопросторової інформації на порталі електронної системи використовується картографічна основа Державного земельного кадастру).

Область бере участь у міжнародному проєкті CLIMADAM „Стратегія адаптації до змін клімату та заходи щодо пом'якшення їх негативних наслідків для транскордонного регіону Словаччини та України” спільно з Агенцією підтримки регіонального розвитку Кошице (Словацька Республіка). Основною ціллю проєкту є розроблення стратегії адаптації до змін клімату для Закарпатської області та України, її апробація.

Ринок праці

У 2024 році на ринку праці Закарпатської області спостерігається збільшення потреби у кваліфікованій робочій силі. У січні – жовтні 2024 року роботодавці поінформували Закарпатський обласний центр зайнятості про наявність 7,3 тис. вакансій; послугами служби зайнятості скористалися 8,9 тисяч осіб, з них 6,1 тис. осіб мали статус зареєстрованого безробітного.

За 10 місяців цього року за сприяння Закарпатського обласного центру зайнятості роботу отримали 4,2 тис. осіб. З метою додаткового стимулювання мотивації до праці, матеріальної підтримки безробітних до громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 564 особи.

Для забезпечення професійно-кваліфікаційного рівня шукачів роботи відповідно до вимог роботодавців, упродовж січня – жовтня 2024 року за направленням обласної служби зайнятості 717 безробітних проходили професійне навчання, а також видано 268 ваучерів на навчання.

За підсумками січня – жовтня 2024 року профорієнтаційними послугами охоплено 26,1 тис. осіб, у тому числі 5,9 тис. осіб, які мали статус зареєстрованого безробітного, та 20,2 тис. осіб, що навчаються у навчальних закладах різних типів, 7,7 тис. осіб бажають змінити роботу та інші категорії громадян.

Станом на 1 листопада 2024 року послуги служби зайнятості в Закарпатській області отримували 1,8 тис. осіб, з яких 1,4 тис. мали статус зареєстрованого безробітного.

За статтю: у загальній кількості зареєстрованих безробітних чоловіки – 0,2 тис. осіб (або 17,7 відсотка), жінки – 1,3 тис. осіб (або 82,3 відсотка).

За віковими групами: 26,6 відсотка зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років; 31,5 відсотка – у віці від 35 до 45 років; 25,3 відсотка – у віці від 45 до 55 років; 16,6 відсотка – понад 55 років.

За рівнем освіти: 41,1 відсотка зареєстрованих безробітних мали вищу освіту, 19,4 відсотка – професійно-технічну, 39,5 відсотка – загальну середню освіту.

Станом на початок листопада кількість актуальних вакансій, заявлених роботодавцями до Закарпатської обласної служби зайнятості, становила 1483 одиниці, із них 984 вакансії підтверджено звітами 3-ПН.

Важливим напрямом діяльності служби зайнятості є сприяння в пошуку роботи внутрішньо переміщеним особам.

З початку року за допомогою Закарпатського обласного центру зайнятості шукали роботу 1,6 тис. осіб цієї категорії, з яких 1,2 тис. осіб мали статус зареєстрованого безробітного. Для пришвидшення працевлаштування – 124 безробітні особи проходили професійне навчання. За січень – жовтень було працевлаштовано 490 внутрішньо переміщених осіб.

Залишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили.

За підсумками січня – жовтня 2024 року, в середньому в області, на одне вільне робоче місце претендував один безробітний. Найбільша невідповідність попиту на працівників та її пропозиції у професійно-кваліфікаційному розрізі спостерігалася серед кваліфікованих робітників сільського господарства (на одну вакансію претендували 6 осіб).

Очікується, що служба зайнятості протягом всього 2024 року надасть послуги до 7,0 тис. осіб, які мають статус зареєстрованого безробітного.

Розвиток освітньої галузі та спорту

Дошкільна освіта як первинна ланка системи неперервної освіти представлена в області розгалуженою мережею закладів. За оперативними даними, станом на 01.09.2024 їх кількість становить 585 закладів, із яких функціонують 577, у тому числі 25 – приватних. Дошкільна освіта надається 29660 дітям відповідного віку. Із загальної кількості закладів у 259 надають освітні послуги 1529 вихованцям із числа внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 1 вересня 2024 року в області функціонують 565 закладів загальної середньої освіти, у тому числі 548 – комунальної та 17 – приватної форми власності.

З метою приведення мережі у відповідність до вимог законів України „Про освіту”, „Про повну загальну середню освіту” в області вживаються заходи з розроблення перспективної мережі закладів загальної середньої освіти із визначенням типу закладу (початкова школа, гімназія, лицей) та з виокремленням із наведеного переліку опорних закладів та їх філій.

Завдяки проведеній роботі станом на 01 жовтня 2024 року створено 60 опорних закладів із дотриманням усіх нормативно-правових актів і 63 філій.

Забезпечено роботу освітнього каналу з підготовки до НМТ – 2024.

Разом з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування продовжено системну роботу щодо модернізації мережі закладів загальної середньої освіти, приведення її у відповідність до реальних потреб населення. Так, відповідно до освітніх потреб жителів області вживаються заходи для формування мережі ліцеїв, що забезпечуватимуть здобуття повної загальної середньої освіти з 1 вересня 2027 року. Водночас реалізація освітньої реформи здійснюється шляхом зменшення кількості шкіл з малою наповнюваністю учнів.

Протягом 2024 року управлінням капітального будівництва в межах компетенції в умовах воєнного стану проведена робота із забезпечення реалізації на території області державної політики у галузі будівництва, зокрема передбачено фінансування робіт за проектом „Нове будівництво комунального закладу дошкільної освіти на 150 місць у с. Заріччя, вул. Центральна, Іршавського району Закарпатської області” (коригування)” у сумі 19 500,00 тис. грн, що становить 100 відсотків від передбаченого обсягу в обласному бюджеті на 2024 рік.

В області функціонує 34 інклюзивно-ресурсні центри, із них два створено у 2024 році.

У 2024 році в області функціонує 18 закладів позашкільної освіти системи Міністерства освіти і науки України, на базі яких організовано роботу гуртків, секцій та інших творчих об'єднань для вихованців. Упродовж року забезпечувався організаційно-методичний супровід відпочинку та дозвілля на базі філії „Арніка” Комунального закладу позашкільної освіти „Закарпатський центр дитячої та юнацької творчості ПАДІОН” понад 900 учнів, у тому числі для 225 дітей із Донецької, Запорізької, Сумської Харківської та Херсонської областей, батьки яких загинули, захищаючи незалежність України, пропали безвісти чи перебувають на довготривалому лікуванні через поранення, дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, та інших.

Мережу професійної (професійно-технічної) освіти у Закарпатській області формують 13 закладів.

У 2024 році відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України та рішення сесії Закарпатської обласної ради чотири заклади П(ПТО) перейменовано у коледжі. Здійснено заходи щодо модернізації мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти шляхом їх укрупнення та створення багатопрофільних. Отже, в області підготовку робітничих кадрів здійснюватимуть: чотири коледжі, два вищі професійні училища, два центри професійно-технічної освіти, п'ять професійних ліцеїв. Контингент ЗП(ПТ)О становить до 6000 учнів, 76 відсотків учнівського контингенту одночасно з професією отримують повну загальну середню освіту.

В області на базі семи ЗП(ПТ)О функціонує 13 навчально-практичних центрів професійної (професійно-технічної) освіти із упровадження сучасних виробничих технологій з актуальних на ринку праці професій. Ліцензовано нові професії та види підготовки (професійно-технічне навчання, перепідготовка, підвищення кваліфікації), зокрема, майстер готельного обслуговування; монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування; монтажник систем вентиляції, кондиціонування повітря, пневмотранспорту й аспірації. З 1 вересня 2024 року розпочато навчання з цих професій.

З метою реалізації регіональної Стратегії реформування системи шкільного харчування на період до 2027 року в Закарпатській області створено кулінарні хаби на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти для забезпечення підвищення професійних компетентностей працівників їдалень закладів освіти, сприяння популяризації знань із формування культури та принципів здорового харчування.

В області підготовку спеціалістів з вищою освітою здійснюють 8 закладів вищої освіти різних типів та форм власності: 4 університети, 1 академія, 3 інститути (4 – державної форми власності; 3 – приватної власності, 1 – комунальної форми власності).

Підготовку фахівців за освітньо-професійним ступенем – молодший бакалавр здійснює 20 закладів фахової передвищої освіти: 4 – комунальної, 9 – державної, 7 – приватної форми власності.

Забезпечується проведення всіх обласних масових заходів із дітьми та учнівською молоддю, а також участь у всеукраїнських фінальних етапах змагань, олімпіад, спартакіад, конкурсів науково-дослідницьких робіт тощо.

Проведено обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”). Протягом п'яти днів у селищі Великий Березний у таборових умовах змагалися 12 команд-роїв, у які входило понад 120 учасників з усіх куточків регіону.

Забезпечено проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з 21 навчального предмета, участь у ньому взяли 913 учнів.

Учасниками фінальних етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів стали 63 школярі закладів загальної середньої освіти Закарпаття, а 35 із них вибороли призові місця.

На Закарпатті вперше проведено фінальний етап другого туру всеукраїнського конкурсу „Учитель року – 2024” у номінації „Фізика”. Традиційно в області відзначено нагородами, грошовими преміями переможців і лауреатів першого туру всеукраїнського конкурсу „Учитель року – 2024” в номінаціях „Географія”, „Образотворче мистецтво”, „Українська мова та література”, „Фізика”. Педагоги отримали премію відповідно за I місце 28 577,50 грн (без урахування утримання податку на доходи з фізичних осіб та військового збору), за II місце – 22 860,00 грн, за III місце – 17 146,50 гривень.

Забезпечено проведення обласних змагань з окремих видів спорту та участь команд області у всеукраїнських змаганнях.

Проведено обласний етап загальнонаціонального проєкту „Шкільні ліги Закарпаття” в системі „Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги” серед учнів закладів загальної середньої освіти області. У п'яти видах спорту взяли участь майже пів сотні команд, а це понад 640 учасників та учасниць з усього Закарпаття.

Забезпечено участь 7 команд-переможців обласного етапу з п'яти видів спорту: футзал, баскетбол, волейбол, черліденг та орієнтація на місцевості – у фінальному етапі, який проведено у червні 2024 року у м. Київ.

У 2024 році в галузі освіти реалізовується регіональна Програма розвитку освіти Закарпаття на 2023 – 2027 роки. Завдяки цьому за рахунок коштів обласного бюджету забезпечується упровадження механізму стимулювання обдарованої молоді, педагогічних працівників, зокрема відзначення грошовими преміями переможців учнівських олімпіад та вчителів, які їх підготували, відзначення кращих випускників за найвищі результати національного мультипредметного тесту тощо; надаються відшкодування з оплати за навчання здобувачам пільгової категорії, які навчаються на контрактній основі у закладах вищої та фахової передвищої освіти області.

Так, у рамках реалізації зазначеної Програми у 2024 році за рахунок коштів обласного бюджету 58 переможцям фінальних етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка та Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика вручили грошові премії у розмірі 7 тис. грн за I місце, 5 тис. грн – за II та 3 тис. грн – за III місце. На цю мету спрямовано 268,0 тис. гривень.

В області у 2023/2024 навчальному році 80 випускників набрали максимальну кількість балів на НМТ, з яких 10 випускників на двісті балів склали дві навчальні дисципліни. Загалом кількість таких випускників більша, ніж торік (у 2022/2023 навчальному році – 74).

За 200 балів з одного предмета на НМТ по 30 тис. грн отримали 13 одинадятикласників Ужгородського наукового ліцею Закарпатської обласної ради.

Профінансовано також видатки в сумі 77,8 тис. грн на нагородження грошовими преміями переможців обласного конкурсу „Малюнок, вірш, лист до мами” на тему „Звеличуємо мам, які наближають перемогу”.

З метою ефективного попередження та протидії негативним безпековим явищам в освітньому середовищі та формування компетентностей безпеки учасників освітнього процесу обласною військовою адміністрацією затверджено План заходів щодо функціонування класів безпеки Закарпатської області на 2024 рік. Наразі вже створено 48 класів безпеки (два на базі об'єктів ДСНС, 45 у закладах освіти та один на базі Центру безпеки громадян).

З метою забезпечення в сільській місцевості регулярного безоплатного перевезення до місць навчання, роботи і додому учнів та педагогічних працівників, які проживають на відстані понад 2 кілометри від школи, в області здійснюються заходи щодо закупівлі шкільних автобусів.

У 2024 році відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 червня 2024 року № 569-р „Про розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання шкільних автобусів у 2024 році” області було передбачено 66 647,0 тис. гривень. За кошти державного бюджету на умовах співфінансування придбано 23 шкільні автобуси.

На базі Ужгородського наукового ліцею Закарпатської обласної ради для 173 учнів 9 – 11-х класів із 23 регіонів країни та м. Київ Міністерством освіти і науки України за сприяння департаменту освіти і науки, молоді та спорту обласної військової адміністрації проведено IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики.

Також організовано і проведено (на базі ДВНЗ „Ужгородський національний університет”) IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій. Протягом п'яти днів 90 учнів 9 – 11-х класів змагалися за першість у

складі 24 команд. Найбільше учасників цього року прибуло з Дніпра, Запоріжжя, Львова та Хмельницького. Закарпаття представляли двоє школярів.

У закладах освіти проведено Шевченківські дні до 210-ї річниці з Дня народження Т.Г. Шевченка, забезпечено участь у XIV Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, за результатами якого переможцями у 2023/2024 навчальному році стали 7 здобувачів освіти Закарпаття. Також забезпечено участь у четвертому етапі XXIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (дистанційна форма).

У рамках проєкту „Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні”, який реалізує ВГО „Асоціація працівників дошкільної освіти”, відповідно до співпраці Міністерства освіти і науки України з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ в Україні) в рамках ініціативи „Спільно до навчання” в області проведено онлайн-навчання за програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти з питань сприяння гендерній рівності та запобігання насильству в дошкільному дитинстві. За результатами навчання 754 учасники отримали сертифікати.

На виконання завдань та заходів з реалізації національної Стратегії реформування системи шкільного харчування на період до 2027 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 жовтня 2023 року № 990-р, обласною військовою адміністрацією затверджено Регіональну програму реалізації Стратегії реформування системи шкільного харчування на період до 2027 року в Закарпатській області.

Охорона здоров'я

На 2024 рік в обласному бюджеті передбачена субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я у сумі 66 208,8 тис. гривень. Крім того, в обласному бюджеті у 2024 році (станом на 30.09.2024) передбачені видатки на:

оплату комунальних послуг та енергоносіїв у сумі 92 180,9 тис. грн;

на забезпечення заходів 8-ми обласних Програм у сумі 65 875,2 тис. грн, в тому числі: за загальним фондом – 51 336,7 тис. грн та за спеціальним фондом – 14 538,5 тис. грн, а саме:

на Програму поліпшення надання медичної допомоги дітям та дорослим, які страждають на хворобу Крона, на 2023 – 2025 роки – 787,2 тис. грн;

на Регіональну програму протиепідемічних заходів та боротьби з інфекційними хворобами в області на 2022 – 2026 роки – 1 545,6 тис. грн;

на Обласну програму забезпечення медикаментами, виробами медичного призначення і проведення безкоштовного зубопротезування ветеранів війни та пільгової категорії населення області на 2022 – 2026 роки – 500,0 тис. грн;

на Обласну програму забезпечення жителів області, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та відповідними

харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання на 2021-2025 роки – 1 000,0 тис. грн;

на Обласну програму протидії захворюванню на туберкульоз на 2022– 2026 роки – 1 600,0 тис. грн;

на Обласну програму „Цукровий та на цукровий діабет” 2021 – 2025 роки – 1 500,0 тис. грн;

на Обласну програму боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2026 року – 858,2 тис грн;

на Програму розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я Закарпатської обласної ради на 2022 – 2026 роки – 43 545,7 тис гривень.

За оперативними даними департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації – обласної військової адміністрації станом на 27.09.2024, за 9 місяців 2024 року надавачами медичних послуг отримано 392 245 звернень громадян із числа внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), яким було надано відповідні медичні послуги.

Первинна медична допомога внутрішньо переміщеним особам надається за територіальним принципом у закладах охорони здоров'я, що мають укладені договори з НСЗУ за пакетом медичних гарантій „Первинна медична допомога”. Документування наданих медичних послуг, у тому числі засвідчення факту тимчасової втрати працездатності, виписування рецептів на лікарські засоби, які підлягають реімбурсації, зокрема інсуліну, здійснюється через ЕСОЗ за адміністративно-територіальним принципом.

Відповідно до статті 12 Закону України „Про захист населення від інфекційних хвороб” (із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 № 5460-УІ), статті 27 Закону України „Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” та з метою імплементації Стандартної операційної процедури щодо планування та організації роботи виїзних мобільних бригад із вакцинації та недопущення виникнення спалахів та поширення керованих інфекційних хвороб, зокрема в місцях компактного проживання внутрішньо переміщених осіб, в області організовано та здійснюються моніторингові візити у місця тимчасового компактного поселення внутрішньо переміщених осіб та осіб, постраждалих унаслідок бойових дій, а також у заклади охорони здоров'я, що визначені Міністерством охорони здоров'я України для тимчасового розміщення евакуйованих громадян із числа маломобільних груп населення (осіб похилого віку та осіб з інвалідністю), з метою проведення оцінки рівня популяційного імунітету до інфекційних хвороб, що керуються засобами імунопрофілактики.

Також здійснюється узагальнення даних за результатами проведеного анкетування та запроваджені усі можливі методи та способи комунікації для налагодження дієвої взаємодії з працівниками Центрів первинної медико-санітарної допомоги, на території надання медичних послуг яких розгорнуті місця компактного проживання внутрішньо переміщених осіб.

Забезпечена доступність тестування на COVID-19, послуги з рутинної вакцинації та вакцинації від гострої респіраторної хвороби COVID-19, домедичної та першої медичної допомоги забезпечуються, в тому числі й безпосередньо у місцях розташування евакуйованих осіб.

Водночас на цьому рівні надання медичної допомоги інколи виникають труднощі щодо забезпечення лікарськими засобами осіб, відповідно до постанови КМУ від 17 серпня 1998 року № 1303 „Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань”, оскільки відповідно до пункту 3: „Витрати, пов’язані з відпуском лікарських засобів безоплатно і на пільгових умовах, провадяться за рахунок асигнувань, що передбачаються державним та місцевими бюджетами на охорону здоров’я”. Поодинокі невдоволення обумовлені тим, що не завжди за місцем перебування ВПО може безоплатно отримати лікарські засоби, які отримував за місцем постійного місця проживання, саме з переліку тих лікарських засобів, вартість яких покривається за рахунок місцевих бюджетів.

Забезпечено проведення серед внутрішньо переміщених осіб санітарно – освітньої роботи з питань виявлення потенційних ризиків для громадського здоров’я та необхідності проведення заходів специфічної профілактики інфекційних хвороб, особливо в умовах воєнного стану.

У сфері надання спеціалізованої медичної допомоги забезпечено:

госпіталізацію хворих відповідно до вимог МОЗ України, з урахуванням медичних послуг, що надаються закладом охорони здоров’я та відшкодовуються відповідно до укладених договорів із Національною службою здоров’я України;

надання консультативної медичної допомоги за потреби спеціаліста та/або на вимогу внутрішньо переміщеної особи;

за потреби, залучення до надання медичної допомоги інших закладів охорони здоров’я області та/або державних науково – дослідних інститутів.

На рівні надання спеціалізованої медичної допомоги інколи виникають невдоволення щодо негайного забезпечення виробами медичного призначення. Це пов’язано з тим, що розподіл МОЗ України здійснює в регіони відповідно до сформованої регіонами потреби, а коли медичні вироби потребує внутрішньо переміщена особа, виникає потреба здійснювати перерозподіл, що вимагає додаткового часу.

У закладах охорони здоров’я області забезпечено надання медичної допомоги як мешканцям області, так і ВПО та військовослужбовцям, які евакуйовуються із зон, де ідуть активні бойові дії. Розпорядженнями голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 16.03.2022 № 49, від 02.03.2023 № 200 зі змінами уточнено перелік закладів обласного підпорядкування, у яких можуть тимчасово розміщуватися внутрішньо переміщені та/або евакуйовані особи.

У III кварталі 2024 року забезпечила надання медичної допомоги одна

установа – комунальне некомерційне підприємство „Центр медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям „ДІВА МАРІЯ” Закарпатської обласної ради - із спеціалізованого будинку дитини міста Біла Церква.

Надання медичної допомоги вже четвертий рік поспіль здійснюється закладами охорони здоров'я області за Програмою державних гарантій медичного обслуговування населення (далі – Програма медичних гарантій, ПМГ) – це програма, що визначає перелік та обсяг медичних послуг, медичних виробів та лікарських засобів, повну оплату надання яких пацієнтам держава гарантує за рахунок коштів Державного бюджету України згідно з тарифом, для профілактики, діагностики, лікування та реабілітації у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

Станом на 01.10.2024 141 надавач медичних послуг уклав 211 договорів з НСЗУ за 46 групами послуг у сумі 4 244 213,9 тис. гривень.

На території Закарпатської області первинну медичну допомогу надають 109 надавачів послуг, із яких: 41 – комунальні некомерційні підприємства, заклади охорони здоров'я, 24 – приватні заклади охорони здоров'я та 46 лікарів-ФОП, які надають цю послугу у 420 місцях ПМД, забезпечивши її територіальну доступність, працюють на договірних стосунках з Національною службою охорони здоров'я України. Станом на 30.09.2024 кількість лікарів, з якими населення підписало декларації, – 921, кількість громадян, які підписали декларації з лікарями, із надання їм первинної медичної допомоги, – 1 142 119, що становить 92,1 відсотка.

28 закладів охорони здоров'я, що надають спеціалізовану стаціонарну медичну допомогу (лікарні), у яких розгорнуто та функціонує 6406 ліжок. Зменшення кількості закладів пов'язано з об'єднанням 5 закладів Ужгородської міської ради відповідно до рішення сесії Ужгородської міської ради від 12 жовтня 2023 року № 1495 „Про створення спроможної мережі закладів охорони здоров'я Ужгородської міської ради” шляхом приєднання до комунального некомерційного підприємства „Ужгородська міська багатопрофільна клінічна лікарня” Ужгородської міської ради КНП „Центральна міська клінічна лікарня” Ужгородської міської ради; КНП „Ужгородська міська дитяча клінічна лікарня” Ужгородської міської ради; КНП „Ужгородський міський пологовий будинок” Ужгородської міської ради; КНП „Ужгородська міська поліклініка” Ужгородської міської ради.

Станом на час звітування завершено процедури припинення:

відповідно до рішення сесії Закарпатської обласної ради від 16.11.2023 № 979 „Про реорганізацію комунальних некомерційних підприємств у сфері охорони здоров'я Закарпатської обласної ради” прийнято рішення припинити внаслідок реорганізації шляхом приєднання до КНП „Обласний клінічний фтизіопульмонологічний лікувально-діагностичний центр” Закарпатської обласної ради юридичних осіб: КНП „Обласна клінічна інфекційна лікарня” Закарпатської

обласної ради, КНП „Обласний медичний клінічний шкірновенерологічний центр” Закарпатської обласної ради та КНП „Закарпатський обласний центр громадського здоров’я” Закарпатської обласної ради;

відповідно до рішення сесії Закарпатської обласної ради від 01.06.2023 № 839 „Про реорганізацію комунальних некомерційних підприємств у сфері охорони здоров’я Закарпатської обласної ради” прийнято рішення припинити внаслідок реорганізації шляхом приєднання до КНП „Обласний заклад з надання психіатричної допомоги м. Берегова” Закарпатської обласної ради юридичних осіб: КНП „Закарпатський обласний медичний центр психічного здоров’я та медицини залежностей” Закарпатської обласної ради та КНП „Обласний заклад з надання психіатричної допомоги с. Вільшани” Закарпатської обласної ради.

Функціонують інші обласні заклади: Обласний центр медико-соціальної експертизи; Закарпатська обласна станція переливання крові; Центр медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям „ДІВА МАРІЯ”; обласний санаторій „Малятко”, один заклад (КНП „Закарпатський центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф” Закарпатської обласної ради), який надає екстрену медичну допомогу, до складу якого входять 64 місця базування бригад екстреної медичної допомоги.

Станом на 30.09.2024 за пакетом № 53 „Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах” уклали договори з Національною службою здоров’я України 13 комунальних некомерційних підприємств та 2 санаторно-курортні заклади, а саме: дочірнє підприємство „Клінічний санаторій КАРПАТИ” та дочірнє підприємство „Санаторій „Сонячне Закарпаття” приватно-акціонерного товариства лікувально-оздоровчих закладів профспілок України „Укрпрофоздоровниця”, а також 20 закладів охорони здоров’я області уклали договір з Національною службою здоров’я України за пакетом медичних гарантій № 54 „Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у амбулаторних умовах”, із яких: 15 комунальних некомерційних підприємств та 5 приватних закладів охорони здоров’я.

У Закарпатській області для надання послуг з медичної реабілітації (для військовослужбовців та осіб, які постраждали від війни та інших громадян) у межах Плану розвитку доказової реабілітації у кластерних і надкластерних закладах охорони здоров’я розпорядженням голови облдержадміністрації – обласної військової адміністрації від 09.12.2024 № 1129 затверджено проектно-кошторисну документацію за об’єктом „Реконструкція нежитлової будівлі літ. Б із добудовою та благоустроєм прилеглої території під реабілітаційний центр за адресою: вул. Грибоедова 20 „Б” в м. Ужгород. Коригування”, загальна кошторисна вартість якої становить 424,91 млн гривень. Для реалізації проекту в 2024 році передбачено фінансування в обласному бюджеті у загальній сумі 60,0 млн гривень. Крім коштів обласного бюджету, до співфінансування планується залучити інші джерела фінансування, у тому числі кошти місцевих територіальних громад, донорів тощо.

Управлінням спільною власністю територіальних громад Закарпатської обласної ради (Замовник) укладено договір на виконання робіт за об'єктом: „Реконструкція нежитлової будівлі літ. Б із добудовою та благоустроєм прилеглої території під реабілітаційний центр за адресою: вул. Грибоєдова 20 „Б” в м. Ужгород. Коригування (перший пусковий комплекс) з ТОВ „УПРАВЛІННЯ СПЕЦМЕХАНІЗАЦІЇ”. Завершення робіт в повному обсязі заплановано до 31.01.2026. На сьогодні виконано робіт за Проектом на суму 22 804,9 тис. гривень.

У всіх реабілітаційних відділеннях для дорослих передбачено „палату героя”, в області розгорнуто 377 реабілітаційних ліжок.

Департаментом охорони здоров'я облдержадміністрації – обласної військової адміністрації здійснюється щотижневий моніторинг зайнятих реабілітаційних ліжок.

У 2024 році 34 надавачі (29 КНП, 2 приватні заклади та 3 – ФОП) уклали договори за пакетом „Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги”, 4881 медичний працівник пройшов навчання за Програмою дій із подолання прогалин у сфері психічного здоров'я (mhGAP). Продовжується впровадження прийнятих та затверджених МОЗ України нормативно-правових актів з реабілітації з метою розбудови сучасної системи реабілітації на засадах пацієнто-центричності, мультидисциплінарності та доказовості.

Розбудова якісної та доступної реабілітаційної допомоги є пріоритетним завданням обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації.

Протягом 2024 року управлінням капітального будівництва в межах компетенції в умовах воєнного стану проведена робота із забезпечення реалізації на території області державної політики у галузі будівництва, зокрема передбачено фінансування робіт за проектом „Районна лікарня м. Берегово – будівництво” (Коригування)” у сумі 11 345,00 тис. грн, що становить 100 відсотків від передбаченого обсягу в обласному бюджеті на 2024 рік. Разом з тим – для завершення будівельних робіт та введення об'єкта в експлуатацію виникла потреба додатково профінансувати з обласного бюджету управлінням капітального будівництва кошти у сумі 12 500,00 тис. гривень.

Надкластерні заклади охорони здоров'я виконують функцію головного центру з організації і надання медичної і реабілітаційної допомоги за напрямками, на сьогодні в області функціонують 7 закладів такого типу:

1. Багатопрофільний надкластерний заклад для дорослих – комунальне некомерційне підприємство „Закарпатська обласна клінічна лікарня імені Андрія Новака” Закарпатської обласної ради.

2. Головний центр з організації і надання медичної і реабілітаційної допомоги за напрямом „психіатрія” – комунальне некомерційне підприємство „Обласний заклад з надання психіатричної допомоги м. Берегова” Закарпатської обласної ради.

3. Головний центр з організації і надання медичної і реабілітаційної допомоги за напрямом „фтизіатрія, інфекційні хвороби, ВІЛ/СНІД”.

4. Багатопрофільний надкластерний заклад з обслуговування дитячого населення – комунальне некомерційне підприємство „Обласна дитяча лікарня” Закарпатської обласної ради.

5. Головний центр з організації і надання медичної і реабілітаційної допомоги за напрямом „кардіологія” – монопрофільний заклад комунальне некомерційне підприємство „Закарпатський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії” Закарпатської обласної ради.

6. Головний центр з організації і надання медичної і реабілітаційної допомоги за напрямом „онкологія” – монопрофільний заклад комунальне некомерційне підприємство „Закарпатський протипухлинний центр” Закарпатської обласної ради.

7. Головний центр з організації і надання медичної і реабілітаційної допомоги за напрямом „нейрохірургія” – монопрофільний заклад комунальне некомерційне підприємство „Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології” Закарпатської обласної ради.

На сьогодні в області діють 7 кластерних закладів охорони здоров'я:

1. КНП „Берегівська лікарня імені Бертолона Ліннера Берегівської міської ради Закарпатської області”.

2. КНП „Виноградівська районна лікарня” Виноградівської міської ради Закарпатської області.

3. КНП „Лікарня Святого Мартина” Мукачівської міської ради.

4. КНП „Рахівська районна лікарня” Рахівської міської ради.

5. КНП „Тячівська районна лікарня” Тячівської міської ради (приєднавши до неї КНП „Тячівська консультативна поліклініка” Тячівської міської ради; процедура припинення триває).

6. КНП „Хустська центральна районна лікарня імені Віцинського Остапа Петровича” Хустської міської ради” (приєднавши до неї КНП „Лікувально – діагностичний центр” Хустської міської ради; процедура припинення триває).

7. КНП „Ужгородська міська багатопрофільна клінічна лікарня” Ужгородської міської ради.

Загальні заклади охорони здоров'я – комунальні некомерційні підприємства сфери охорони здоров'я у Закарпатській області:

1. КНП „Великобerezнянська лікарня” Великобerezнянської селищної ради Ужгородського району Закарпатської області.

2. КНП „Воловецька центральна лікарня Воловецької селищної ради”.

3. КНП „Дубівська лікарня” Дубівської селищної ради Тячівського району.

4. КНП „Іршавська міська лікарня” Іршавської міської ради.

5. КНП „ЛПУ Міжгірська районна лікарня Міжгірської селищної ради Закарпатської області”.

6. КНП „Перечинська лікарня” Перечинської міської ради.

7. КНП „Свалявська міська лікарня” Свалявської міської ради.
8. КНП „Ясінянська міська лікарня” Ясінянської селищної ради.

Щодо всіх інших закладів охорони здоров'я в області, вони всі без виключення продовжуватимуть працювати на договірних стосунках з Національною службою здоров'я України.

Культура

Культурне обслуговування населення області здійснюють 4 обласні професійні театри та муніципальний Мукачівський драматичний театр, академічний камерний хор „Кантус”, Заслужений академічний Закарпатський народний хор, 67 мистецьких шкіл, Ужгородський музичний коледж імені Д. Задора, Академія культури і мистецтв, обласна філармонія (в якій працює 5 професійних музичних колективів), обласний організаційно-методичний центр культури, 434 заклади культури клубного типу, 454 бібліотеки системи Міністерства культури та стратегічних комунікацій України, 18 комунальних музеїв, із них три обласні.

На території Закарпатської області взяті під охорону держави та потребують збереження 1765 пам'яток матеріальної культурної спадщини, із яких: 506 – археології, 469 – історії, 76 – монументального мистецтва, 489 – архітектури та містобудування, 41 – садово-паркового мистецтва, 175 – ландшафтних, 9 – науки і техніки. Серед них понад 150 належать до категорії пам'яток національного значення, насамперед, середньовічні замки та унікальні пам'ятки сакральної дерев'яної архітектури. Занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України 56 об'єктів.

Протягом 2024 року департаментом культури, закладами культури та мистецтва області здійснювались заходи, спрямовані на створення належних умов для задоволення культурних та інформаційних потреб населення, підвищення ролі культури в консолідації суспільства, заходи національно-патріотичного спрямування.

За рахунок коштів Програми розвитку культури Закарпатської області на 2021 – 2023 роки поповнено фонди комунальних закладів: „Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека імені Федора Потушняка” та „Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва” у сумі 100 тисяч гривень. До кінця року буде здійснено поповнення фондів колекцій обласних музеїв за рахунок коштів Програми збереження об'єктів культурної спадщини Закарпатської області на 2024 – 2026 роки.

Спільно з обласним організаційно-методичним центром культури, обласним музеєм народної архітектури та побуту проведено культурно-мистецьку акцію „Коляди в старому селі”, в якій взяли участь 20 колективів з 17 ТГ області. Мета акції – підтримка та популяризація народних звичаїв, традицій під гаслом „Переможний дух Різдва”. Організовано та проведено заходи з нагоди 210-ї

річниці від дня народження Тараса Шевченка, мітинг-реквієм до 85-ї річниці Карпатської України та 150-річчя від дня народження Августина Волошина, міжнародну науково-практичну конференцію „Синтез мистецької науки, освіти і творчості в Україні та глобальному культурному просторі”, присвячену 150-річчю від дня народження Августина Волошина, XIII Відкритий фестиваль-конкурс стрілецької пісні „Красне поле”, культурно-мистецький проєкт „Жива спадщина”.

Підтримано проведення Всеукраїнського театрального фестивалю актуальної драматургії „Драма сьогодення”, IV Театрального фестивалю камерного мистецтва „Під цвітом сакури”, Міжнародного фестивалю театрів ляльок „Інтерлялька”, відкритого конкурсу піаністів імені Дезидерія Задора, II відкритого конкурсу гри на народних інструментах імені Степана Мартона. Забезпечено проведення 12 конкурсів для здобувачів освіти мистецьких шкіл Закарпатської області та аматорських колективів: „Легенди Карпат”, „Веселковий передзвін”, вокальних ансамблів малих форм, угорської народної пісні „Жайворонок” („Pacsirta”), індивідуальних виконавців здобувачів освіти старших класів Закарпатської області (номінації „Фортепіано”, „Духові інструменти”, „Струнно-смичкові інструменти” та „Народні інструменти”), фортепіанних ансамблів, хореографічної майстерності, а також відкритого фестивалю-конкурсу дитячого та юнацького театрального мистецтва „Юні зірки Мельпомени”, українського художнього слова імені Івана Ірлявського „Моя весна”, обласного туру VII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені Павла Вірського, проведено обласну музично-теоретичну олімпіаду тощо. Підтримано проведення обласного пленеру Закарпатської організації Національної спілки художників України.

З метою презентації творчих досягнень мистецьких колективів на всеукраїнському та міжнародному рівнях підтримано участь творчих колективів комунальних закладів у заходах з нагоди 210-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка у м. Львів (Україна), м. Сату-Маре (Румунія), у XXXI Міжнародному фестивалі колядок та зимових звичаїв і традицій українців у містах Сігету Мармаціей та Русково (Румунія), у міжнародному концерті у місті Жешув (Польща), у 59 фестивалі фольклору русинів-українців Словаччини, що відбувся у селі Камйонка Старолубовнянського округу Пряшівського самоврядного краю. Представники департаменту культури та колективи області взяли участь у культурно-мистецькій акції „Жива культура – живий світ” у м. Київ. Студенти та викладачі Академії культури і мистецтв взяли участь у 28-му Фестивалі русинського фольклору, презентували українську культуру та власну виконавську майстерність у селі Баєрівці, що в окрузі Сабінов Пряшівського краю Словаччини, Закарпатський академічний обласний театр ляльок – у фестивалі „Лялька на вулиці – 2024” у м. Пенежежис (Литва) з виставою „Пригоди Кожики і Летика”. 6–9 червня творча група Закарпатського академічного обласного театру ляльок взяла участь у XII Міжнародному фестивалі „VIRVAR” – Дні театрів ляльок та сімейних ігор, що проходив у Кошицькому театрі ляльок; 21 – 30 червня Заслужений

академічний Закарпатський народний хор та ансамбль народного танцю „Кольори Карпат” взяли участь у Тижні культури русинів та українців у м. Рієка (Хорватська Республіка).

Уже 28 років поспіль талановитим закарпатцям присуджують обласні премії у галузі літератури і мистецтва. 22 серпня 2024 року в приміщенні облдержадміністрації–обласної військової адміністрації (атріум) відбулося урочисте вручення обласних премій у галузі літератури та мистецтва за 2023 рік, у рамках якого дипломи вручено 20 переможцям за рахунок коштів Програми розвитку культури Закарпатської області на 2024 – 2026 роки.

24 серпня спільно із комунальним закладом культури „Заслужений академічний Закарпатський народний хор” проведено культурно-мистецький захід „Молитва за Україну” з нагоди Дня незалежності України. До заходу в режимі онлайн приєдналися представники культурних товариств і творчих колективів зі Словаччини, Польщі, Австрії, Німеччини, Хорватії, Латвії, Сполучених Штатів Америки, Чехії.

У рамках реалізації Регіональної програми соціальної підтримки ветеранів війни, військовослужбовців та членів їх сімей на 2023 – 2024 роки спільно з обласними закладами культури проведено культурно-мистецькі акції національно-патріотичного та військово-патріотичного спрямування, зокрема: 16 травня – військово-патріотичний мистецький захід „Роде наш красний”, концертні програми для військовослужбовців – 9 та 16 червня, патріотичний захід з нагоди Дня незалежності для військовослужбовців, 1 жовтня – урочисті заходи з нагоди Дня захисника і захисниць України, 6 листопада – культурно-мистецький захід в Оноківській територіальній громаді.

Департамент культури спільно з обласним організаційно-методичним центром, обласним музеєм архітектури та побуту долучились до національно-патріотичного мистецького заходу Міжнародний рушник єднання „Цвіт вишиванки”. Закарпатська область мала честь прийняти естафету рушника від Чернівецької обласної державної адміністрації для створення закарпатської „ділянки” Рушника Національного Єднання. Наразі майстри працюють над вишивкою цієї ділянки.

Протягом звітнього періоду театральними закладами у рамках виконання плану власних доходів зароблено 8,9 млн. гривень. Закарпатським академічним обласним українським музично-драматичним театром імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв здійснено 7 прем'єр вистав та 148 показів. У рамках 79 театального сезону Закарпатським академічним обласним українським музично-драматичним театром імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв показано прем'єри вистав: „Гра в правду – вистава, що змінить світ”, режисер-постановник – М. Савенко, реалізована завдяки гранту в рамках програми „Культура без бар'єрів” Українського культурного фонду. Закарпатський академічний обласний театр ляльок взяв участь у огляді-конкурсі театрів ляльок „Прем'єри сезону”, де показав вистави „Хуха, Дюдя і Потороча” та

„Таємниця маленької сови” і за підсумками огляду-конкурсу виборів 5 нагород (за найкращі: акторська роль, найкращий дебют, драматургія, музика, вистава для молодшого шкільного віку). Цим же театром здійснено 2 прем'єри вистав та 2 оновлено, всього показано 82 вистави; обласним театром драми та комедії – 6 прем'єр, 44 покази; обласним угорським драматичним театром – 8 прем'єр та 77 показів. Концертними організаціями підготовлено 48 нових програм та 441 концертний виступ.

Закарпатським академічним обласним українським музично-драматичним театром імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв відкрито театральну локацію у фойє 1 поверху театру „Сцена-фойє” та сцену „Просто неба”, облаштовано Пункт Незламності та відкрито гостьову кімнату та куточок „Матері та дитини”. Майже у всіх закладах продовжувались роботи з облаштування безперешкодного доступу до приміщень, у 9-поверховому гуртожитку Академії культури та мистецтв встановлено ліфт.

26 вересня 2024 року в Ужгороді на фронтальній частині адміністративної будівлі Закарпатської обласної філармонії урочисто відкрито меморіальну дошку багаторічній керівниці колективу – народній артистці України Кларі Балог.

Обласним краєзнавчим музеєм імені Т. Легоцького проведено патріотично-виховний захід „Об'єднані в минулому, сьогодні і завтра: День Соборності України” для дітей внутрішньо переміщених осіб та організовано майстер-клас з виготовлення карти-символу регіонів України, акція пам'яті Героїв Небесної Сотні в експозиції „Коли гримлять гармати, музи мовчать” із запаленням свічок та покладанням квітів та організовано лекцію „Незламні: Герої Інститутської”, освітньо-пізнавальний захід „Не забуваймо рідну мову, шануймо державну.”

Обласним музеєм народної архітектури та побуту проведено VI Міжнародну виставку „Натхненні лялькою”, виставку традиційної та авторської кераміки з фондів зібрань ужгородського скансену, курсових та дипломних робіт студентів Закарпатської академії мистецтв та Фахового коледжу мистецтв ім. А. Ерделі „Кераміка Закарпаття : від традиції до сучасності”, спільно з ГО „Волелюбні” проведено культурно-гастрономічний захід в рамках психологічної підтримки поранених військовослужбовців, котрі проходять лікування та реабілітацію в медичних закладах Ужгорода.

30 вересня 2024 року комунальним закладом „Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва” проведено національно-патріотичну акцію „Здобуде перемогу Україна, повернуться Герої до рідні” до Дня Українського козацтва та Дня захисників і захисниць України. Цією ж бібліотекою організовано та проведено обласні етапи Всеукраїнських конкурсів „Лідер читання – 2024” та „Творчі канікули”, родинне свято-конкурс „Найкраща читаюча сім'я”, соціокультурний проект „Все Закарпаття читає дітям”, програми літнього читання „Книжкове літо – 2024: читаємо, граємо, відпочиваємо”, „Влітку книгу я читав, переможцем класу став”, патріотичний марафон „В маленькому серці живе Україна” та ін.

На виконання Плану заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року за рахунок коштів Програми розвитку культури і мистецтва в області на 2024 – 2026 роки для Закарпатської ОУНБ імені Федора Потушняка придбано тифлокомплекс. Крім того, територіальними громадами придбано ще 7 тифлокомплексів для бібліотек.

Закарпатська ОУНБ імені Федора Потушняка продовжувала реалізацію проєктів ТАТО Хаб, „Простір єдності та підтримки” та „Медіграмотність”.

Разом з тим отримано грант Посольства США (\$10000) для реалізації програм: „Медійна та цифрова безпека”, „Англійська для ВПО”, на оновлення технічної бази, придбання книг, ремонтні роботи для поліпшення діяльності інформаційно-ресурсного центру „Вікно в Америку”, проведення тренінгів з медійної грамотності та курси з вивчення англійської мови для ВПО. Бібліотекою також проведено чисельні культурно-мистецькі акції та надано платні послуги у сумі 44,8 тис. гривень.

Спільно з Академією культури і мистецтв, обласним організаційно-методичним центром культури проведено обласний семінар-практикум „Соціокультурна діяльність закладів культури: теоретичні та практичні аспекти в умовах сьогодення”, III Міжнародну студентську арт-асамблею „TRIGGER”, семінар-нараду з керівниками мистецьких шкіл Закарпатської області, урочисту нараду з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва, Міжнародний музейний форум „Сучасний музейний простір і виклики сьогодення”, наради за участі керівництва департаменту культури та обласних комунальних закладів культури з питань створення безбар'єрного простору у закладах культури. Працівники закладів культури брали участь у навчання з питань безбар'єрності, цифрової грамотності. Для прикладу, працівники театрів взяли участь у вебінарі „Забезпечення цифрової доступності сайтів театрів”.

Соціальна підтримка сім'ї, дітей та молоді

Станом на 1 жовтня 2024 року на первинному обліку в службах у справах дітей області перебуває 2111 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Варто зазначити, що тенденція до зменшення кількості дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, спостерігалася впродовж 2012 – 2021 років. Починаючи з 2022 року спостерігається тенденція до збільшення зазначеної категорії дітей.

Більшість дітей (1769 дітей) охоплено сімейними формами виховання, із них: перебуває під опікою/піклуванням та проживає в сім'ях громадян 1458 дітей, знаходяться на вихованні у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях 311 дітей. Загальна кількість вихованців, які виховуються у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, – 357.

Протягом 2024 року 265 дітей набули статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування; до сімейних форм виховання

влаштовано 328 дітей, у тому числі 57 дітей усиновлено, 229 дитини влаштовано під опіку/піклування, 27 – в дитячий будинок сімейного типу та прийомну сім'ю, 15 дітей повернуто на виховання до біологічних батьків. Ще 26 дітей влаштовано у сім'ї майбутніх опікунів/піклувальників.

У взаємодії з підрозділами ювенальної превенції Національної поліції та органами освіти під час профілактичних рейдів „Вулиця”, „Вокзал”, „Підліток” упродовж 9 місяців 2024 року виявлено 194 дитини, 134 – вилучено, у тому числі 22 – з вулиці.

Службами у справах дітей райдержадміністрацій, виконавчих комітетів міських, сільських, селищних рад (ТГ) обстежено 1258 функціонально неспроможних сімей, вилучено 111 дітей.

За невиконання батьківських обов'язків попереджено 591 батька, ініційовано притягнення до відповідальності 160 осіб.

Аналіз обліку служб у справах дітей області за підсумками III кварталу 2024 року дає підстави стверджувати про зменшення кількості підоблікових дітей, які проживають у функціонально неспроможних сім'ях: із 801 дитини, яка проживала у 305 сім'ях, де батьки або особи, що їх замінюють, ухиляються від виконання своїх батьківських обов'язків, на 01.10.2024 до 799 дітей у 309 сім'ях.

Також суттєво зменшилась кількість дітей, що систематично залишають місце постійного проживання. Так, станом на 01.01.07 на обліку перебувало 214 таких дітей, станом на 01.01.2012 – 22 дітей, станом на 01.01.2022 – 13, станом на 01.10.2024 – жодної.

На здійснення соціального захисту позбавлених сімейного виховання дітей, які опинилися в складних житлово-побутових умовах, залишили навчальні заклади, спрямовувалась діяльність притулку для дітей (селище Батьово). Упродовж 2024 року в закладі утримувалось 153 дитини, 104 – поступили впродовж 2024 року, вибуло – 136.

Для адаптації в суспільстві бездоглядних та безпритульних дітей, надання їм протягом тривалого періоду соціальної, психологічної, медичної та інших видів допомоги у м. Свалява діє Закарпатський центр соціально-психологічної реабілітації дітей на 20 місць. У 2024 році до закладу влаштовано 35 дітей, реабілітацію пройшла 56 дітей.

Упродовж III кварталу 2024 року спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей:

які перебувають на обліку з приводу жорстокого поведіння. Якщо на 01.07.2024 на обліку перебувало 110 дітей цієї категорії, то станом на 01.10.2024 їх налічується 120, взято на облік упродовж III кварталу 2024 року 19 дітей;

які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів і проживають в Закарпатській області. Якщо на 01.07.2024 на адреси служб у справах дітей надійшло 1199 звернень щодо отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, то станом на 30.09.2024 – 1424 звернення. Із числа осіб, що звернулися, 1405 надано відповідний статус. Станом

на 01.07.2024 на обліках служб у справах дітей області перебувало 1140 дітей та 48 осіб зазначеної категорії, а станом на 01.10.2024 – 1350 дітей та 55 осіб.

Виконання місцевих бюджетів

За 2024 рік до місцевих бюджетів області очікується надходжень податків, зборів та інших доходів у сумі 10 621,0 млн грн, що на 8,5 відсотка, або 981,6 млн грн, менше за 2023 рік.

Скорочення надходжень до місцевих бюджетів відбудеться через зарахування з 1 жовтня 2023 року до доходів державного бюджету податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу.

На 2025 рік до місцевих бюджетів області прогнозується податків, зборів та інших доходів у сумі 11 213,7 млн грн, що на 5,6 відсотка, або 592,7 млн грн, більше очікуваних надходжень за 2024 рік.

Збройна агресія російської федерації в Україні стала причиною перерозподілу видатків у 2024 році в розрізі галузей бюджетної сфери, що зменшило їх питому вагу у загальному обсязі видатків місцевих бюджетів порівняно з 2023 роком.

На зростання обсягу видатків вплинуло переважно те, що у 2023 році місцеві бюджети отримали з державного бюджету на 13,9 відсотка більше трансфертів, а у 2024 році очікується зменшення загального обсягу видатків, в основному через зменшення трансфертів на 4,1 відсотка порівняно з показником 2023 року та зменшення обсягу надходжень податків та зборів до місцевих бюджетів на 8,5 відсотка.

Видатки у 2024 році становили 19 184,2 млн грн, що на 27,5 відсотка, або 4134,6 млн грн, перевищили показник 2023 року.

У 2024 році очікується зменшення видатків порівняно з 2023 роком на 3,2 відс., їх обсяг становитиме до 18 564,2 млн гривень.

Пріоритетність видатків у 2024 році залишається такою, як у попередньому році, очікується зростання видатків на галузі освіти, культури і фізичної культури, а видатки на соціальний захист залишаться на рівні 2023 року.

Під час розрахунку видатків на 2025 рік враховано основні макропоказники економічного і соціального розвитку, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 2024 року № 751 „Про схвалення Бюджетної декларації на 2025 – 2027 роки”, та рекомендації Міністерства фінансів України, надіслані листом від 30.08.2024 № 05110-08-6/25333. Оскільки не всі трансферти з державного бюджету місцевим бюджетам наразі доведені Міністерством фінансів України, у розрахунковому показнику враховано на рівні очікуваного надходження у 2024 році освітню субвенцію, субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими

освітніми потребами та додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам. Зазначені показники будуть уточнені після доведення Міністерством фінансів України відповідних трансфертів.

Крім того, не розподіленою залишається субвенція з державного бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”. Отже, дотацій і субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на 2025 рік під час розрахунку видатків враховано у сумі 5 684,6 млн грн, що на 17,1 відсотка менше очікуваних надходжень у 2024 році.

Загалом обсяг видатків місцевих бюджетів на 2025 рік прогнозується у сумі 16 898,3 млн грн, що на 9,0 відсотків менше очікуваних видатків за 2024 рік. В умовах воєнного стану зміна пріоритетів у видатках вплинула на їх структуру, тому розрахункові видатки у 2025 році у розрізі галузей бюджетної сфери не суттєво відрізняються від показників 2024 року. Однак можливе збільшення питомої ваги видатків сукупно на освіту, культуру, соціальний захист та на фізичну культуру у загальному обсязі видатків з 68,9 відсотка у 2024 році до 77,8 відсотка у 2025 році.

Наразі в умовах воєнного стану в Україні пріоритетними залишатимуться видатки на підтримку збройних сил, забезпечення територіальної оборони та соціального захисту населення. Однак у 2025 році необхідно забезпечити належне функціонування бюджетних установ та реалізацію програм соціально-культурної галузі.

Так, на галузь освіти на 2025 рік розраховані видатки у сумі 11 240,0 млн грн, що перевищить очікувані видатки 2024 року на 2,5 відсотка (але оскільки обсяг освітньої субвенції на 2025 рік ще не доведений Міністерством фінансів України, ця сума є орієнтовною), на соціальний захист видатки зростуть орієнтовно на 2,0 відсотки і становитимуть 1073,9 млн грн (на це може вплинути обсяг субвенцій з державного бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (для учасників антитерористичної операції, внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, сімей учасників бойових дій на території інших держав, осіб, які брали участь у Революції Гідності), загалом 3 субвенції у 2024 році очікуються у сумі 61,0 млн грн, на 2025 рік їх обсяг не доведено), на культуру – 461,6 млн грн, що більше, ніж очікується у 2024 році на 1,3 відсотка, на фізичну культуру і спорт – 324,6 млн грн, на 1,3 відсотка менше.

На сьогодні в умовах воєнного стану в Україні пріоритетними залишатимуться видатки на підтримку Збройних Сил України, забезпечення територіальної оборони та соціального захисту населення.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб в області

За оперативними даними мобільних операторів, наразі в області перебувають понад 300 тис. внутрішньо переміщених осіб, які внаслідок російсько-української війни перемістилися на територію Закарпаття.

Органами соціального захисту населення районних військових адміністрацій, виконавчими органами місцевих рад (ТГ) та працівниками Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) області станом на 01.11.2024 інформація про 126 340 осіб (у тому числі 37 531 дитина, 4 697 осіб з інвалідністю, 18 268 осіб похилого віку) внесена до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, держателем якої є Міністерство соціальної політики України.

Після взяття на облік за місцем фактичного проживання та отримання довідки встановленого взірця всі внутрішньо переміщені особи мають право па призначення та виплату усіх видів державної допомоги та отримують соціальні, освітні, медичні послуги відповідно до потреб і вимог чинного законодавства.

Загальна сума коштів нарахованої державної фінансової допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам в січні – жовтні 2024 року становила 585,267 млн гривень.

Реалізація заходів з підтримки внутрішньо переміщених осіб здійснюється шляхом фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів закладів освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури, соціального захисту населення, які надають відповідні публічні послуги всім жителям області. На 2024 рік у місцевих бюджетах області передбачено видатки, пов'язані з наданням підтримки та допомоги внутрішньо переміщеним особам, у загальній сумі 43,549 млн гривень.

За січень – жовтень 2024 року з місцевих бюджетів здійснено касових видатків у сумі 24,815 млн гривень.

В області діють:

Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023 – 2025 роки, затверджена розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 04.09.2023 № 785 (зі змінами), яка включає заходи з реалізації житлових та майнових прав ВПО, працевлаштування ВПО, заходи щодо соціального захисту ВПО, інформаційні заходи та забезпечення освітніх, медичних, психологічних та культурних послуг. Зокрема, Комплексною програмою передбачено забезпечення безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності евакуйованих внутрішньо переміщених осіб шляхом відшкодування підприємствам, установам, організаціям будь-яких форм власності (крім тих, які утримуються за рахунок бюджетних коштів), фізичним особам-підприємцям вартості надання послуг з безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб у зв'язку із введенням воєнного стану на території України. Крім того, з метою заохочення місцевого населення до надання тимчасового прихистку внутрішньо переміщеним особам закарпатцям, які безоплатно прихистили вимушених переселенців, надається одноразова матеріальна допомога в сумі 4 000,00 гривень

за розміщення з вересня 2022 до грудня 2025 року включно двох і більше внутрішньо переміщених осіб на період не менше 30 календарних днів, а за розміщення багатодітної сім'ї (трьох і більше дітей) та сімей, у складі яких є особа з інвалідністю (I, II групи), на період не менше 90 днів, розмір одноразової матеріальної допомоги становить 15000,00 гривень. Станом на 01.11.2024 за Комплексною програмою надано матеріальну допомогу 39 ВПО у сумі 125,0 тис. грн та 10 мешканцям області, які надали прихисток ВПО, у сумі 73,0 тис. гривень;

Програма облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2024 – 2025 роки, затверджена розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 20.11.2023 № 1010, до якої розпорядженням від 13.12.2023 № 1128 внесено зміни і назва програми викладена в новій редакції: „Програма облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей з числа внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2024 – 2025 роки”. Загальний обсяг передбаченого Програмою фінансування – 28 233,20 тис. грн., із них: обласний бюджет, у тому числі субвенції з державного бюджету та бюджетів територіальних громад, – 15 233,20 тис. грн, співфінансування бюджетів територіальних громад – 13 000,00 тис. гривень.

Загальна кількість об'єктів – 4, у тому числі: 3 об'єкти – Ужгородська ТГ (замовник робіт комунальна установа „Управління спільною власністю територіальних громад” Закарпатської обласної ради); 1 об'єкт – Перечинська ТГ (замовник робіт – управління капітального будівництва облдержадміністрації – обласної військової адміністрації);

Програма будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки, затверджена розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 23.11.2022 № 800, в межах якої здійснюється фінансування видатків на будівництво багатоквартирних будинків для забезпечення житлом ВПО, яка реалізується шляхом здійснення заходів за напрямками: будівництво (придбання) багатоквартирних будинків; будівництво (придбання) смарт-квартирних будинків; будівництво (придбання) смарт-апартаментів;

Комплексна соціально-економічна програма забезпечення молоді, військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей та внутрішньо переміщених осіб житлом у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки, затверджена розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 30.11.2022 № 835 (зі змінами), яка передбачає надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам, в тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб, на будівництво/реконструкцію/придбання житла;

Програма покращення житлових умов мешканців Закарпатської області та військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей шляхом пільгового кредитування „Власний дім” на 2021 – 2025 роки, затверджена рішенням обласної ради від 01.10.2020 № 1835 (зі змінами, посилення –

<https://www.facebook.com/vlasnyidim>). Згідно із Програмою, у 2024 році одна сім'я ВПО оформила пільговий кредит для капітального ремонту житла в сумі 300,0 тис. грн на 6 років. У 2024 році за Програмою пільгового кредитування „Власний дім” пільгові кредити отримали 91 сім'я у загальній сумі 11,0 млн гривень.

Програма компенсації частини процентної ставки за іпотечними кредитами військовослужбовців Збройних Сил України за контрактом та інших категорій громадян України, отриманими на умовах державної програми „ЄОселя”, у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки, затверджена розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 03.05.2023 № 420 (зі змінами, посилення на документ – <https://zaksoc.gov.ua/uploads/files/No-93-Pro-zmini-do-Programi-kompensacii-za-kreditami.pdf>), яка передбачає надання компенсації частини процентної ставки у розмірі 3 відс. (трьох відсотків) річних за іпотечними кредитами, у тому числі внутрішньо переміщеним особам. Станом на 01.11.2024 отримує зазначену компенсацію 7 позичальників з числа ВПО;

Регіональна програма сталої психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії „ТИ ЯК?” на 2023 – 2025 роки, затверджена розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 12.06.2023 № 570. Ця Програма передбачає надання психологічної допомоги та психосоціальної підтримки в усіх територіальних громадах області.

В області відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09 травня 2023 року № 470 „Про координаційні центри підтримки цивільного населення” розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 05.06.2023 № 558 утворено Координаційний центр підтримки цивільного населення, який є консультативно-дорадчим органом при обласній військовій адміністрації, основними завданнями якого є підтримка та координація надання допомоги населенню, постраждалому внаслідок збройного конфлікту, зокрема внутрішньо переміщеним особам, ветеранам війни, особам з інвалідністю внаслідок війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України, іншим постраждалим, забезпечення ефективної взаємодії між органами виконавчої влади, правоохоронними та іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, організаціями та установами, що залучають до своєї діяльності волонтерів, волонтерами, представництвами в Україні міжнародних гуманітарних організацій під час вирішення питань щодо соціального захисту, забезпечення житлом та зайнятості постраждалого населення, надання психосоціальної, медичної та правової допомоги постраждалому населенню. До моменту утворення Координаційного центру в області зазначені функції виконував Координаційний штаб з гуманітарних та соціальних питань відповідно до розпорядження голови

обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 15.09.2022 № 575. Станом на 01.11.2024 координаційні центри утворені в усіх 6 районних військових адміністраціях області та 14 виконавчих комітетах місцевих рад (ТГ).

Відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року № 812 „Про затвердження Типового положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 01.09.2023 № 780 „Про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб” утворено Раду з питань внутрішньо переміщених осіб як консультативно-дорадчого органу при обласній державній адміністрації – обласній військовій адміністрації, затверджено персональний склад Ради та Положення про Раду.

За оперативною інформацією виконавчих органів місцевих рад області, станом на 01.10.2024 відповідні Ради утворені при 6 районних військових адміністраціях та 14 виконавчих комітетах місцевих рад (ТГ). Робота щодо утворення Рад в громадах області триває.

Діє „гаряча лінія” із соціальних питань для внутрішньо переміщених осіб за тел.: +380682893301.

В усіх 64 територіальних громадах області визначені відповідальні особи з питань внутрішньо переміщених осіб.

Для виконання заходів гуманітарного реагування обласна військова адміністрація співпрацює з понад 20-ма міжнародними, громадськими, благодійними організаціями, фондами. Зокрема, з ADRA Ukraine, People in Need, IOCC, Medecins Sans Frontieres, UNHCR, KOLPING, Восток SOS, Товариством Червоного Хреста України, Ужгородським національним університетом, Благодійною організацією „Дім Милосердя», Українською Фундацією громадського здоров'я, Комітетом медичної допомоги в Закарпатті, організацією „Від серця до серця”, Благодійним фондом КАРИТАС, МОМ ООН тощо. Всі 64 територіальні громади області охоплено гуманітарною допомогою благодійних організацій.

До реалізації проблемних нагальних питань у сфері захисту прав дітей, спричинених збройною агресією російської федерації на території України, до органів державної влади у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, юстиції, прикордонної служби долучилися громадські організації та міжнародні партнери – ГО „Неємія”, МБФ СОС дитячі містечка України, ЗЖГО „Веста”, „Комітет медичної допомоги на Закарпатті”, МФОЗНС „Реґіон Карпат”, представництва УВКБ ООН, БФ Доркас Ейд Інтернешинал, БФ „Світ без сиріт”, ГО „Співчуття”, БФ „Щасливі серця”. Учасники вирішили спрямувати зусилля на надання адресної допомоги сім'ям з дітьми, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям без супроводу та дітям з інвалідністю. Службою у справах дітей підписано п'ять меморандумів про співпрацю з МБО „СОС Дитяче

містечко України”, ГО „Точка рівноваги”, ГО „Українська перспективність” та Fundacja „Happy Kids”, ГО „Неємія”.

В області забезпечено функціонування інформаційних сайтів, зокрема це офіційні сайти обласної військової адміністрації, районних військових адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад (ТГ), їх сторінок у соціальних мережах, де висвітлюються організаційні заходи забезпечення всебічної підтримки внутрішньо переміщених осіб.

З метою вирішення нагальних питань, які постають перед вимушеними переселенцями, а також для організації прийому, зберігання і видачі гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах області створені центри (пункти), що виконують функції гуманітарних хабів.

Фінансування таких гуманітарних центрів (пунктів) у територіальних громадах здійснюється за рахунок коштів благодійних організацій, волонтерів, особистих внесків мешканців, у тому числі із-за кордону.

Найпоширеніші питання, з якими ВПО звертаються до центрів: допомога у розміщенні, забезпеченні продуктами харчування, одягом, засобами гігієни тощо, їм надається необхідна допомога, в тому числі і у забезпеченні тимчасовим безоплатним житлом та харчуванням.

З початку військової агресії російської федерації проти України місцями компактного проживання для ВПО стали 307 закладів бюджетної сфери (школи, дошкільні, позашкільні, оздоровчі, спортивні заклади, гуртожитки тощо), де проживали понад 15,5 тис. осіб, які були охоплені безкоштовним харчуванням та іншими послугами забезпечення життєдіяльності.

З метою забезпечення дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та на виконання завдання Уряду, відповідно до поданих заяв власників (балансоутримувачів) МТП щодо включення їх до переліку МТП області згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 року № 930 (далі – Постанова) в області сформовано та затверджено розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 06.11.2023 № 973 Перелік місць тимчасового проживання Закарпатської області (далі – перелік МТП). Розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 13.09.2024 № 874 до переліку МТП внесені зміни та доповнення. Перелік МТП області включає 107 МТП для внутрішньо переміщених осіб на 4522 ліжко-місця.

Обласною військовою адміністрацією із залученням районних державних (військових) адміністрацій області організовано та забезпечено проведення моніторингових візитів / безвізних перевірок стану, облаштування, кількості мешканців та вільних ліжко-місць у місцях тимчасового поселення ВПО з метою збору та опрацювання даних щодо показників, визначених чек-листом моніторингу стану та облаштування місць тимчасового проживання.

Інформаційна кампанія щодо виконання Постанови відбувається також шляхом відвідування місць компактного проживання у співпраці з партнерами

Кластеру з питань управління та координації місць компактного проживання ВПО у Закарпатській області (УВКБ ООН, МОМ, ГО Neeka, Nehemia та Проліска), які, зокрема, проводять навчання для керівників МТП.

З метою забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на гідні умови проживання за ініціативи департаменту соціального захисту населення обласної військової адміністрації Закарпатським обласним центром соціальних служб розроблено Інформаційний довідник місць тимчасового проживання для внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області, який містить короткий опис МТП, контактну інформацію та фото приміщень.

Посилання на зазначений довідник розміщено на головній сторінці офіційного вебсайту Закарпатської обласної військової адміністрації (<https://carpathia.gov.ua/>), вебсайті департаменту соціального захисту населення Закарпатської обласної військової адміністрації (<https://zaksoc.gov.ua/mistsia-timchasovogo-prozhivannia-mtp>) та надіслано для розповсюдження та проведення відповідної інформаційної кампанії в територіальні громади області.

Разом з тим, оскільки значна категорія громадян, що проживають в місцях компактного поселення, є особами похилого віку, у яких можуть виникати труднощі з доступом до електронних ресурсів, виготовлено також паперовий варіант Довідника у вигляді брошури, який планується розповсюдити в МКП, які потребують переселення ВПО.

На сьогодні побудовані збірні будиночки двох модульних містечок в містах Сваляві та Мукачеві завдяки співпраці Закарпатської обласної ради та Благодійного Фонду „Карітас” Чеської Республіки”, про що було підписано відповідний договір щодо надання благодійної допомоги у натуральній формі. Також модульне містечко для вимушених переселенців побудоване в селі Середнє Ужгородського району. До втілення зазначеної ініціативи зі створення нового житла для внутрішньо переміщених осіб долучились партнери зі Словацького Уряду. Зазначені модульні містечка включені до переліку місць тимчасового проживання (далі – МТП) області.

У Нересницькій територіальній громаді Тячівського району завершено зведення 10 будинків для внутрішньо переміщених осіб місткістю на 37 ліжко-місць. Проєкт реалізовувався понад рік завдяки підтримці місцевого та обласного бюджетів, а також благодійній допомозі організації Карітас Чеської Республіки. До співпраці долучилася також ГО „Людина у скруті”, які надали меблі та техніку.

Розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 18.08.2022 № 451 затверджено Перелік об’єктів комунальної форми власності та замовників робіт з капітального та поточного ремонтів будівель (приміщення) для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб (зі змінами).

В області відібрано 216 об’єктів різної форми власності, у приміщеннях яких здійснюється ремонт коштами місцевих бюджетів, благодійних, релігійних та міжнародних організацій, для подальшого проживання в них внутрішньо переміщених осіб, зокрема, із числа маломобільних груп населення. У

приміщеннях 135 об'єктів ремонтні роботи завершено, створено 5 281 місце для проживання ВПО. Роботи зі створення ще 1900 таких місць тривають у приміщеннях 32 об'єктів. Продовжуються пошуки джерел фінансування ремонтних робіт для 49 відібраних об'єктів.

Державним підприємством „ДоброБуд” Закарпатської обласної державної адміністрації формується „земельний банк” із земель державної та комунальної власності для організації багатоквартирної житлової забудови (в тому числі, для проживання внутрішньо переміщених осіб), організації будівництва об'єктів та приміщень для релокованих підприємств і технопарку, виробництва сільськогосподарської продукції та розміщення відповідної виробничої інфраструктури на території Закарпатської області. На сьогодні у постійному користуванні ДП перебуває 3 земельні ділянки площею 5 га. Формування „земельного банку” продовжується.

До Закарпатської обласної військової адміністрації постійно надходять листи від обласних військових адміністрацій інших областей з проханням прийняти та розмістити евакуйованих підопічних з інтернатних установ та геріатричних пансіонатів. Більшість евакуйованих – це лежачі важкохворі III – IV профілю, які потребують цілодобового догляду.

Із 24 лютого 2022 року до обласних інтернатних установ, пансіонатів та центрів було розміщено понад 260 підопічних інтернатних установ з інших областей та 300 внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 01.11.2024 у психоневрологічних інтернатах, геріатричному пансіонаті, дитячих будинках-інтернатах області на повному державному утриманні перебувають 228 підопічних інтернатних закладів, тимчасово переведених із закладів з небезпечних регіонів.

Зокрема, в КУ „Виноградівський дитячий будинок-інтернат” Закарпатської обласної ради прийнято та перебувають на утриманні 18 внутрішньо переміщених осіб, підопічних КУ „Дружківський дитячий будинок-інтернат” Донецької обласної ради; в КУ „Мукачівський дитячий будинок-інтернат” Закарпатської обласної ради – 22 ВПО, підопічних КУ „Білгород-Дністровський дитячий будинок-інтернат” Одеської області та КУ „Запорізький дитячий будинок-інтернат” Запорізької обласної ради; в КУ „Вільшанський дитячий будинок-інтернат” Закарпатської обласної ради – 17 ВПО, підопічних КУ „Криворізький дитячий будинок-інтернат” Дніпропетровської обласної ради, КУ „Білгород-Дністровський дитячий будинок-інтернат” Одеської області та КУ „Запорізький дитячий будинок-інтернат” Запорізької обласної ради; в КУ „Мукачівський психоневрологічний інтернат” Закарпатської обласної ради – 10 ВПО, підопічних КУ „Комишівський психоневрологічний інтернат” Донецької обласної ради, 42 ВПО підопічних інтернатних установ Донецької та Запорізької областей, 30 ВПО, підопічних інтернатних установ Харківської області; в КУ „Мукачівський психоневрологічний інтернат №1” Закарпатської обласної ради – 20 ВПО, підопічних КУ „Комишівський психоневрологічний інтернат” Донецької обласної

ради; в КУ „Тур’я-Реметівський психоневрологічний інтернат” Закарпатської обласної ради – 38 ВПО, підопічних КУ „Таврійський психоневрологічний інтернат з геріатричним відділенням” Запорізької обласної ради; в КУ „Виноградівський геріатричний пансіонат” Закарпатської обласної ради – 31 ВПО, підопічних КУ „Запорізький геріатричний пансіонат” Запорізької обласної ради. Крім того, в КУ „Виноградівський геріатричний пансіонат” Закарпатської обласної ради влаштовано 8 внутрішньо переміщених осіб.

Розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 16.03.2022 № 49 затверджено перелік закладів обласного підпорядкування, у яких можуть тимчасово розміщуватися внутрішньо переміщені та /або евакуйовані особи, у тому числі діти.

Станом на 01.10.2024 евакуйовані та/або переміщені особи розміщені у КНП „Центр медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям „ДІВА МАРІЯ” Закарпатської обласної ради (КНП „Обласний будинок дитини”). Сьогодні у КНП „Обласний будинок дитини” перебуває 6 осіб.

У територіальних громадах області з метою додержання прав вимушено переміщених осіб, які проживають на території громад, запроваджені механізми збору та оцінювання їх потреб для забезпечення їх подальшого задоволення – соціальний захист, медичне і правове забезпечення, працевлаштування, освіта, надання гуманітарної допомоги тощо. Водночас забезпечено дотримання законодавства про захист персональних даних та рекомендації Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо обробки персональних даних внутрішньо переміщених осіб.

У місцях тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб передбачено розміщення інформації щодо адреси та номера телефону закладу первинної медико-санітарної допомоги, куди може звернутися громадянин для отримання первинної медичної допомоги, за рецептами за державною програм „Доступні ліки”, з питань тимчасової чи постійної втрати працездатності, а також стосовно їх можливостей на отримання пільг, гарантій, компенсацій, міжнародної підтримки тощо.

Переселенці, волонтери та всі інші отримують юридичні консультації в Центрі правової підтримки осіб, постраждалих внаслідок вторгнення росії, до якого залучені науково-педагогічні працівники юридичного факультету УжНУ, адвокати-практики та юрисконсульти регіону. Ініціативу реалізують Національна академія правових наук України, Ужгородський національний університет спільно із Закарпатською облдержадміністрацією – обласною військовою адміністрацією.

З метою удосконалення взаємодії органів державної влади, установ і організацій із надання допомоги сім’ям та дітям, які постраждали від військових дій збройних сил російської федерації, надання їм соціальної та психосоціальної підтримки, правової допомоги в області діє проєкт „Інтегрована підтримка через міждисциплінарні мобільні команди», який реалізується міжнародним

благодійним фондом „Українська фундація громадського здоров'я” у співпраці та за фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). На території області вже створено та функціонує 5 мультидисциплінарних мобільних команд (далі – ММК), а саме: в м. Ужгород, м. Чоп, м. Виноградів, смт Великий Березний, та обласна ММК. У кожную ММК входить фахівець із соціальної роботи, юрист, психолог та медик.

На Закарпатті також діють 11 мобільних бригад Товариства Червоного Хреста України, які виїжджають для надання комплексу послуг (медичні, фармацевтичні, соціальні, консультації психолога) у найвіддаленіші куточки краю. Ще 3 мобільні бригади з надання психологічної допомоги працюють в області в рамках проекту Благодійного фонду „Восток SOS”.

Внутрішньо переміщені особи отримують медичні послуги на всіх рівнях (екстрена, первинна, спеціалізована медична допомога).

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.03.2023 № 496 „Деякі питання надання первинної медичної допомоги в умовах воєнного стану” надавачі первинної медичної допомоги забезпечують ведення обліку ВПО, які звертаються для отримання первинної медичної допомоги та медичної допомоги пацієнтам у невідкладному стані з числа переміщених осіб.

Відповідно до проведеного МОМ ООН за запитом Закарпатської облдержадміністрації – обласної військової адміністрації дослідження щодо картування ситуації та потреб переміщеного населення в Закарпатській області загалом 32 відсотки ВПО наразі працевлаштовані з повною чи неповною зайнятістю, в тому числі у віддаленому режимі роботи, 34 відсотки наразі не мають роботи та тільки 19 відсотків з них шукають роботу. Активно шукають роботу більша частина безробітних жінок. 9 відсотків ВПО вказали, що наразі тимчасово є безробітними, але планують повернутися до попередньої роботи. Головними причинами того, що безробітні зареєстровані ВПО не шукають роботу, є хвороби, інвалідність, перебування у декретній відпустці або на пенсії. Принциповою причиною, названою незаресстрованими ВПО, є те, що вони планують виїхати до іншої місцевості.

У пошуку можливостей працевлаштування ВПО використовують широкий спектр ресурсів, серед яких Державна служба зайнятості та онлайн-ресурси (спеціалізовані веб-сайти з працевлаштування та платформи соціальних мереж).

Громадською організацією „Неємія” (м. Ужгород) створено чат-бот в Телеграм-каналі, де щодня оприлюднюються актуальні вакансії у Закарпатській області.

За інформацією Закарпатського обласного центру зайнятості, реалізуючи державну політику у сфері зайнятості, на сьогодні в повному обсязі здійснюються заходи щодо працевлаштування осіб, які звернулись за сприянням у працевлаштуванні, в тому числі і внутрішньо переміщених осіб.

Обласна військова адміністрація у партнерстві з Міжнародною організацією праці у першому півріччі 2024 року втілювали спільний проект „Партнерство для

підвищення рівня зайнятості та інтеграції на ринку праці Закарпатської області” за фінансування Уряду Данії, відповідно до якого Навчально–методичний центр професійно–технічної освіти у Закарпатській області та Перечинський ПТНЗ розробили діджиталізований освітній курс „Ручне дугове зварювання простих деталей у нижньому положенні шва” за освітньою професією „Електрогазозварник”, який доступний для ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб та місцевого населення. Цей курс розміщено на платформі <https://profosvita.online/courses/course-v1:Profosvita+CS-S013-SGM+2025/about>, яким можуть скористатися всі охочі.

Імплементативним партнером зазначеного вище проєкту була Громадська організація „Неємія”, з якою департаментами облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: економічного та регіонального розвитку, соціального захисту населення, освіти і науки, молоді та спорту, Закарпатським обласним центром зайнятості та Навчально–методичним центром професійно-технічної освіти у Закарпатській області підписано Меморандум про співпрацю та започатковано створення Регіонального Партнерства Зайнятості „РІСТ”, основним напрямом якого є розвиток регіонального партнерства зайнятості, співпраця з бізнесом краю щодо питань ринку праці.

РОЗДІЛ 2.

Основні завдання і заходи економічного і соціального розвитку області у 2025 році

Зовнішньоекономічна діяльність та інвестиційна політика

Актуальні питання:

залучення іноземного капіталу в інвестиційні проєкти зі значними інвестиціями на території області;

формування сприятливого інвестиційного іміджу області для іноземних інвесторів;

розвиток мережі індустріальних парків;

доступ до інвестиційних ресурсів;

підтримка у започаткуванні та розвитку експорту;

комунікація з бізнесом (обмін досвідом та інформацією);

збереження трудового потенціалу.

Ключові завдання та заходи:

стимулювання розвитку мережі індустріальних та еко-індустріальних парків;

організація та проведення офіційних зустрічей, конференцій з питань популяризації інвестиційних можливостей та розвитку експортного потенціалу підприємств області;

актуалізація та поширення інформації про інвестиційні та експортні пропозиції територіальних громад з метою залучення інвестиційних коштів у їх

розвиток, земельні ділянки, об'єкти нерухомості, які пропонуються для реалізації інвестиційних проєктів;

надання консультативно-методичної допомоги територіальним громадам щодо розроблення інвестиційних паспортів та інвестиційних проєктів, інформаційний супровід реалізації проєктів зі значними інвестиціями на території області;

залучення представників бізнес-спільноти області до участі у інвестиційних форумах та бізнес-конференціях;

співпраця та налагодження обміну інформацією із зацікавленими державними установами у напрямі розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та залучення інвестицій, офіційними представництвами України за кордоном, у тому числі торговельно-економічними місіями у їх складі, для промоції інвестиційного та експортного потенціалу підприємств області під час виставково-ярмаркових заходів, презентацій, візитів;

налагодження оперативного обміну актуальною інформацією з питань інвестування.

Промисловість

Актуальні питання:

втрата значної частини доходу підприємств через зменшення ринків збуту у період воєнного стану, втрата каналів продажу, руйнування ланцюгів постачання готової продукції та сировини;

ускладнення роботи промислових підприємств в умовах воєнного стану у зв'язку із тотальною нестачею робочої сили та кваліфікованих кадрів, пов'язане із загальною мобілізацією до Збройних Сил України;

під час енергетичних блекаутів у зимовий період підприємствам необхідні впровадження нових графіків роботи, часто незручних, зокрема й організація робочого процесу у нічний період доби, а також закупівля альтернативних джерел живлення (генератори, сонячні батареї);

виробництво та інші активи релокованого бізнесу, частково або повністю втрачені через бойові дії, заблоковані в оточених ворогом містах; у підприємств недостатньо власних обігових коштів для запуску повноцінного виробництва на нових локаціях;

складнощі підприємств із імпортом та експортом товарів, сировини, комплектуючих, виходу на європейські ринки. Переважна більшість підприємств легкої промисловості області працює за давальницькою схемою і залежить від зарубіжних партнерів, що стримує розвиток вітчизняного товаровиробника.

Ключові завдання та заходи:

залучення підприємств місцевої промисловості до виконання завдань оборонного характеру, зокрема виробництва товарів оборонного призначення та

для створення логістичних і сервісних центрів підтримання військової та спеціальної техніки;

створення сприятливих умов для роботи релокованих підприємств, підтримка та супровід релокованого бізнесу на території області, допомога у підборі площ для розміщення виробництв, перевезенні й розселенні персоналу; добір працівників у місцях дислокації після переїзду;

впровадження прогресивних технологічних процесів; освоєння нових конкурентоспроможних виробів; підтримка та сприяння розвитку виробництва товарів, які стануть альтернативою полімерам (упаковка, тара), та популяризація їх використання у торговельних закладах; перехід підприємств від давальницької схеми виробництва на виготовлення продукції з власної сировини; подальше залучення іноземних та вітчизняних інвестицій.

Розвиток малого і середнього підприємництва

Актуальні питання:

збереження стійкості сектору малого та середнього бізнесу області в умовах війни, а у подальшому – його структурної перебудови та ефективної роботи, враховуючи малі та середні підприємства релокованого бізнесу;

фінансова та інформаційна підтримка підприємств малого та середнього бізнесу, зокрема в рамках Програми розвитку малого та середнього підприємництва у Закарпатській області на 2025 – 2027 роки, затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 04.11.2024 № 1003, завданнями та заходами передбачена всебічна допомога суб'єктам господарювання.

Одним із нагальних питань залишається розв'язання проблем функціонування та поліпшення інфраструктури підтримки бізнесу.

Ключові завдання та заходи:

створення сприятливих умов для розвитку сильного конкурентоспроможного сектору малого та середнього підприємництва, враховуючи обмежені можливості фінансової підтримки та значні виклики, що постали не тільки перед Закарпатською областю, а й перед усією країною;

створення середовища для формування та функціонування суб'єктів малого та середнього підприємництва, зокрема релокованих підприємств; поліпшення умов для регіонального та релокованого бізнес-середовища; підвищення ролі малого та середнього підприємництва у вирішенні соціально-економічних проблем регіону, а саме: підвищення рівня його конкурентоздатності та інноваційності, збільшення внеску у загальні обсяги виробництва регіону, створення нових робочих місць, зменшення рівня безробіття, формування стабільного джерела доходів бюджету, наповнення споживчого ринку якісними товарами і послугами для задоволення потреб населення, формування середнього класу для забезпечення соціальної стабільності;

сприяння підвищенню соціальної відповідальності бізнесу шляхом проведення навчання, інформаційно-консультаційних заходів, у тому числі поширення інформації щодо відповідних бізнес-практик та реалізованих проєктів соціальної, корпоративної відповідальності на місцевому рівні.

реалізація заходів Програми розвитку малого і середнього підприємництва у Закарпатській області на 2025 – 2027 роки.

Європейська інтеграція та транскордонне співробітництво

Актуальна питання:

поглиблення міжурядового співробітництва у форматі спільних рад та комісій, зокрема Українсько-Угорської, Українсько-Словацької, Українсько-Румунської та Українсько-Польської міжурядових комісій з питань транскордонного співробітництва;

розширення договірно-правової бази між Закарпаттям та регіонами сусідніх країн та укладення нових угод у сферах економіки, культури, науки й екології;

підтримка активної участі у реалізації ініціатив у рамках реалізації стратегії ЄС для Карпатського регіону та Дунайської транснаціональної програми, а також фінансування міжнародних проєктів у рамках інструментів „Сусідство, розвиток і міжнародне співробітництво” (NDICI) для залучення міжнародної технічної допомоги;

подальше розширення співпраці в рамках єврорегіонів, а саме „Карпатський єврорегіон” і ЄОТС „ТИСА”;

проведення спільних фестивалів, виставок, наукових конференцій, присвячених культурній спадщині Карпатського регіону;

підтримка транскордонних економічних кластерів;

розвиток спільних транскордонних механізмів моніторингу та управління водними ресурсами басейну річки Тиса та прикордонних територій;

модернізація прикордонної інфраструктури;

розвиток транскордонної освітньо-наукової співпраці;

укладання транскордонних проєктів у сфері охорони здоров'я;

посилення співробітництва з ЄС міжнародної безпеки та міграційної політики.

Ключові завдання і заходи:

інституційне забезпечення розвитку транскордонного співробітництва здійснюватиметься в рамках участі делегацій Закарпатської області у засіданнях міжурядових рад, комісій, робочих груп, у тому числі: Українсько-Словацької міжурядової комісії з питань транскордонного співробітництва, Українсько-Угорської міжурядової змішаної комісії з питань транскордонного та прикордонного співробітництва, Українсько-Польської міжурядової Координаційної Ради з питань міжрегіонального співробітництва, Міжурядової Українсько-Румунської робочої групи з транскордонного та міжрегіонального

співробітництва та інших міжнародних платформах, діяльність яких спрямовано на розвиток транскордонного співробітництва;

- інтеграція до європейських ініціатив і програм Європейської стратегії;
- розвиток культурно-гуманітарних зв'язків;
- підтримка молодіжних програм;
- організація обмінів для студентів та молоді з прикордонних регіонів країн ЄС;
- реалізація міжнародних проєктів зі збереження культурно-історичних пам'яток Закарпаття;
- реалізація транскордонних проєктів зі зменшення впливу кліматичних змін;
- спільна робота з країнами ЄС щодо моніторингу стану природного середовища на прикордонних територіях;
- співпраця з сусідніми країнами у напрямі відкриття нових пунктів пропуску та модернізація існуючих, реалізація проєктів із запровадження електронної черги для автотранспорту та інноваційних рішень для спрощення перетину кордону;
- організація міжнародних заходів у освітньо-науковій співпраці сфері наукових досліджень, обмін науковцями та сприяння здійсненню спільних наукових досліджень;
- сприяння діяльності міжнародних освітніх проєктів і програм обміну у сфері охорони здоров'я, у тому числі підвищення кваліфікації медичних працівників;
- запровадження спільних програм управління міграційними потоками.

Агропромисловий комплекс

Актуальні питання:

- відсутність на території області виноградного розсадника;
- недосконалість наукового супроводу та відповідних навчальних програм у вівчарстві, виноградарстві та виноробстві;
- бронювання військовозобов'язаних працівників агропромислового комплексу.

Ключові завдання та заходи:

- створення належних умов для розвитку виробництва продукції рослинництва;
- досягнення позитивних змін в галузі рослинництва;
- сприяння розвитку галузей тваринництва;
- створення фермерських господарств та сімейних фермерських господарств;
- максимально ефективного використання наявних ресурсів розвитку та підвищення рівня забезпеченості продукцією власного виробництва;
- стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва на сільських територіях;
- залучення інвестицій в агропромисловий комплекс області, у тому числі міжнародних фінансових організацій.

Туристично-рекреаційна сфера

Актуальні питання:

недостатня розбудова туристичної інфраструктури (пішохідні та велосипедні маршрути, туристичні стоянки тощо) до найпопулярніших туристично-рекреаційних об'єктів області;

незадовільний стан окремих ділянок місцевих доріг, що перешкоджає доступності до туристичних локацій;

недосконала статистична звітність у галузі туризму;

відсутність розробленої і затвердженої на державному рівні програми підготовки та перепідготовки фахівців туристичного супроводу (екскурсоводи, гіді-перекладачі, провідники, спортивні інструктори тощо);

неврегульоване законодавство у сфері туризму (зелений туризм, сільський туризм);

велика частка тіньового ринку туристичних послуг;

диспропорція розвитку туристичної інфраструктури у територіальних громадах області;

неузгодженість обов'язків, прав, повноважень у галузі туризму між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади;

недофінансування галузі.

Ключові завдання та заходи:

розвиток оздоровчо-лікувального туризму на базі мінеральних та біотермальних вод Закарпаття;

розвиток сільського (зеленого) туризму;

розвиток доступних умов для відвідування туристичних об'єктів особами з інвалідністю та іншими маломобільними особами;

розвиток екологічного туризму на основі природо-заповідних територій краю;

створення та просування туристичного продукту Закарпаття на внутрішньому і міжнародному туристичних ринках;

популяризація регіонального туристичного продукту Закарпаття через участь у регіональних, загальноукраїнських та міжнародних спеціалізованих заходах (виставках, конференціях, засіданнях за круглим столом, семінарах, тренінгах тощо);

забезпечення роботи офіційного туристично-інформаційного порталу „Вітаємо на Закарпатті”, його підтримка та обслуговування;

організація і проведення Днів туризму на Закарпатті;

випуск інформаційних видань про туристично-рекреаційну індустрію області, підготовка матеріалів до друку у спеціалізованих туристичних виданнях України; підготовка відеофільмів, промоційних відео, панорамних світлин про іміджеві туристичні продукти Закарпаття;

підготовка і поширення інформації про туристично-рекреаційну привабливість Закарпаття (у тому числі соціального спрямування) шляхом

розміщення інформації у мережі Інтернет, виготовлення/придбання, включення до телерадіопрограм промоційних відео- та аудіороликів, сюжетів, світлин тощо;

організація інформаційно-пізнавальних турів місцями туристично-рекреаційної привабливості області для представників туристичних компаній України та з-за кордону, преси тощо; сприяння розвитку активних видів туризму (пішохідного, гірського, гірськолижного, водного, кінного тощо) з урахуванням необхідності забезпечення ефективного природокористування та охорони навколишнього середовища;

активізація міжнародної співпраці у сфері туризму і курортів;

налагодження співпраці між владою, представниками туристичного бізнесу та громадськістю, у тому числі підтримка проектів програм інститутів громадського суспільства у сфері туризму та курортів, спрямованих на популяризацію туристичного потенціалу Закарпатської області.

Інфраструктура та дорожнє господарство

Актуальні питання:

відсутнє фінансування дорожньої галузі з державного бюджету, що не дозволяє проводити будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт мережі доріг місцевого значення області в необхідних обсягах із доведенням термінів експлуатації дорожнього покриття до міжремонтних строків; недостатнє фінансування на ремонт штучних споруд (мостів), більша частина яких потребує ремонту;

необхідність внесення змін та вдосконалення на законодавчому рівні механізму пільгових перевезень пасажирів автомобільним транспортом;

необхідність передбачення у місцеві бюджети кошти для виплати компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян транспортом загального користування.

відсутність нормативно-правових актів, передбачених Законом України „Про автомобільний транспорт” та необхідність внесення змін та доповнень до зазначеного закону;

наявність на ринку автомобільних перевезень „нелегальних” перевізників;

оновлення рухомого складу усіх видів транспорту;

підвищення якості та культури обслуговування пасажирів.

Ключові завдання та заходи:

приведення до належного експлуатаційного стану автомобільних доріг загального користування області, розбудова та проведення ремонту магістральних автомобільних доріг за напрямками міжнародних і національних транспортних коридорів, під’їздів до контрольно-пропускних пунктів на державному кордоні;

підвищення ефективності механізмів конкуренції та самоорганізації транспортних підприємств та державного регулювання ринку транспортних послуг.

Житлово-комунальне господарство та енергозбереження

Актуальні питання:

зношеність існуючих систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що призводить до аварійних ситуацій з наступним погіршенням режиму водопостачання, а також якості та безпеки питної води;

неефективна робота більшості діючих каналізаційних очисних споруд, які вичерпали свій термін експлуатації та не забезпечують дотримання стандартів очищення стічних вод;

загроза забруднення підземних вод через відсутність системи централізованого водовідведення та очистки стічних вод у переважній більшості населених пунктів області - селищах та селах;

належне вирішення питання розвитку інженерних мереж (водопостачання та водовідведення з будівництвом очисних споруд) у населених пунктах та на прилеглих до них територіях, де проводиться подальша інтенсивна забудова (будівництво житлових, громадських будівель, промислових об'єктів);

низький рівень впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів, що негативно впливає на екологічний та санітарний стан навколишнього природного середовища;

неналежна робота адмінкомісій та комісій з виявлення безхазяйних відходів, що призводить до утворення несанкціонованих та стихійних сміттєзвалищ;

недостатня робота органів місцевого самоврядування щодо 100-відсоткового охоплення домогосподарств, підприємств, установ та організацій щодо централізованого збору та вивезення твердих побутових відходів.

неналежна робота адмінкомісій та комісій із виявлення безхазяйних відходів, що призводить до утворення несанкціонованих та стихійних сміттєзвалищ.

Ключові завдання та заходи:

актуалізація місцевих стратегічних та програмних документів у сфері питного водопостачання та централізованого водовідведення на рівні територіальних громад області, концентрація капіталовкладень на виконання робіт з будівництва нових та реконструкцію/капітальний ремонт діючих водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання;

пошук та залучення інвестицій і додаткових джерел фінансування на реалізацію проєктів розвитку сфери централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для збереження водних ресурсів області;

будівництво нових та реконструкція/капітальний ремонт діючих водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання;

реконструкція існуючих каналізаційних очисних, будівництво нових, у тому числі локальних каналізаційних очисних споруд, особливо у сільських та гірських

населених пунктах, з метою зменшення викидів комунальних стоків безпосередньо у водні об'єкти області;

проведення капітального ремонту та реконструкції аварійних ділянок водоводів, каналізаційних колекторів, водопровідних та каналізаційних мереж і споруд на них;

розвиток інженерних мереж водопостачання та водовідведення з будівництвом насосних станцій, очисних споруд у населених пунктах, де здійснюється подальша забудова прилеглих територій;

впровадження заходів щодо охорони та захисту об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства (об'єктів критичної інфраструктури);

формування житлової політики відповідно до загальнодержавних пріоритетів та створення розвиненого конкурентного середовища на ринку обслуговування житла;

дотримання законодавства у сфері благоустрою територій населених пунктів; ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ;

організація належної роботи у сфері поводження з побутовими відходами;

максимальне охоплення населення та комерційних споживачів послугами зі збирання та вивезення твердих побутових відходів у всіх населених пунктах області, подальше впровадження системи роздільного збору твердих побутових відходів;

будівництво майданчиків для встановлення установок з пресування твердих побутових відходів або придбання мобільних сортувальних ліній твердих побутових відходів;

реалізація проектів з будівництва сміттесортувальних/сміттепереробних комплексів.

Природоохоронні заходи

Актуальні питання:

забруднення поверхневих водойм стічними водами об'єктів житлово-комунального господарства області та цивільного призначення;

організація централізованого збору, розміщення та утилізації твердих побутових відходів.

Ключові завдання та заходи:

зменшення скиду забруднених стічних вод за рахунок будівництва водокористувачами локальних каналізаційно-очисних споруд, інтенсифікації існуючих каналізаційно-очисних споруд, реконструкції та будівництва нових каналізаційно-очисних споруд.

Безпека життя та цивільний захист

Актуальні питання:

необхідність розроблення державних цільових програм, реалізація заходів яких спрямовуватиметься на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення їх належного фінансування з державного бюджету;

недостатнє та нерівномірне фінансування профільної регіональної програми; значний вплив людського фактору на стан техногенної безпеки;

застарілість та фізична зношеність діючої системи централізованого оповіщення „Сигнал-ВО”, що використовується для оповіщення населення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

Ключові завдання та заходи:

забезпечення належного функціонування територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Закарпатської області в умовах воєнного стану;

накопичення регіонального матеріального резерву в обсягах, необхідних для забезпечення проведення першочергових відновних робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків прогнозованих надзвичайних ситуацій, та здійснення заходів в умовах воєнного стану;

проведення реконструкції діючої системи централізованого оповіщення „Сигнал-ВО” на більш сучасну апаратуру з метою забезпечення оповіщення населення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій;

підвищення ефективності превентивних заходів у районах та містах області, об'єктах господарювання щодо техногенної безпеки;

навчання керівного складу органів управління системи центрального оповіщення цивільного захисту, підготовка її сил і засобів, а також населення до дій в умовах загрози та виникнення можливих надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, терористичних проявів у мирний час та в особливий період.

Просторове планування, містобудування та архітектура

Актуальні питання:

невідповідність існуючої містобудівної документації новому адміністративно-територіальному устрою України, відсутність необхідних коштів для її розроблення, низька спроможність органів місцевого самоврядування;

розроблення Схем планування територій 6 укрупнених новостворених районів та оновлення топографічної основи у Державній геодезичній референційній системі координат УСК-2000;

відсутність в області сформованої навчальної бази для підготовки спеціалістів у сфері містобудування та архітектури;

відсутність обласних профільних проектних інститутів із сформованою науково-технічною базою для забезпечення розвитку галузі містобудування.

відсутність кваліфікованих фахівців у сфері архітектури та містобудування, зокрема у сільській місцевості для задоволення потреб органів державної влади та місцевого самоврядування;

недостатній обсяг субвенції на розроблення Комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.

Ключові завдання та заходи:

приведення у відповідність до нового адміністративно-територіального устрою України наявної містобудівної документації і у разі необхідності розроблення нової містобудівної документації;

забезпечення розгляду проєктів містобудівної документації на обласній архітектурно-містобудівній раді при управлінні містобудування та архітектури;

підготовлення державних та регіональних інтересів, які необхідно враховувати під час розроблення містобудівної документації на місцях;

постійний моніторинг за проведенням робіт з розроблення Комплексних просторових планів розвитку територій громад на місцях;

затвердження генеральних планів населених пунктів області, роботи над якими завершено цього року;

організація проведення робіт щодо розроблення історико-архітектурних опорних планів міст, що включені до списку історичних населених місць України;

реалізація заходів із функціонування системи містобудівного кадастру та Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

Ринок праці

Актуальні питання:

дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили;

аналіз співвідношення вакансій та незайнятих громадян у професійно-кваліфікаційному розрізі: вільних робочих місць менше, ніж кількість претендентів практично за усіма групами професій;

на ринку праці області у січні – вересні 2023 року спостерігалася гостра нестача робочої сили за робітничими професіями, а саме: швачка, верстатник деревообробних верстатів, сортувальник матеріалів та виробів з деревини, укладальник пиломатеріалів, деталей та виробів з деревини, пресувальник виробів з пластмас, шліфувальник тощо;

ускладнений підбір роботи та укомплектування вакансій;

досить низький рівень оплати праці, навіть висококваліфікованим працівникам та спеціалістам.

Ключові завдання та заходи:

сприяння забезпеченню зайнятості населення, проведення заходів, що пришвидшують працевлаштування незайнятих громадян, які звернулися до органів служби зайнятості;

підвищення результативності співпраці з роботодавцями, якісне заповнення вакансій;

підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації безробітних відповідно до сучасних вимог роботодавців та потреб ринку праці;

подальше сприяння тимчасовій зайнятості (громадські роботи та інші роботи тимчасового характеру) з метою збереження мотивації до праці та матеріальної підтримки безробітних;

здійснення профорієнтаційних заходів для населення, у тому числі безробітних, з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці і моніторингу кадрової потреби економіки області, з використанням новітніх технологій;

надання сучасних профорієнтаційних послуг із питань розвитку навичок самовизначення, самомотивації, самостійного планування кар'єри для різних категорій клієнтів служби зайнятості;

надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу, у тому числі учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей;

видача ваучерів на навчання для підтримки конкурентоспроможності на ринку праці;

надання компенсацій за фактичну оплату праці та/або єдиного соціального внеску з метою стимулювання роботодавців до працевлаштування безробітних та ВПО.

Розвиток освітньої галузі та спорту

Актуальні питання:

розвиток системи освіти, орієнтованої на потреби регіонального ринку праці відповідно до потреб регіональної економіки;

забезпечення впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти „Нова українська школа”;

створення інклюзивного освітнього середовища;

створення безпечного середовища та найкращих умов для навчання та виховання, всебічного розвитку індивідуальних здібностей дітей;

забезпечення соціальної та психологічної підтримки для дітей усіх вікових категорій;

впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій для учасників освітнього процесу за принципом STEM – освіта та робототехніка;

приведення споруд цивільного захисту (укриття) до стану придатності, здійснення ремонтів, забезпечення обладнанням тощо;

упровадження механізму стимулювання обдарованої молоді;

створення умов для розвитку різних видів спорту, визнаних в Україні, вдосконалення системи підготовки спортивного резерву, збірних команд області та кандидатів до національних збірних команд, забезпечення пріоритетного розвитку традиційних для області видів спорту;

підтримка та розвиток олімпійського, неолімпійського, параолімпійського та дефлімпійського руху.

Ключові завдання та заходи:

модернізація мережі закладів загальної середньої освіти, приведення її у відповідність до реальних потреб населення;

впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій для учасників освітнього процесу;

залучення молоді до суспільного життя, діяльності інститутів, інституцій громадянського суспільства, у тому числі молодіжних та дитячих громадських організацій, до участі у заходах за ініціативи волонтерів та у процесах ухвалення рішень, що стосуються вирішення питань молоді;

пошук джерел збільшення ресурсного забезпечення дитячо-юнацького та резервного спорту;

розвиток спортивної інфраструктури, здатної задовольнити потреби населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб, у тому числі осіб з обмеженими фізичними можливостями;

створення умов для належного охоплення широкого загалу населення засобами фізичної культури і спорту, зокрема відновлення, реконструкція та модернізація існуючої спортивної інфраструктури та збільшення кількості спортивних об'єктів шляхом будівництва нових споруд для організованих занять фізичною культурою і спортом;

створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні через підвищення спроможності інститутів громадянського суспільства у молодіжній сфері, які діють на принципах демократичного врядування, застосування наявних та нових інструментів для активної участі та інтеграції молоді у суспільне життя і подальший розвиток українського суспільства;

осучаснення навчально-матеріальної бази та інформаційно-технічного забезпечення закладів освіти;

створення безпечних умов для навчання та виховання дітей та молоді;

забезпечення рівного доступу та підвищення якості дошкільної і загальної середньої освіти;

сприяння розвитку та збереженню мережі закладів освіти незалежно від підпорядкування, типів та форм власності;

забезпечення доступності для задоволення освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами ;

зміцнення навчально-матеріальної бази закладів загальної середньої освіти

області;

продовження системної роботи щодо модернізації мережі закладів загальної середньої освіти, приведення її у відповідність до реальних потреб населення, у тому числі формування мережі ліцеїв, що забезпечуватимуть здобуття повної загальної середньої освіти з 1 вересня 2027 року;

упровадження нових підходів до навчання учнів, у тому числі дистанційних форм навчання;

надання відповідної методичної допомоги тим, хто працює з дітьми з особливими освітніми потребами;

сприяння розвитку позашкільної освіти відповідно до вільного, різнобічного розвитку особистості, інтелектуальних і творчих здібностей, фізичних якостей вихованців, учнів і слухачів і принципу гендерної рівності;

забезпечення взаємозв'язку ринку освітніх послуг і ринку праці; упровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кадрів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Охорона здоров'я

Актуальні питання:

створення у Закарпатській області Центру медичної та психологічної реабілітації як для військових, так і для цивільних за такими основними напрямками лікувально-реабілітаційних впливів:

психологічна реабілітація після перенесеної психологічної та бойової травми;

лікування хронічних неінфекційних захворювань, наявних у пацієнта;

метаболічна корекція віддалених наслідків перенесеної бойової та психологічної травми з метою упередження їх соматизації.

Ключові завдання та заходи:

реалізація стратегічних напрямів щодо подальшого реформування медичної галузі в умовах адміністративно-територіальної реформи, що відбулась, децентралізації та автономізації закладів охорони здоров'я області;

реалізація інфраструктурного етапу реформи охорони здоров'я, зокрема формування спроможної мережі Закарпатського госпітального округу та у візуальному сприйнятті самих лікарень, матеріально-технічне оснащення закладів охорони здоров'я;

формування мережі закладів охорони здоров'я за певним функціоналом, укомплектуванням, яка повинна надавати усі необхідні медичні послуги на території проживання людини, а також досягнення цілей, що впроваджуються Програмою медичних гарантій в Україні;

підвищення доступності медичної допомоги жителям області шляхом наближення менш складних послуг до пацієнта та концентрації

високотехнологічних послуг для важчих випадків у кластерних та надкластерних закладах охорони здоров'я;

розбудова системи доказової медичної реабілітації у кластерних та надкластерних закладах охорони здоров'я;

імплементация рішень Ради безбар'єрності щодо виконання заходів з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрності;

створення Центру медичної реабілітації та системи психологічної реабілітації у Закарпатській області.

Культура

Актуальні питання:

вкрай обмежене фінансування галузі культури області;

слабка матеріально-технічна база закладів культури;

неповноцінне функціонування базової мережі закладів культури, особливо у сільській місцевості;

втрата кваліфікованого кадрового потенціалу, насамперед у зв'язку із низькою заробітною платою;

недостатнє фінансування на збереження пам'яток культурної спадщини з державного бюджету;

виготовлення облікової документації об'єктів культурної спадщини та їх відповідне нанесення на карти Державного земельного кадастру;

виготовлення проектно-кошторисної документації на пам'ятки національного значення, що занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

інвентаризація об'єктів культурної спадщини області та проведення паспортизації пам'яток, створення їх електронної бази;

розроблення проектно-кошторисної документації на проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках архітектури області;

виготовлення та встановлення охоронних дощок на пам'ятки архітектури національного значення, що занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

підготовка документації для вилучення об'єкта культурної спадщини із Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Ключові завдання та заходи:

підготовка та проведення культурно-мистецьких акцій, фестивалів, конкурсів, концертів, театральних прем'єр, презентації книг тощо;

виготовлення облікової документації об'єктів культурної спадщини та їх відповідне нанесення на карти Державного земельного кадастру;

інвентаризація пам'яток культурної спадщини області, виявлення та облік нових об'єктів;

співпраця із обласними творчими спілками, громадськими об'єднаннями, національно-культурними товариствами з питань розвитку культури; підтримка творчої та обдарованої молоді, дітей.

Соціальний захист. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Актуальні питання:

відсутність соціальних працівників у територіальних громадах; недостатня якість роботи соціальних працівників із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах, що призводить до позбавлення батьків батьківських прав;

часткове забезпечення соціальним супроводом дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей; низька якість соціального супроводу ДБСТ, ПС загалом; недостатня кількість підготовлених кандидатів у батьки-вихователі, прийомні батьки, що не дає можливості влаштувати дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;

відсутність місць у закладах для влаштування на повне державне утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Ключові завдання та заходи:

забезпечення фахівцями соціальної роботи у територіальних громадах для здійснення соціального супроводу дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей; підвищення якості соціального супроводу ДБСТ, ПС загалом;

законодавчо визначити критерії якості роботи соціальних працівників із сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах;

надання соціальних послуг сім'ям з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, та сім'ям, в яких існує реальна небезпека вилучення дітей.

Пріоритетні завдання та заходи із підтримки внутрішньо переміщених осіб на період дії воєнного стану

Актуальні питання:

потреба у тимчасовому і соціальному житлі для внутрішньо переміщених осіб значно перевищує можливості територіальних громад щодо формування фондів такого житла;

надання послуги стаціонарного догляду особам, які потребують постійного стороннього догляду;

забезпечення повного охоплення базовими соціальними послугами ВПО;

потреба безоплатного забезпечення продовольчими товарами тривалого зберігання та засобами гігієни значної частини громадян;

зростання потреби в обігрівальних приладах;

низька активність внутрішньо переміщених осіб щодо працевлаштування;

необхідність системних рішень щодо дітей, а саме: волонтерські центри, які б частково брали на себе функції дитячих садків, або створення територіальними громадами додаткових місць у дошкільних закладах зв'язку із відсутністю достатньої кількості місць у дошкільних закладах.

Ключові завдання та заходи:

будівництво (придбання) житлових будинків для надання тимчасового і соціального житла внутрішньо переміщеним особам;

ремонт та облаштування місць тимчасового проживання для ВПО;

збільшення у територіальних громадах (залежно від кількості ВПО) кількості соціальних працівників та посилення надання психологічної підтримки як ВПО, так і сім'ям військовослужбовців;

створення стаціонарних відділень у складі територіальних центрів соціального обслуговування, центрів надання соціальних послуг для надання послуги стаціонарного догляду особам, які потребують постійного стороннього догляду;

налагодження системи обліку інформації щодо наявних залишків продуктів, за допомогою якої можна було б перекривати нестачу, або роздавати їх як благодійність;

створення чіткої інструкції щодо отримання усіх видів допомоги для ВПО або запровадження у ЦНАПах роботи „єдиного вікна” для цієї категорії громадян, у тому числі для підтримки людей, які не вміють користуватися електронними засобами, зокрема „Дією”;

запровадження дієвих механізмів підтримки та стимулювання зайнятості ВПО;

посилення інформування про всі культурні ініціативи та заходи, налагодження у кожній громаді роботи із місцевими мешканцями та ВПО у частині мовного питання, релігійної і побутової культури.

РОЗДІЛ 3.

Джерела фінансування соціально-економічного розвитку області

Реалізацію Програми соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2025 рік передбачається здійснювати за рахунок коштів обласного і місцевих бюджетів у межах видатків, що передбачені для головних розпорядників бюджетних коштів, відповідальних за їх виконання, субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, а також інших джерел фінансування, у тому числі міжнародної технічної допомоги, міжнародних організацій, кошти інших джерел, не заборонених законодавством.

Відповідальними виконавцями та головними розпорядниками бюджетних коштів для реалізації зазначених програм є структурні підрозділи облдержадміністрації – обласної військової адміністрації.

На 2025 рік до місцевих бюджетів області прогнозується податків, зборів та інших доходів у сумі 11 213,7 млн грн, що на 5,6 відсотка, або 592,7 млн грн, більше очікуваних надходжень за 2024 рік. Обсяг надходжень спрогнозований без урахування податку на доходи фізичних осіб від військовослужбовців, оскільки цей податок буде спрямований із місцевих бюджетів до спеціального фонду державного бюджету з метою збільшення фінансових ресурсів держави на потреби сектору безпеки та оборони для виконання завдань з відсічі збройної агресії російської федерації.

Попри те, що триває збройна агресія росії і пріоритетність видатків у 2025 році залишається такою, як у попередньому році, очікується зростання видатків на галузі освіти, культури і фізичної культури, а видатки на соціальний захист залишаться на рівні 2024 року.

Під час розрахунку видатків на 2025 рік враховано основні макропоказники економічного і соціального розвитку, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 2024 року № 751 „Про схвалення Бюджетної декларації на 2025 – 2027 роки”, та рекомендації Міністерства фінансів України, надіслані листом від 30.08.2024 № 05110-08-6/25333.

Оскільки не всі трансферти з державного бюджету місцевим бюджетам наразі доведені Міністерством фінансів України, у розрахунковому показнику враховано на рівні очікуваного надходження у 2024 році освітню субвенцію, субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами та додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам. Зазначені показники будуть уточнені після доведення Міністерством фінансів України відповідних трансфертів. Крім того, не розподіленою залишається субвенція з державного бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”.

Отже, дотацій і субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на 2025 рік під час розрахунку видатків враховано у сумі 5 684,6 млн грн, що на 17,1 відсотка менше очікуваних надходжень у 2024 році.

Наразі, в умовах воєнного стану в Україні, пріоритетними залишатимуться видатки на підтримку Збройних Сил України, забезпечення територіальної оборони та соціального захисту населення.

Загалом обсяг видатків місцевих бюджетів на 2025 рік прогнозується у сумі 16 898,3 млн грн, що на 9,0 відсотків менше очікуваних видатків за 2024 рік. В умовах воєнного стану зміна пріоритетів у видатках вплинула на їх структуру, тому розрахункові видатки у 2025 році у розрізі галузей бюджетної сфери не суттєво відрізняються від показників 2024 року. Однак можливе збільшення питомої ваги видатків сукупно на освіту, культуру, соціальний захист та на фізичну культуру у загальному обсязі видатків з 68,9 відсотка у 2024 році до 77,8 відсотка у 2025 році.

На галузь освіти на 2025 рік розраховані видатки у сумі 11 240,0 млн грн, що перевищать очікувані видатки 2024 року на 2,5 відсотка (але оскільки обсяг освітньої субвенції на 2025 рік ще не доведений Міністерством фінансів України, ця сума є орієнтовною), на соціальний захист видатки зростуть орієнтовно на 2,0 відсотки і становитимуть 1073,9 млн грн (на це може вплинути обсяг субвенцій з державного бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (для учасників антитерористичної операції, внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, сімей учасників бойових дій на території інших держав, осіб, які брали участь у Революції Гідності), загалом 3 субвенції у 2024 році очікуються у сумі 61,0 млн грн, на 2025 рік їх обсяг не доведено), на культуру – 461,6 млн грн, що більше, ніж очікується у 2024 році на 1,3 відсотка, на фізичну культуру і спорт – 324,6 млн грн, на 1,3 відсотка менше.

У Програмі соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2025 рік відображені завдання, які передбачають продовження виконання цілей і завдань, визначених Регіональною стратегією розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років.

Додаток 1
до Програми

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ
соціально-економічного розвитку Закарпатської області

Показники	Одиниця виміру	2023 рік* (факт)	2024 рік (очікуваний показник)	2025 рік (прогноз)
1	2	3	4	5
Сільське господарство				
Індекс сільськогосподарської продукції, до попереднього року	відс.	103,2	100,5	100,7
<i>Обсяг виробництва основних сільськогосподарських культур усіх категорій господарств, у тому числі:</i>				
зернові і зернобобові, включаючи кукурудзу	тис. т	308,0	328,0	349,0
соя	тис. т	43,9	32,6	35,0
соняшник	тис. т	8,4	3,4	5,0
картопля	тис. т	491,5	480,0	490,0
овочі, включаючи закритий ґрунт	тис. т	266,1	268,0	268,0
Плодово-ягідні насадження, всього:	тис. т	109,3	109,3	110,0
виноград	тис. т	43,0	43,0	43,0
<i>Вирощування сільськогосподарських тварин, всього:</i>				
<i>Виробництво основних видів продукції тваринництва, у тому числі:</i>				
м'ясо (у забійній масі)	тис. т	54,6	54,7	54,9

молоко	тис. т	283,6	283,8	284,0
яйця курячі	млн шт.	351,5	352,0	352,0
вовна	т	182	182	182
Промисловість				
Індекс промислової продукції, до попереднього року	відс.	102,0	109,9	110,0
Виробництво електроенергії	млн кВт/год	6 250,6	6538.4	6826,2
Інвестиції та зовнішньоекономічна діяльність				
Обсяг прямих інвестицій (інструментів участі у капіталі), залишки на кінець року	млн дол США	427,0	400,0	405,0
Темп зростання (зменшення) обсягу прямих інвестицій (інструментів участі у капіталі)	відс.	105,4	93,7	101,3
Приріст (зменшення) прямих іноземних інвестицій до кінця попереднього року	млн дол США	21,9	-27,0	5,0
Зовнішньоторговельний оборот товарів, у тому числі:	млн дол США	2750,3	2700,0	2839,0
обсяг експорту товарів	млн дол США	1359,2	1200,0	1284,0
обсяг імпорту товарів	млн дол США	1391,1	1500,0	1555,0
Лісове господарство, відтворення лісів та природно-заповідний фонд				
Площа природно-заповідного фонду	тис. га	206,4	206,4	206,4
Обсяги продукції (робіт, послуг) лісового господарства	млн грн	1362,6	1383,1	1489,3
Заготівля ліквідної деревини	тис. куб. м	729	741	733
Відтворення лісів у лісовому фонді	тис. га	1,012	0,862	0,768
Будівництво				

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію	кв. м	364224	380000	410000
Кількість квартир у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію	од.	3146	3470	3700
Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію	кв. м	90742	120000	120000
Розвиток дорожнього господарства				
Протяжність відремонтованих автодоріг місцевого значення капітальним ремонтом	км	11,0	0,6	0,0
Протяжність відремонтованих автодоріг місцевого значення поточним ремонтом та в рамках експлуатаційного утримання	км	258,0	55,0	55,0
Фінансові показники				
Надходження податків і зборів та інших обов'язкових платежів до зведеного бюджету	млн грн	33990,1	45612,1	48452,9
Доходи державного бюджету	млн грн	22387,5	34991,1	37239,2
Доходи місцевого бюджету (без трансфертів із державного бюджету)	млн грн	11602,6	10621,0	11213,7
Надходження до бюджету Пенсійного фонду з усіх джерел фінансування (власні кошти, які адмініструє Пенсійний фонд України)	млн грн	53,0	53,0	53,3
Надходження туристичного збору до місцевих бюджетів	млн грн	22,2	23,2	23,7
Надходження єдиного соціального внеску (ЄСВ)	млн грн	9841,3	10798,0	11846,0
Заборгованість із платежів до державного бюджету	млн грн	649,3	670,9	637,4
Заборгованість із платежів до місцевих бюджетів	млн грн	434,5	627,7	583,8
Заборгованість зі сплати єдиного соціального внеску	млн грн	245,5	231,7	217,8
Обсяг бюджету розвитку місцевих бюджетів	млн грн	136,0	177,0	182,0
Видатки місцевих бюджетів, всього:	млн грн	19184,2	18564,2	16898,3
<i>з них на:</i>				

освіту	млн грн	9494,1	10965,9	11240,0
соціальний захист	млн грн	1061,9	1052,8	1073,9
культуру	млн грн	406,2	455,9	461,6
фізичну культуру і спорт	млн грн	272,3	320,6	324,6
Охорона здоров'я				
Кількість закладів охорони здоров'я	од.	81	71	70
Наявний ліжковий фонд	ліжко/місць	6572	6526	6526
Кількість бригад екстреної швидкої допомоги	од.	106	106	106
Кількість автомобілів швидкої допомоги	од.	132	122	141
Освіта				
Кількість закладів дошкільної освіти,	одиниць	595	590	585
у них дітей:	осіб	33251	31800	31500
Кількість закладів загальної середньої освіти (на початок навчального року),	одиниць	574	565	560
у них учнів:	осіб	164045	161321	159875
Кількість закладів професійної (професійно-технічної) освіти,	одиниць	16	13	13
у них учнів (слухачів):	осіб	5488	5423	5400
Населення та ринок праці				
Кількість зареєстрованих безробітних (на кінець періоду)	тис. осіб	1,3	1,4	1,4
Кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб (на кінець періоду)	тис. осіб	134,6	125,4	115,0
Заборгованість із виплати заробітної плати (на кінець року)	тис. грн	9251,0	3712,0	2549,0

Розвиток підприємництва				
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника	грн	12950	13856	14725
Обсяг обороту роздрібною торгівлі (з урахуванням товарообороту як юридичних, так і фізичних осіб)	млн грн	40325,3	43600	47800
Індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі (у порівняних цінах), до відповідного періоду попереднього року	відс.	107,7	108,1	109,6
Кількість малих і середніх підприємств	од.	4894	5180	5390
Кількість зайнятих осіб на малих і середніх підприємствах	осіб	75013	75088	75165
Кількість фізичних осіб – підприємців	тис. осіб	40548	50151	50200

* відсутні офіційні статистичні дані, внесено припущення.

Директор департаменту економічного та регіонального розвитку обласної військової адміністрації

Тарас ТРИНДЯК

ПЕРЕЛІК

регіональних цільових програм, які передбачається реалізовувати у 2025 році

№ з/п	Найменування Програми	Підстава для розроблення Програми	Програму затверджено	Термін реалізації Програми
1.	Програма розвитку та підтримки галузі рослинництва в області на 2021 – 2025 роки	Бюджетний кодекс України, Закон України „Про місцеві державні адміністрації”, Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, рішення обласної ради від 20.12.2019 № 1630 „Про регіональну стратегію розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 65 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
2.	Програма розвитку і підтримки тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції в області на 2021 – 2025 роки	Бюджетний кодекс України, Закон України „Про місцеві державні адміністрації”, Державна стратегія регіонального розвитку на період 2021 – 2027 років, рішення обласної ради від 20.12.2019 № 1630 та Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 64 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
3.	Програма розвитку освіти Закарпаття на 2023 – 2027 роки	Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки та Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 06.12.2022 № 873 (зі змінами)	2023 – 2027 роки
4.	Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки	Стратегія популяризації української мови до 2030 року „Сильна мова – успішна держава”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 13.12.2022 № 895	2023 – 2027 роки

5.	Обласна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2023 – 2025 роки	Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 13.12.2022 № 896	2023 – 2025 роки
6.	Регіональна програма „Молодь Закарпаття” на 2021 – 2025 роки	Закони України „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні”, „Про молодіжні та дитячі громадські організації”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 59 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
7.	Регіональна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2025 – 2029 роки	Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 09.12.2024 № 1117	2025 – 2029 роки
8.	Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023 – 2025 роки	Видатки, пов’язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв’язку із введенням воєнного стану	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 04.09.2023 № 785 (зі змінами)	2023 – 2025 роки
9.	Цільова програма „Тепла оселя” з підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків в Закарпатській області, які беруть участь у програмі „ЕНЕРГО-ДІМ” державної установи „Фонд енерго-ефективності”, на 2022 – 2025 роки	Закони України „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про енергетичну ефективність”, „Про Фонд енергоефективності”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 24.10.2022 № 690 (зі змінами)	2022 – 2025 роки
10.	Програма поводження з твердими побутовими відходами у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки	Постанова Кабінету Міністрів України від 04 березня 2004 року № 265 „Про затвердження Програми поводження з твердими побутовими відходами”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 16.11.2022 № 765 (зі змінами)	2023 – 2026 роки
11.	Обласна соціальна програма „Питна вода Закарпаття” на 2023 –	Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА	2023 – 2026 роки

	2026 роки	„Питна вода України” на 2023 – 2026 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 року № 388-р рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року „Про стан водних ресурсів України”, введене в дію Указом Президента України від 13 серпня 2021 року № 357/2021 „Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року „Про стан водних ресурсів України”, проєкт Закону України „Про Загальнодержавну цільову соціальну програму „Питна вода України” на 2022 — 2026 роки”	від 01.12.2022 № 838 (зі змінами)	
12.	Комплексна програма розвитку цивільного захисту Закарпатської області на 2025 – 2029 роки	Кодекс цивільного захисту, постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 року № 775 „Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій” (із змінами)	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 10.08.2024 № 855	2025 – 2029 роки
13.	Регіональна програма підготовки населення до національного спротиву на 2023 – 2027 роки	Закони України „Про основи національного спротиву”, „Про військовий обов’язок і військову службу”, „Про оборону України”, акти Президента України, Кабінету Міністрів України	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 22.03.2024 № 285 (зі змінами)	2023 – 2027 роки
14.	Програма розвитку культури Закарпатської області на 2024 – 2026 роки	Закони України „Про культуру”, „Про бібліотеки і бібліотечну справу”, „Про театри і театральну справу”, „Про освіту”, „Про	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 05.12.2023 № 1075	2024 – 2026 роки

		поза-шкільну освіту”, „Про вищу освіту”		
15.	Програма збереження об’єктів культурної спадщини Закарпатської області на 2024 – 2026 роки	Закони України „Про культуру”, „Про охорону культурної спадщини”, „Про охорону археологічної спадщини”, „Про музеї та музейну справу”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 08.12.2023 № 1113	2024 – 2026 роки
16.	Регіональна програма „Репродуктивне здоров’я населення Закарпатської області на період до 2025 року”	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, стаття 18 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров’я”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 62	До 2025 року
17.	Обласна програма забезпечення жителів області, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та відповідними харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання на 2021 – 2025 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 року № 160 „Про затвердження Порядку забезпечення громадян, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та відповідними харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання”, наказ Міністерства охорони здоров’я України від 27.10.2014 № 778 „Про затвердження переліку рідкісних (орфанних) захворювань” (зі змінами)	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 61	2021 – 2025 роки
18.	Обласна програма „Цукровий діабет” на 2021 – 2025 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 63	2021 – 2025 роки
19.	Обласна програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2022 – 2026 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, закони України від 6 квітня 2000 року № 1645-III „Про захист населення від інфекційних хвороб”, від 5 липня 2001	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 505	2022 – 2026 роки

		року № 2586-III „Про протидію захворюванню на туберкульоз”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 141-р „Про схвалення Державної стратегії розвитку системи протитуберкульозної медичної допомоги населенню”		
20.	Обласна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2026 року	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 507 (зі змінами)	До 2026 року
21.	Регіональна програма протиепідемічних заходів та боротьби з інфекційними хворобами в області на 2022 – 2026 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, Закон України „Про захист населення від інфекційних хвороб”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 508 (зі змінами)	2022 – 2026 роки
22.	Обласна програма забезпечення медикаментами, виробами медичного призначення і проведення безкоштовного зубопротезування ветеранів війни та пільгової категорії населення області на 2022 – 2026 роки	Стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 506	2022 – 2026 роки
23.	Програма поліпшення надання медичної допомоги дітям та дорослим, які страждають на хворобу Крона, на 2023 – 2025 роки	Стаття 49 Конституції України, стаття 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, стаття 6 Закону України „Про охорону дитинства”, статті 7 і 16 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров’я”, статті 4, 15 і 28 Закону України „Про правовий режим воєнного	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 08.12.2022 № 880 (зі змінами)	2023 – 2025 роки

		стану”		
24.	Програма розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я Закарпатської обласної ради на 2022 – 2026 роки	Стаття 90 Бюджетного кодексу України, статті 43 і 59 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, стаття 18 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров'я”, стаття 3 Закону України „Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення” та інші нормативно-правові акти	Рішення обласної ради від 23.12.2021 № 514 (зі змінами)	2022 – 2026 роки
25.	Регіональна програма розвитку автомобільних доріг загального користування місцевого значення на 2023 – 2026 роки	Державна цільова економічна програма розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення на 2018 – 2022 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2018 року № 382	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 14.11.2022 № 753	2023 – 2026 роки
26.	Програма розбудови інформаційно - аналітичної-системи „Ситуаційний центр „Безпекове Закарпаття” на 2022 – 2025 роки	Рішення ради оборони області від 27 квітня 2022 року № 25 „Про інформаційно-аналітичну систему „Ситуаційний центр „Безпекове Закарпаття” на період воєнного стану”, введене в дію розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 27.04.2022 № 147	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 16.06.2022 № 265 (зі змінами)	2022 – 2025 роки
27.	Програма підвищення ефективності функціонування Закарпатського обласного комунального підприємства „Міжнародний аеропорт Ужгород” на	Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1630, План заходів із реалізації у 2021 – 2023 роках Регіональної стратегії розвитку	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 57 (зі змінами)	2021 – 2025 роки

	2021 – 2025 роки	Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджений рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1631		
28.	Комплексна програма внесення змін до Схеми планування території Закарпатської області із проведенням її експертизи та створення (функціонування) містобудівного кадастру Закарпатської області на 2024 – 2028 роки	Статті 14 і 22 Закону України „Про регулювання містобудівної діяльності”, стаття 11 Закону України „Про основи містобудування”, Закон України „Про Генеральну схему планування території України”; постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 559 „Про містобудівний кадастр”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 17.10.2023 № 917 (зі змінами)	2024 – 2028 роки
29.	Регіональна програма забезпечення права дитини на виховання у сімейному оточенні на 2018 – 2025 роки	Закон України „Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”	Рішення обласної ради від 21.12.2017 № 1023 (зі змінами)	2018 – 2025 роки
30.	Регіональна програма підтримки національно-патріотичного руху і забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики на 2025 – 2027 роки	Пункт 16 частини першої статті 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, укази Президента України від 1 серпня 2002 року № 683/2002 „Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади”, від 31 липня 2004 року № 854/2004 „Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”, від 7 вересня 2021 року № 487/2021 „Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні”, постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1302 „Про заходи щодо	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 13.09.2024 № 873	2025 – 2027 роки

		подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади”, від 3 листопада 2010 року № 996 „Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” (зі змінами)		
31.	Програма підтримки національних меншин та розвитку міжнаціональних відносин у Закарпатській області на 2021 – 2025 роки	Статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, Закон України „Про національні меншини в Україні”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 51	2021 – 2025 роки
32.	Програма „Центр культур національних меншин Закарпаття” на 2021 – 2025 роки	Пункт 16 частини першої статті 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, Закон України „Про національні меншини в Україні”	Рішення обласної ради від 01.10.2020 № 1834	2021 – 2025 роки
33.	Програма підтримки інформаційної галузі Закарпаття на 2024 – 2026 роки	Статті 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, закони України „Про медіа”, „Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”, „Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації”, укази Президента України від 9 грудня 2000 року № 1323/2000 „Про додаткові заходи щодо безперешкодної діяльності засобів масової інформації, дальшого утвордження	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 26.09.2023 № 853	2024 – 2026 роки

		свободи слова в Україні”, від 24 лютого 2022 № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”		
34.	Програма підтримки видання творів місцевих авторів, популяризації закарпатської книги та сприяння книгорозповсюдженню на 2024 – 2026 роки	Статті 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статті 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, закони України „Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні”, „Про видавничу справу”, „Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання розвитку українського книговидання і книгорозповсюдження”, укази Президента України від 19 червня 2013 року № 336/2013 „Про деякі заходи щодо державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні”, від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 року № 190-р „Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року „Читання як життєва стратегія” та затвердження операційного плану її реалізації на 2023 – 2025 роки”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 26.09.2023 № 852	2024 – 2026 роки
35.	Програма розвитку туризму і курортів у Закарпатській області	Закони України „Про туризм”, розпорядження Кабінету Міністрів України	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА	2024 – 2026 роки

	на 2024 – 2026 роки	від 16 березня 2017 року № 168-р „Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року”, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	від 07.11.2023 № 976	
36.	Програма охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2024 – 2027 роки	Закони України „Про охорону навколишнього природного середовища”, „Про державні цільові програми”, постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147 „Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природо-охоронних заходів” (зі змінами), від 31 січня 2007 року №106 „Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм” (із змінами), розпорядження Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 року № 820-р „Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року”, від 20 лютого 2019 року № 117-р „Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року”, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 30.11.2023 № 1054 (зі змінами)	2024 – 2027 роки
37.	Програма облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців Збройних Сил України	Пункт 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 20.11.2023 № 1010 (зі змінами)	2024 – 2025 роки

	та членів їх сімей з числа внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2024 – 2025 роки	місцевих бюджетів у період воєнного стану”, від 01 вересня 2023 року № 930 „Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб”, Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 312-р		
38.	Програма покращення житлових умов мешканців Закарпатської області та військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей „Власний дім” на 2021 –2025 роки	Стаття 22 Прикінцевих і перехідних положень Бюджетного кодексу України, Указ Президента України від 27 березня 1998 року № 222/98 „Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”, постанови Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 року № 1211 „Про затвердження Положення про порядок формування і використання коштів фондів підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”, від 5 жовтня 1998 року № 1597 „Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі”, від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”	Рішення обласної ради від 01.10.2020 № 1835 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
39.	Програма будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки	Пункт 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, Закон України	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 23.11.2022	2023 – 2026 роки

		„Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”	№ 800	
40.	Комплексна соціально-економічна програма забезпечення молоді, військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей та внутрішньо переміщених осіб житлом в Закарпатській області на 2023 – 2027 роки	Закони України „Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, „Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння іпотечному кредитуванню”, Указ Президента України від 8 листопада 2007 року № 1077/2007 „Про заходи щодо будівництва доступного житла в Україні та поліпшення забезпечення громадян житлом”, постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 року № 819 „Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом”, Положення про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 2001 року № 584, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 30.11.2022 № 835 (зі змінами)	2023 – 2027 роки

		період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1630		
41.	Програма розвитку малого та середнього підприємництва у Закарпатській області на 2025 – 2027 роки	Закони України „Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”, „Про державну допомогу суб’єктам господарювання”, Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 04.11.2024 №1003	2025 – 2027 роки
42.	Програма формування позитивного міжнародного інвестиційного іміджу та залучення іноземних інвестицій у Закарпатську область на 2021 – 2025 роки	Закони України „Про зовнішньоекономічну діяльність”, „Про режим іноземного інвестування” та інші нормативно-правові акти України	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 54 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
43.	Програма ефективного впровадження і реалізації проектів розвитку регіону та підтримки громад Закарпатської області на 2024 – 2027 роки	Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років, затверджена рішенням обласної ради від 20.12.2019 № 1630	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 21.11.2023 №1020	2024 – 2027 роки
44.	Регіональна програма сімейної, гендерної політики, запобігання та протидії домашньому насильству, протидії торгівлі людьми на 2021 – 2025 роки	Закони України від 08.09.2005 №2866 від 20.09.2011 №3739 від 07.12.2017 №2229	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 47 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
45.	Регіональна програма сталої психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії „ТИ ЯК?” на 2023 – 2025 роки	Статті 4, 15 і 28 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статті 6, 13 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, закони України „Про охорону дитинства”, „Про соціальні послуги”, укази	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 12.06.2023 № 570	2023 – 2025 роки

		<p>Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 587 „Про організацію надання соціальних послуг”, від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, від 7 травня 2022 року № 539 „Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань охорони психічного здоров'я та надання психологічної допомоги особам, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України”, протокольне рішення за результатами селекторної наради під головуванням Заступника Керівника Офісу Президента України Олексія Кулеби від 21.04.2023, розпорядження голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 03.03.2023 № 214 „Про робочу групу з розроблення комплексної регіональної програми сталої психосоціальної підтримки населення, постраждалого від російської агресії”</p>		
46.	Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей і	Закон України „Про оздоровлення та відпочинок дітей, розпорядження	Рішення обласної ради від 02.12.2021 № 465	2022 – 2025 роки

	розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на 2022 – 2025 роки	Кабінету Міністрів України від 26 травня 2021 року № 524-р „Про схвалення Концепції Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року”		
47.	Регіональна програма „Захист” щодо соціальної підтримки та реабілітації ветеранів війни, військовослужбовців та членів їх сімей на 2025 – 2027 роки	Закони України „Про правовий режим воєнного стану”, „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, „Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, укази Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 17.09.2024 № 877	2025 – 2027 роки
48.	Регіональна програма „Турбота” щодо посилення соціального захисту громадян на 2025 – 2027 роки	Статті 4, 15 і 28 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статі 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, укази Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 06.03.2024 № 848	2025 – 2027 роки
49.	Програма компенсації частини відсоткової ставки за іпотечними кредитами, отриманими на умовах Державної програми „є	Закони України „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про правовий режим воєнного стану”, постанова Кабінету Міністрів України від	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 06.03.2023 № 222	2023 – 2027 роки

	Оселя”, у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки	02 серпня 2022 року № 856 „Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством „Українська фінансова житлова компанія” доступного іпотечного кредитування громадян України”		
50.	Регіональна програма інформатизації Цифрове Закарпаття на 2023 – 2025 роки	Закон України „Про Національну програму інформатизації”, постанова Верховної Ради України від 08 липня 2022 року № 2360-IX „Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022 – 2024 роки”, постанови Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року № 1352 „Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації”, від 12 квітня 2000 року № 644 „Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації”, розпорядження голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 03.01.2023 № 17 „Про Положення про управління цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Закарпатської обласної державної адміністрації”	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 27.12.2022 № 995 (зі змінами)	2023 – 2025 роки
51.	Програма підтримки фінансово-господарської діяльності комунального підприємства	Статті 43 і 60 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, статті 75 – 78 Господарського кодексу України, наказ	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 15.03.2023 № 265 (зі змінами)	2023 – 2025 роки

	„Закарпатський інформаційно-аналітичний центр” Закарпатської обласної ради на 2023 – 2025 роки	Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 02.03.2015 № 205 „Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб’єкта господарювання державного сектору економіки” (із змінами), Статут Комунального підприємства „Закарпатський інформаційно-аналітичний центр” Закарпатської обласної ради, затверджений рішенням обласної ради від 01.06.2023 № 857, лист КП „ЗІАЦ” обласної ради від 18.09.2023 № 54		
52.	Програма розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2021 – 2027 роки	Пункт 16 частини першої статті 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, Закон України „Про транскордонне співробітництво”, постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 153 „Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”	Рішення обласної ради від 17.12.2020 № 55	2021 – 2027 роки
53.	Програма фінансової підтримки комунально-експлуатаційного, автотранспортного господарств обласної ради і облдержадміністрації та збереження адмінбудинку (пл. Народна, 4) як пам’ятки архітектури на 2025-2029 роки	Статті 6, 15, 20 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, статті 43 і 60 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”, нормативно-правові акти обласної ради та облдержадміністрації	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 07.11.24 № 1010	2025 – 2029 роки
54.	Програма діяльності державної установи	Розпорядження Кабінету Міністрів України від	Розпорядження голови ОДА –	2023 – 2025 роки

	Закарпатський обласний контактний центр на 2023 – 2025 роки	09 червня 2011 року № 589-р „Про схвалення Концепції створення Національної системи опрацювання звернень до органів виконавчої влади”, розпорядження голови облдержадміністрації від 26.01.12 № 16 „Про обласний контактний центр” (у редакції розпорядження голови облдержадміністрації від 25.02.2020 № 114 „Про Положення про Державну установу Закарпатський обласний контактний центр”)	начальника ОВА від 12.10.2022 № 655 (зі змінами)	
55.	Програма фінансової підтримки інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури облдержадміністрації на 2023 – 2025 роки	Закони України „Про електронні комунікації”, „Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах”, „Про основні засади забезпечення кібербезпеки України”, інші закони України та нормативно-правові акти обласної ради та облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 21.11.2022 № 790	2023 – 2025 роки
56.	Програма забезпечення виконання рішень судів та інших виконавчих документів на 2025 – 2027 роки	Закон України „Про правовий режим воєнного стану”, Закон України „Про місцеві державні адміністрації”, підпункту 3 пункту 9, пункту 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, законів України „Про гарантії держави щодо виконання судових рішень”, „Про виконавче провадження”, указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 06.12.2024 № 1124	2025 – 2027 роки

		„Про утворення військових адміністрацій”, постанов Кабінету Міністрів України від 03 серпня 2011 року № 845 „Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевого бюджетів або боржників”, від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”		
57.	Програма організації та забезпечення територіальної оборони, призову на строкову військову службу та військово-патріотичного виховання населення в Закарпатській області на 2021 – 2025 роки	Закон України „Про правовий режим воєнного стану”, Закон України „Про місцеві державні адміністрації”, пункту 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, лист Ужгородського зонального відділу Військової служби правопорядку від 04.12.2024 № 814/916244.	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 13.12.20224 № 1150	2021 – 2025 роки
58.	Програма проведення заходів із ліквідації комунальних підприємств Закарпатської обласної ради на 2020 – 2025 роки	Закон України „Про правовий режим воєнного стану”, статей 6, 13 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, пункту 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, указів Президента України від 24	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 18.12.20224 № 1164	2020 – 2025 роки

		лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”.		
59.	Програма підтримки Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Львові, на 2023 – 2025 роки	Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, лист Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Львові	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 22.11.2024 № 1080	2023 – 2025 роки
60	Програма поліпшення матеріально-технічного забезпечення військових частин, закупівлі пікапів і дронів на 2024 – 2025 роки	Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, листи військових частин А0796 від 26.11.2024 № 501/25/711 та А7089 від 04.12.2024 № 3930	Розпорядження голови ОДА – начальника ОВА від 18.12.2024 № 1165	2024 – 2025 роки

Директор департаменту економічного та регіонального розвитку обласної військової адміністрації

Тарас ТРИНДЯК

